

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 30 / Hejmar 351 / Adar 2011

AN AZADÎ AN AZADÎ

AMED

AMED

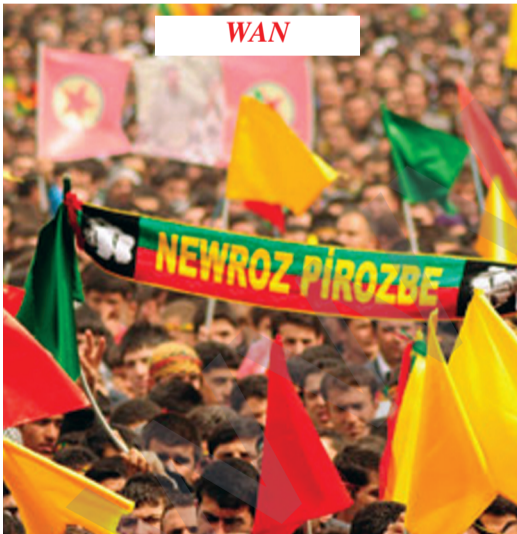
NISÊBÎN

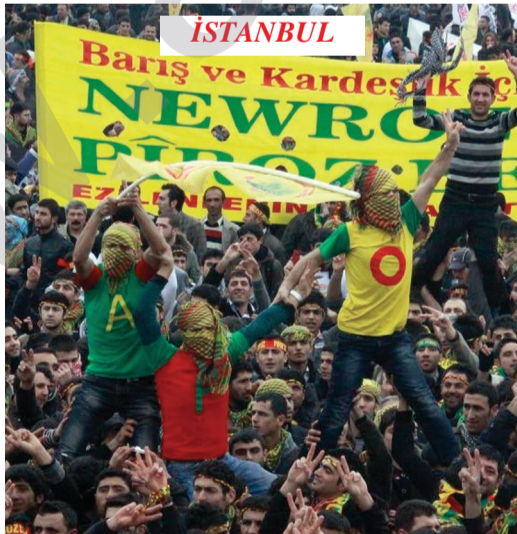
KANDÎL

DUSSELDORF

WAN

İSTANBUL

SİLOPÎ

MERSİN

Ben sağ olduğum sürece kimse Kürtlerin onuruyla oynayamaz

— ABDULLAH ÖCALAN —

● AKP'nin amacı Kürt sorununu çözmek değildir. Kendine yakın yandaş yaratmaktır. Amacı Kürtleri tasfiye etmektir. AKP'yi uyarıyorum, artık bu provokasyonlardan, komplolardan vazgeç. Aydınların sözde tehdidi meselesinin sürekli gündemde tutulması, halka yapılan saldırılar, devam eden tutuklamalar, işte bu Bengi ve Sebahat'a ilişkin olaylar, son olarak bu Tatlıses olayı, bunların hepsi polis tarafından hazırlanan provo-

kasyondur, komplodur, planlıdır. Bizim tür-kütçülerle Tatlıses'le ne işimiz olur? Önce saldıracaksın, tahrik edeceksin, sonra da yok işte taş attı, tokat attı diye kıyamet koparacaksın! Sen bir milyonluk ordunla 30 yıldır bu halka soykırım uyguluyorsun, katlediyorsun, her türlü şiddeti uyguluyorsun, hapsediyorsun, bu ağır saldırı ve tahriklere karşı bir taş-tokat atıldı diye ortalığı ayağa kaldırıyorsun. Bu ahlaksızlıktır.

sayfa 16'da

İÇİNDEKİLER

2011 Newroz'u'nda özgürlük ateşi kesin zafer için yakıldı

6'da

Can çekişen oryantalizm ayağa kalkan Ortadoğu

9'da

Güney Kürdistan'da serhildan

14'te

Demokratik ulusal gelişimde toplumsal hakikat

21'de

Kürtler kapitalist kültüre karşı PKK ile direnişe geçti

25'te

Şehit Mehmet Camkılıç (Ali yoldaşın anı yazısı)

31'de

AN AZADÎ AN AZADÎ

Türk devleti özellikle 29 Mart yerel seçimlerinden sonra Kürt özgürlük hareketinin demokratik çözüm çabalarına karşılık verme yerine, tasfiye politikası izledi. Barış gruplarına nasıl yaklaştığı bilinmektedir. Kürt halkının milyonlarca ayağa kalkması karşısında ürkmüştür ve bunun sonucu tasfiye politikasını daha da tırmandırmıştır. Böylelikle kendisinin düşündüğü tasfiye politikasını kabul ettirecek iradesi kırılmış bir Kürt gerçeği ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Siyasi olarak tasfiye politikasından vazgeçmeyince uyarılar yapılmış, ancak dikkate alınmayınca 31 Mayıs 2010'da Kürt özgürlük hareketi "ulusal varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama" hamlesi başlatmıştır. Bu hamleyi Kürt halkı sahiplenmiştir. Kürt halkı bu sahiplenışı Demokratik Özerkliği selamlama serhildanlarıyla ortaya koymuştur. Bu gelişmeler karşısında AKP hükümeti sıkışınca Önder Apo'nun yanına giderek referandum öncesi ateşkes ilan edilmesini istemiştir. Önder Apo da hükümetin bu talebi karşısında referandum öncesi eylemsizlik yapılmasını istemiş, referandumdan sonra da AKP'nin çözüm için adım atmasını beklemiştir.

AKP'nin çözüm isteminin olmadığı açıktır

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz; 12 Eylül'deki referandum AKP'nin beklentilerinin tersine, yapılan değişiklikler toplum tarafından kabul edilen yeni bir siyasal düzen ortaya çıkarmamıştır. Aksine eski ve yeni haliyle 12 Eylül'deki referandumla birlikte mevcut anayasanın ve buna dayanan siyasal sistemin çöktüğü, kabul görmediği netleşmiştir. AKP bu değişikliklerle kendine göre yeni bir anayasayı ortaya çıkarmayı ve buna dayalı olarak kendi sistemini kurarak iktidarını sürdürmeyi düşünmekteydi. Hatırlanacağı gibi referandum öncesi herkes artık 12 Eylül anayasasının zamanını doldurduğunu, yeni bir anayasa yapılması gerektiğini dillendirmiştir. AKP bile "bu değişiklikleri yapıyoruz ama aslında biz de yeni bir anayasadan yanayız" diyerek 12 Eylül anayasasının yamalanmış biçiminin de meşruiyetinin kalmadığını itiraf etmiştir. Bu yönüyle 12 Eylül'den sonra hem Türkiye'deki anayasanın hem de bu anayasaya dayalı siyasal sistemin meşruiyeti kalmamıştır.

Önder Apo 12 Eylül referandumundan sonra yeni bir anayasa için konferans yapılması, Adalet ve Hakikatleri Araştırma Komisyonu'nun kurulması, KCK tutuklularının serbest bırakılması gibi birkaç maddelik bir yol haritası ortaya koymuştur. Bu temelde de seçime kadar ateşkes olabileceğini söylemiştir. İmralı'ya giden heyetler bu yol haritasını uygun görünce, AKP daha sonra Hakikatleri Araştırma Komisyonu'nun kurulamayacağı, yine anayasa tartışmalarının seçimden sonra olabileceği biçiminde bir yaklaşımla oyalama politikasını sürdürmüştür.

Bu süreçte anlaşılması ki AKP'nin Hakikatleri Araştırma Komisyonu'nu kurmasının nedeni devlet içinden aldığı ciddi uyarılardır. Devletin tümünün karar alıp uyguladığı konularda

araştırma ve soruşturma yapılamayacağı, ama devletin genelini bağlamayan ve devlet kararı olmayan işlere karışanların soruşturulup yargılabileceği konusunda bir uzlaşma sağlanmışlardır. Kürtlere karşı işlenen suçların büyük çoğunluğu da devletin bütünü tarafından alınan karar doğrultusunda gerçekleştiği için AKP bunların soruşturulmasına yol açacak komisyonun kurulmasını kabul etmemektedir. Dolayısıyla Ergenekon ya da başka davada yargılananlar devletin aldığı karar doğrultusunda işlenen suçlar nedeniyle değil, devletin onaylamadığı işleri kendi başlarına yaptıklarından dolayı yargılanmaktadır. Bu iki durum arasındaki ayırımı iyi görmek AKP'nin gerçek yüzünü anlamak açısından da çok önemlidir.

Bunun karşısında Önder Apo da KCK de "eğer Türk devleti adımlar atmazsa eylemsizlik durumunun gözden geçirilebileceğini" belirtmişlerdir. Bu konuda KCK defalarca uyarı yapmıştır. Çünkü Türk devleti siyasi soykırım operasyonlarını devam ettirmiştir. Özellikle referandumdaki Kürt halkının iradesini görerek başta Gever, Çolemeğ, Silopi, Cizre, Nusaybin olmak üzere Botan'daki şehirler ve kasabalar üzerinde bir özel savaş politikası uygulama kararı almışlardır. Bunu da adım adım uygulamaya başlamışlardır. Bu, AKP hükümetinin aslında bir çözüm politikası değil de seçim öncesi bir taktik izlediğini ortaya koymuştur. Öte yandan anayasa konusunda düşüncelerini zaten ortaya koymamaktadır. Çünkü seçimden sonra yapmayı düşündüğü yeni anayasa Kürt sorununun demokratik çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi temeline değil, Türkiye'de oluşan yeni dengeleri anayasal sisteme kavuşturmak amaçlıdır. Kürtler açısından ise siyasi sömürgeciliği ve kültürel soykırımı yeni koşullarda sürdüreceği içerikte olacaktır. Yeni anayasada Kürtlerin bütün taleplerini boşa çıkarıcı bazı düzenlemeler yapmayı düşündükleri anlaşılmaktadır. Kürt halkının kimliğinin anayasal güvenceye alınması yaklaşımına karşı mevcut vatandaşlık kav-

ramındaki Türklük vurgusunu yumuşatacaklardır. Kürt halkının siyasi irade olma ve öz yönetim talebine karşılık ise Kürt halkının siyasi iradesini, öz yönetimini ve Kürtleri bir toplum olarak kabul etme yerine, sadece yerel yönetimlerde bazı hizmetleri yerel yönetimlere devrederek bu talebi de bu biçimde boşa çıkaracaklar. Anadilde eğitim talebini ise okullarda seçmeli ders biçiminde isteyen öğrenebilir deyip bu temelde de Kürt sorununun çözülmediğini iddia edeceklerdir. Kürtler bu talepleri kabul etmediği takdirde de -kuşkusuz kabul etmeyeceklerdir- biz çözmek istiyoruz, ama kabul etmiyorlar diyerek iç ve dış güçlerin desteğini alıp Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmeyi planlamaktadırlar.

AKP hükümetinin 1 Mart'a kadarki bütün uygulamaları böyle sinsi plan ve ucuz yaklaşım içinde olduğunu göstermiştir. Oyalama ve aldatmayla yeni bir seçim kazanıp seçim sonrasında CHP'yle de uzlaşarak yapacakları yeni bir anayasa temelinde Kürtler üzerinde siyasal egemenlik ve kültürel soykırımı sürdüreceği yeni bir dönem başlatacaklardır. Bu nedenle Kürt özgürlük hareketinin en makul yaklaşımlarına bile cevap verilmemiştir. Seçime giderken %10 barajı korunmuştur. Bu, açıktan açığa yeni mecliste de Kürtlerin iradesinin yansımaları engellemektir, reddetmektir. Kürtlerin iradesinin yeni oluşacak meclise yansımaları engellemek çözümsüzlükten yana olmaktadır. Çözümde yeni olan bir devlet, bir hükümet yeni meclise Kürtlerin iradesinin daha fazla yansımaları kabul ederek Kürt sorununu kalıcı çözüme kavuşturacak bir yaklaşım benimserdi. Ama böyle bir yaklaşım olmadığı için bir dönem daha AKP kendi iktidarını sürdürüp Kürtler üzerinde yoğun bir psikolojik savaş yürüterek Kürtlerin iradesini kırabileceğini ve yeni yapacakları anayasayı kabul ettireceklerini düşünmektedirler. Bu yeni anayasaya dayalı sistem kurulduktan sonra baraj da kalksa çok fazla bir anlam ifade etmeyecektir. O zaman farklı yöntemlerle Kürtlerin öz-

gürlük mücadelesini sınırlayacaklardır.

Bunu Önder Apo'nun yol haritasının verilmemesinden de anlıyoruz. 22 Ağustos 2009'da Önder Apo yol haritasını Türk devletine verdiğinde bu yol haritası karşısında anlayışlı davranıp bir çözüm yaklaşımı ortaya koyma yerine, yol haritasındaki makul çözüm anlayışlarına cevap vermeyerek nasıl bir politika takip ettiklerini ortaya koymuşlardır. Yol haritası Ocak 2011'de avukatlara verildi. Yol haritası okunduğunda görüldü ki Önder Apo çok makul çözüm önerileri sunmaktadır. Ama buna rağmen birakalım yol haritasının verilmemesi, yol haritası alındıktan sonra psikolojik savaş başlatmaları, siyasi soykırım operasyonlarını hızlandırmaları bir çözüm politikaları olmadığını kanıtlamaktadır.

Mücadelemize karşı kirliliği psikolojik savaş yürütülüyor

Son zamanlarda zaten psikolojik savaş daha da artmışlardır. Şu "Kürtleri tehdit ediyorlar, şunların üzerinde baskı kuruyorlar" biçiminde kirliliği psikolojik savaş yürütmüşlerdir. Ne Önder Apo ne Kürt özgürlük hareketi kimseyi tehdit etmediği halde bazı kişilerin tehdit edildiğini gündeme getirerek bunun üzerinden işbirlikçiliği normalleştirilmeye çalışılmaktadır. Kimsenin tehdit edilmediği bir ortamda bunun gündeme getirilmesi aslında bu kişilerin AKP işbirlikçiliği savunularak bu işbirlikçiliğin eleştirilmesinin önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Bu psikolojik savaş, bu işbirlikçiliğe yönelecek toplumsal eleştirileri ve tepkileri önlemeye yöneliktir. Böylelikle AKP'nin yedeğine düşen, işbirlikçilik yapan, AKP politikalarına destek veren, dolayısıyla Kürt özgürlük hareketinin tasfiyesine destek veren kişilerin yaklaşımları normalleştirilmektedir. Kürt özgürlük hareketine saldırılar da bu çerçevede normalleşecek, AKP hükümeti Kürt özgürlük hareketine karşı tasfiye politikalarını bu ortamda daha kolay yürütebileceklerdir.

Kemal Burkay'ın seçimden sonra Türkiye'ye geleceğini söylemesi manidardır. Güvenlik müsteşarlığında Ke-

mal Burkay gibi Kürtlerin Türkiye'ye getirilerek, onlara imkan açılarak Kürt özgürlük hareketine karşı kullanılması kararı alınmıştır. Bu karar gereği İçişleri bakanı Kemal Burkay'la konuşmuş, Kemal Burkay da Kürt özgürlük hareketine karşı başlatılan bu psikolojik savaşın doğru bulduğunu ortaya koyarcasına olumlu cevap vermiştir. İçişleri bakanı Kürt özgürlük hareketine karşı yürütülen kirliliği özel savaşın patronudur. Sorun Kemal Burkay'ın Türkiye'ye gelip gelmemesi değildir. Ama AKP ile ilişki içinde bir tasfiye projesinin parçası ve aleti olarak Türkiye'ye gelmesi tabii ki kimsenin gözünden kaçmıyor. Seçimden sonra bunlar getirilerek Kürtlerin üzerinde siyasal egemenliğin ve kültürel soykırımın ifadesi olan anayasanın destekçisi yapılacak ve bu temelde geliştirecekleri tasfiye planının meşruiyetini bunlara dayandıracaklardır. Nasıl ki 1998'deki uluslararası komploda KDP ve YNK'nin Kürt özgürlük hareketini terörist ilan etmesi üzerinden meşruiyetini sağlayıp harekete geçtiyse şimdi de bunlar üzerinden böyle bir meşruiyet sağlamaya çalışmaktadırlar.

Bunların kullanılış biçimi Kürt özgürlük hareketinin çıkışından beri yürütülen özel savaşın yeni bir aşamasını ifade etmektedir. Özellikle Kemal Burkay gibi bazı işbirlikçiler, kendi güçleriyle artık Kürdistan'da yapacakları hiçbir şey olmadığından "acaba PKK'ye karşı çıkarsak Türk devleti bize biraz imkan açar mı" yaklaşımıyla böyle bir tasfiyenin içinde yer almaktadırlar. Aslında bunların tutumlarının siyasal bir yanı da kalmamıştır. Bunlar tamamen patolojik ve psikolojik vakalar haline gelmişlerdir. Kürt özgürlük hareketine karşı 1970'lerin ortalarından beri duydukları öfkenin bugün böyle ortaya konulmasıdır. Onlar kendilerini Kürdistan'ın sahibi sanıyorlardı, ama Kürt özgürlük hareketinin mücadelesi ve örgütlenmesi karşısında gerilemişler, 12 Eylül askeri darbesi gelince de kısa sürede siyasal alandan silinmişlerdir. Çünkü mücadele gücü olan, böyle bir örgüt anlayışı olan hareketler değildir. Bunlar Kürt özgürlük hareketinin, Önder Apo'nun Kürdistan'da etkili olmasını bir türlü içlerine sindirememişlerdir. Mevcut gerçekliği kabul edip Kürt özgürlük hareketine dostluk yapacaklarına, tam tersine sanki kendilerini Kürt özgürlük hareketi tasfiye etmiş, sanki ellerindeki ekmeği Kürt özgürlük hareketi almış gibisinden bir ruh haliyle öfkelerini, düşmanlıklarını bugüne kadar sürdürmüşlerdir.

Kendi beceriksizlikleri, yeteneksizlikleri, mücadelesizlikleri sonucu geldikleri noktada mücadele eden, bu halkı ayağa kaldıran, harekete saygı duyacaklarına, Kürtlerin düşmanlarıyla birlikte, tasfiye politikasını ortak olacak hastalıklı bir tutum göstermektedirler. Bunların tutumlarını gerçekten artık siyasi olmaktan çok psikolojik olarak değerlendirmek gerekmektedir. Çünkü normal bir Kürt, sıradan bir Kürt bugün onlarca yıldır Türk devletine karşı yürütülen büyük bir mücadeleye karşı eleştirileri olsa bile saygı duyar. Bu mücadelenin hakkını verir, takdir eder, ama eksiklikleri dile getirir, düşüncelerini söyler ve eleştirilerini yapabilir. Ama

CAN ÇEKİŞEN ORYANTALİZM AYAĞA KALKAN ORTADOĞU

Ortadoğu halkları açısından yeni bir tarih başlamıştır. Artık Ortadoğu'nun halk gerçekliğinin ve siyasal durumunun bu eylemler öncesindeki durumda kalamayacağı; siyasi, sosyal ve tarihsel sonuçları olacağı kesindir. Bu açıdan da bu eylemlerin hem tarihsel temelinin iyi irdelenmesi hem de bu eylemlerin nasıl ortaya çıktığını iyi tespit etmek ve bu çerçevede önümüzdeki dönemde Ortadoğu'da gelişecek olası gelişmeleri ortaya koymak gerekmektedir.

Ortadoğu yakın tarihini şekillendiren dört temel dönemden söz edebiliriz. *Birincisi* 18. yüzyıla birlikte Ortadoğu'ya giren kapitalist modernite ve onun zihniyetinin yarattığı sonuçlardır. *İkincisi*, Birinci Dünya Savaşı sonucu ortaya çıkan dünya siyasal koşullarına uygun yeni bir Ortadoğu statükosunun kurulmasıdır. *Üçüncüsü*, bu statükonun İkinci Dünya Savaşı sonrası gelişen soğuk savaş döneminin karakterine uygun yeni bir biçime kavuşmasıdır. *Dördüncüsü* ise, bugünkü gelişmelerin yaşanmasına yol açan 1990'lı yılların başında Sovyetler Birliği ve Batı dünyası arasındaki dengelere dayanan soğuk savaşın son bulmasıdır. Soğuk savaşın son bulmasıyla 20. yüzyılda şekillenen sistemin dağılması, yeni dengeler ve statüko arayışının ortaya çıkmasıdır.

Bu dört temel etken ve içine girdiğimiz yeni dönemi anlamak, kavramak, ona göre değerlendirmek ve bu çerçevede doğru çözüm yollarını ortaya koymak açısından 18. yüzyılın başından itibaren Ortadoğu'ya giren demokratik modernitenin karakterini ve Ortadoğu'ya etkilerini ortaya koymak gerekmektedir. 19. yüzyılın başına kadar Ortadoğu çeşitli imparatorlukların siyasi egemenliği içinde yaşamış olsa da, kendi kültürel gerçekliği içinde bütünlüklü bir yaşama sahiptir. Kuşkusuz Ortadoğu'ya hakim olan güçler halklara baskı yapmışlar ve halklara acı çekirmişlerdir. Sömürüye tabii tutmuşlardır, halkların kültürel ve sosyal değerlerinde bozulmalar yaratmışlardır. Bu açıdan iktidarcı ve devletçi güçler halkların ahlaki-politik toplum gerçekliğini ve komünal toplum yaşamını sürekli bastırıp dağıtmışlardır. Bu değerlerin bastırılması ve parçalanması sonucu halkları güçten düşürüp kendi egemenliğini sürekleştirmişlerdir. Tarih boyunca özellikle Sümer'den bugüne Ortadoğu'da iktidarcı devletçi sistemlerin halklara hangi zararları verdiği, Ortadoğu halklarının bugün geri kalmasında, tarihsel ve toplumsal değerlerinden kopuk olmasında bu güçlerin ne kadar payı vardır, kuşkusuz kapsamlı araştırılması ve değerlendirilmesi gereken bir konudur. Kaldı ki Kürt Halk Önderi, Ortadoğu halklarının tarihini hiç yapılmadığı kadar gerçekçi biçimde analiz etmiş, sorunların nedenlerini ortaya koyduğu gibi çözüm yollarını da göstermiştir. Bu açıdan şu anda biz bunları irdemeyeceğiz. Gerektiği kadar üzerinde duracağız. Ama esas konumuz mevcut Ortadoğu'daki olaylar, bunun tarihsel arka planı ve nereye evrileceğini göstermeye çalışmak olacaktır.

Şu açıktır ki kapitalist modernite en fazla da karakteri gereği toplumsallığa saldırılmaktadır. Toplumsallığa

saldırarak kendini yaşatmaktadır. Bu açıdan kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya girişi toplumsallığın anavatanı olan, tüm değerlerini toplumsallık içinde yaratmış olan Ortadoğu gerçekliğine büyük bir saldırı haline gelmiştir. Kapitalist modernitenin zihniyetinin bölgeye girmesiyle birlikte toplumsal değerleri aşındıran yeni bir tarih başlamıştır. Bu durum, toplumsallığı ve ilk insanlığı yaratan; yarattığı toplumsal değerlerle sadece Ortadoğu'ya değil, tüm insanlığa çok şey katan Ortadoğu'nun gerçek karakterinin ve gerçek dengelerinin bozulmasına, bu temelde de toplumsal sorunların, siyasal sorunların, ekonomik ve kültürel sorunların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Kapitalizm ekonomi karşıtı bir sistemdir

Kapitalist modernitenin üç temel ayağı vardır. Bunlar kapitalizm, ulus-devlet ve endüstriyalizmdir. Kapitalizm, doğası gereği toplumsallığı dağıtan, bütün olaylara ve olgulara kar anlayışıyla bakan, bu kar güdüsüyle topluma ne olmuş, insana ne olmuş, doğaya ne olmuş, bunların hiçbirini dikkate almayan bir zihniyetin dayatılmasıdır. Bu yönüyle birakalım ekonomik sistem olmayı, ekonomi karşıtı bir sistemdir. Bunun yanında 19. yüzyıla birlikte kapitalizm ve onun ulus devlet anlayışından kaynaklı bir milliyetçilik Ortadoğu'ya fitne olarak sokulmuştur. Ortadoğu halkları tarihinde farklı devletler altında yaşamış olsalar da, belirli sınırlar çizilmiş olsa da hiçbir zaman tarihsel, toplumsal ve kültürel bütünlüğünü kaybetmemişlerdir. Ortadoğu tarih içinde bir insan gövdesinin, organlarının bütünlüğü gibi bir bütünsel yaşama kavuşmuştur. Ancak ulus devlet anlayışıyla birlikte Arap, Türk, Fars ulusları içine milliyetçilik sokularak bu bütünlüğün parçalanmasına, böylelikle sağlıksız bir Ortadoğu gerçeğinin ortaya çıkmasına yol açılmıştır. Kuşkusuz kapitalizmin halkları, toplulukları, ulusları birbirine düşüren ulus devlet ve milliyetçilik fitnesi sadece hakim uluslar içine değil, Kürtler ve bölgedeki Ermeni ve Süryaniler içine de sokulmuştur. Bu milliyetçilik fitnesinin sokulmasıyla birlikte tüm milliyetçiliklerin kendilerini ulus devlet yapma arayışı ortaya çıkmış, bunun sonucu bugün ağır insani toplumsal ve siyasal sorunlar çıkaran bir Ortadoğu gerçekliğiyle karşılaşmışlardır. Bu milliyetçilikten esas olarak Ermeniler, Süryaniler ve Kürtler zararlı çıkmış olsa da o günden bugüne Türkler de, Farslar da, Araplar da iflah olmamışlardır. Sürekli sorunlar yaşamışlardır.

Ulus devlet zihniyeti ve milliyetçilik fitnesi sonucu Ortadoğu'nun kadim haklarından olan Ermeniler neredeyse tümünden yok edilir hale gelmiştir. Süryaniler de benzer bir acıyı çekmişlerdir. Kürtler de ulus devlet zihniyeti ve milliyetçiliğin Ortadoğu'ya girmesiyle birlikte acı çeken halkların başında gelmektedir. Yalnız kültürel soykırım değil, fiziki soykırımlara da uğratılmaktadırlar. Arapların, birakalım ulus devlet zihniyetiyle kendilerini kurtarması ve gelişme yaşamasını, 20 parçaya bölünmüşlerdir. İran'da da,

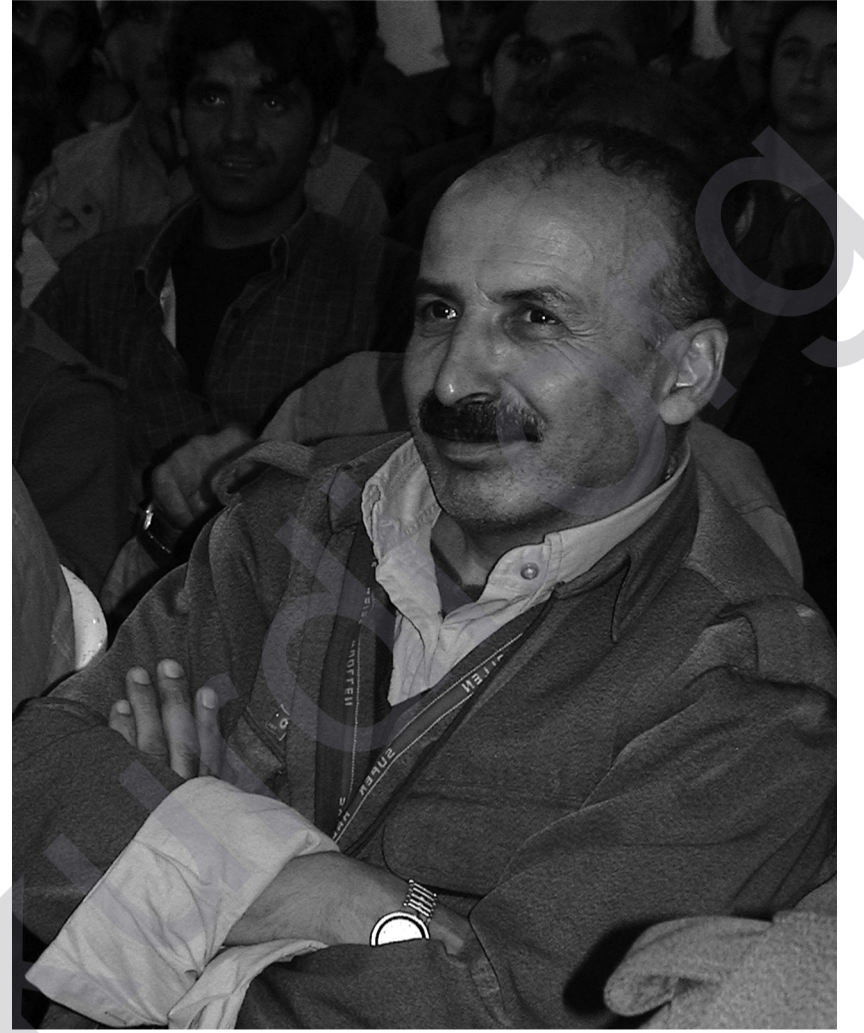
ulus devlet zihniyetinin girmesi ve Fars milliyetçiliğinin gelişmesiyle birlikte bugüne kadar bitmeyen sorunlar yaşanmıştır. Türklerin de, Arapların da benzer sorunlar yaşadığı açıktır. Arapların Kürtlerle, Türklerin Kürtlerle, Farsların Kürtlerle savaşı, Kürtleri kültürel soykırıma uğratmak istemesi bu toplulukların kendisine de zarar vermiştir.

20. yüzyılın başlarında, özellikle I. Dünya Savaşı'ndan sonra Ortadoğu'da ulus devletler ortaya çıkmıştır. Böylece bu kadim coğrafya bütünselliğini tümünden kaybetmiştir. Tabii ki tarihte de sınırlar olmuştur, ama bu sınırlar ulus devlet dönemdeki sınırlar kadar katı, parçalayan, bölen sosyal, kültürel, ekonomik ilişkileri daraltan karakter taşımamıştır. Sınırların her zaman bir geçirgenliği olmuştur. Ulus devlet zihniyeti ise tarihte hiçbir dönemde görülme-yecek kadar halkları, toplumları, kültürleri, kültürel bütünlükleri, bölgesel bütünlük arz eden havzaları parçalayarak onlara tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar kötülük yapmıştır.

20. yüzyılın başında Ortadoğu'nun en kadim halklarından, Semitik kültürün yaratıcısı ve bu değerlerin bugünkü temsilcileri olan Araplar cetvelle çizilmiş gibi sınırlarla devletlere bölünerek her bakımdan sağlıksız toplumlar haline getirilmiştir. Tarihselliği içinde bütünlüklü gövde gibi bir yaşam oluşturmuş olan Ortadoğu'nun parçalanması, büyük sorunlar getirirken, aynı etnik ve tarihsel temele dayalı halkların birbirinden koparılmasının daha ağır sonuçlar yaratacağı açıktır. Bugün Arapların yaşadığı tüm sorunların altında bu bölünme gerçeği bulunmaktadır. Bunun da emperyalist güçler tarafından böl yönet anlayışıyla gerçekleştirildiği açıktır. Zaten bu devletlerin oluşumu bizzat Arap gerçekliğine ihanettir, terstir. Hiçbir biçimde savunulacak yanı yoktur. Sadece Araplar değil, Kürtler de Kasr-ı Şirin Antlaşması'yla ikiye bölünürken I. Dünya Savaşı'nda dört parçaya bölünmüşlerdir. Tarih içinde bütünlüklü bir yaşama kavuşan Kürtler bir gövdenin dört parçaya bölünmesi gibi bölünerek her parça, gövdesinin üç parçasını kaybetmiştir. Kürt halkı her parçada dörtte bir gerçekliği yaşayan bir halk haline gelmiştir. Kürtlerin yaşadığı sorunlardan söz ederken bu gerçeği görmek gerekir. Sorun sadece belirli bir nüfusun bir tarafta kalması değildir. Olay, mevcut nüfusun dörde bölünmesinden, toprağın dörde bölünmesinden çok ayrı değerler ifade etmekte ve ciddi olumsuzluklar ortaya çıkarmaktadır.

Ulus devlet zihniyeti hastalıklı bir zihniyettir

20. yüzyılın başındaki bu bölünmeyle birlikte Ortadoğu halkları üzerindeki Batı egemenliği pekişmiştir. İlk defa Ortadoğu üzerinde Batı'nın böyle bir üstünlük sağladığını görmekteyiz. Araplar, Farslar, Türkler devlete kavuşmuşlar, ama bunlar ulus devlet zihniyeti nedeniyle Kürtleri yok eden bir cinayet makinesine dönüşmüşlerdir. Kapitalizmin öncesi devletlerin tarihinde böyle bir karakter yoktur. Bunun da Ortadoğu içine sokulan çok fitne ve çok ciddi bir hastalık olduğunu kabul

“Kürtler de Kasr-ı Şirin antlaşmasıyla ikiye bölünürken Birinci Dünya Savaşı'nda dört parçaya bölünmüşlerdir. Tarih içinde bütünlüklü bir yaşama kavuşan Kürtler bir gövdenin dört parçaya bölünmesi gibi bölünerek her parça, gövdesinin üç parçasını kaybetmiştir. Kürt halkı her parçada dörtte bir gerçekliği yaşayan bir halk haline gelmiştir. Kürtlerin yaşadığı sorunlardan söz ederken bu gerçeği görmek gerekir”

etmek gerekir. Ulus devlet zihniyeti hastalıklı bir zihniyettir. Ermeniler ve Süryaniler soykırıma uğratılmıştır, Kürtler ezilmiştir, ama Ortadoğu başta Türkler olmak üzere hastalıklı ülkeler ve toplumlar coğrafyası haline gelmiştir. Bu gerçekler görülmeden Ortadoğu'nun güncel tarihi ortaya konulabilir mi? Bugünkü sorunlar izah edilebilir mi?

19. yüzyılda Ortadoğu'ya giren kapitalist modernite fitnesi, 20. yüzyılda I. Dünya Savaşı sonrası yarattığı statükosuyla sorunları fazlasıyla ağırlaştırmıştır. I. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan siyasal manzara gerçekten içler acısıdır. İngiltere ve Fransa yerel otoritelere destek vererek Arap dünyasını 20 parçaya bölmüşlerdir. Bu 20 ulus devletini sahipleri olan egemen işbirlikçi sınıflar da bu bölünmeyi bir egemenlik alanı ele geçirdiklerinden kabul etmişlerdir. Dolayısıyla Arapların bu kadar bölünmesinden sadece dış güçler değil, kendilerine ulus devlet bahşedilen yerel Arap egemen güçleri de sorumludur.

20. yüzyıldaki statüko zaten tamamen Kürtlerin aleyhine kurulmuştur. Dört parçaya bölündüğü gibi, uluslararası güçlerin icazeti ve onayı altında Kürtler üzerinde tam bir kültürel soykırım izlenmiş, gerektiğinde fiziki soykırımlar da uygulanmıştır. Ulus devlet fitnesinin 20. yüzyıldaki ilk kurbanları da Ermeniler ve Süryaniler olmuştur. Ermeni ve Süryanilerin kurban olması, yaşadığı topraktan sürülmesi herhalde

hiç kimse için bir başarı olarak görülemez. Tarihsel bir suç olduğu açıktır. Bugün Türk devleti işlediği bu ağır suçları unutturmak istemektedir. Bu tür ağır suçlar ele alınmadan, yargılanmadan, Ortadoğu tarihinin gerçekliğine, toplumsal yapısına, kültürüne uygun bir siyasal sistem kurulabilir mi? Ulus devlet zihniyetinin ne kadar kötü olduğu, mahkum edilmesi gerektiğini Ermeni soykırımından, Süryani soykırımından, Kürtler üzerinde uygulanan kültürel soykırım politikalarından bilmekteyiz. Bu zihniyet ve uygulamanın mahkum edilmesiyle doğru bir zihniyet ortaya çıkarılacak ve bu temelde yeni Ortadoğu yaratılacaktır. Bu olaylar tarihte kalmıştır, artık ilgilenmenin faydası yoktur denilemez.

Ortadoğu'daki siyasal, toplumsal, ekonomik her türlü sorun soğuk savaşla birlikte daha da artmış ve karmaşıklaşmıştır. Reel sosyalist kampla emperyalist kapitalist kamp arasındaki kıyasıya süren mücadele ortamından Ortadoğu halkları çok olumsuz etkilenmişlerdir. Ortadoğu'nun ekonomik, siyasi, askeri olarak stratejik değeri nedeniyle hem reel sosyalist hem de kapitalist kamp kendilerine bağlı gerici rejimlere tam destek vermişlerdir. Ortadoğu'daki rejimlerin her türlü insanlık dışı, baskıcı, katliamcı politikalarına ve uygulamalarına her iki kamp da göz yummuştur. Bunun sonucu da dışarıdan aldıkları desteklerle bölge ülkelerinin tümüne yakını despotik ka-

rakter kazanmıştır. Zaten tarihten gelen devletçi iktidarcı despotik bir gelenek vardır. Bu genler soğuk savaş döneminde dış güçler tarafından desteklenince bölgenin egemen güçleri tamamıyla astığı astık, kestiği kestik anlamına gelecek devlet yönetimleri haline gelmişlerdir. Halklara nefes aldırılmamıştır. Halkların en küçük direnişi zorla, şiddetle, kanla bastırılmıştır. Bu devletlerin bu tutuma girmesinin en önemli nedeni soğuk savaş döneminde aldıkları dış destektir.

Zaten soğuk savaş döneminde her türlü olguya iki kamp ekseninden bakılıyordu. Hangi kampa yararlı, yararlı değildi biçimindeki değerlendirmeler politika ve uygulamaları belirliyordu. Her ne kadar bölge devletleri farklı iki kamp tarafından desteklense de tümü de kapitalist modernist paradigmayla devlet yönetiyorlar, toplumlarını bu paradigmayla şekillendiriyorlardı. Hepsi ulus devletçiydi. Ulus devlet esasında belirli bir halk ve belirli bir coğrafya üzerinde sömürü tekelini kazanmaktadır. Sosyalist kampa sahip olanlar da ulus-devletçi zihniyete sahipti. Her iki kampa da endüstriyalizm esas alınıyordu. Sermaye ve fabrikalar açmak, endüstri geliştirmek, endüstriyel üretimi artırmak temel amaçtı. Biri bunu bireyler ekseninde yürütüyordu, diğeri devlet şirketleri ekseninde yürütüyordu. Ama esasında her ikisi de kapitalist modernist mantıkla ekonomik, sosyal olaylara bakıyorlardı.

Kapitalizm ulus devlet ve endüstriyalizm Ortadoğu'nun geleneğine ters bir sistemdi

Endüstriyalizmi temel bir değer olarak aldıklarından doğanın tahrip edilmesi ve dağıtılması kaygısı gözetilmiyordu. Her şey endüstriyel üretim, meta üretmek ve kar elde etmek olduğundan bunun için her türlü doğa katliamı yapılıyordu. Doğa her biçimde kirletilebiliyordu. Bu açıdan endüstriyalizm konusunda kapitalist ve sosyalist kamp arasında çok büyük fark yoktur. Hatta sosyalist kamp kapitalist kamptan daha fazla endüstriyalizmi fetişleştiriyordu, kutsallaştırıyordu. Eğer endüstriyalizm gelişirse sosyalizmin de gelişeceği gibi bir tespitle hareket ediyorlardı. Her ikisinde de doğayı, toplumu düşünmeyen maddi kalkınma esastı. Endüstriyalizmin toplumsal değerlerde, kültürel değerlerde ve maneviyatta yarattığı aşınmanın hiçbir önemi yoktu. Özcesi kapitalist modernitenin bu iki yüzü de kapitalist sömürünün ve karın mekanı olan ulus devleti esas alıyorlardı.

Kapitalizm, ulus devlet anlayışı ve endüstriyalizm esas olarak da Ortadoğu halklarının toplumsal geleneğine, toplum-doğa ilişkilerine, toplumun kendi iç dengelerine göre yaşamasına ters bir sistemdi. Bu açıdan başta soğuk savaş dönemi olmak üzere 20. yüzyıl kapitalist modernitenin tüm boyutlarıyla Ortadoğu halklarının içine sokulduğu, halklara her türlü acının çektirildiği yüzyıldır. Ortadoğu toplumlarının başkalaşıma uğratıldığı, kendi gerçeklerine yabancılaştırıldığı bir yüzyıldır. Bunu rahatlıkla belirtebiliriz.

Batı kaynaklı da, Sovyet yanlısı da, hatta islamcıymı deyip Batı karşıtı olduğunu söyleyenler de esas olarak olaylara bakışta Batıcı, pozitivist ve oryantalisttir. Oryantalizme karşı çıktığını söyleyen islamcılar da Batı düşünce ufkundan kopmamışlardır. Kapitalist modernist zihniyetin etkisiyle hareket etmektedirler. Oryantalizme karşı çıkarlar endüstriyalizme karşı mıdır? Ulus devlete karşı mıdır? Azami kar güden kapitalizme karşı mıdır? Bunlar çok önemlidir. Bunların birisinin tuzağına düşüldüğü an kaba reddedişlerin hiçbir anlamı yoktur. Oryantalist bakış açısının eksenine, içine girilmiş olmaktadır. Bu açıdan oryantizm ve antioryantalist yaklaşımların yeniden ele alınması gerekiyor. Oryantalizme yeni bir yaklaşım getirilmeden oryantizmi yaşamaktan kurtulunamaz. Oryantalizme karşı çıktığını söyleyenlerin basbayağı oryantalistler haline gelme gerçeği söz konusudur. Bu durumu netleştirmeden de Ortadoğu'nun sorunlarının kaynağını bulmak ve çözümün yollarını ortaya koymak mümkün müdür?

Bölgedeki devletler kapitalist modernitenin ulus devlet, endüstriyalizm ve kapitalizmin toplumsal değerleri dağıtan anlayışıyla birlikte aslında kendi

ve kapitalist sistem içine açıkça girmesiyle birlikte kapitalist modernist sistemin kendi içinde yeni bir zihniyetle yeni bir yapılanmaya gitme ihtiyacı doğmuştur. Kuşkusuz soğuk savaşın ortadan kalkmasından sonra ortaya çıkan yeni sorunlar da böyle bir ihtiyacın varlığını sistemin önüne koymuştur.

ABD Ortadoğu'da hakimiyetine engel olacak devletler istemiyordu

Soğuk savaş döneminin sona ermesiyle birlikte kapitalist sistemin tercihleri de değişti. Daha önce devletlerin karakterleri ne olursa olsun açıktan destekliyorlardı. Diktatör ve otoriter rejimler böylece ayakta kalıyorlardı. Soğuk savaş döneminin son bulmasıyla birlikte otoriter rejimleri eskisi gibi her türlü eksikliğiyle, yetersizliğiyle destekleme dönemi sona erdi. Öncelik artık kapitalist sistemin, kapitalist modernitenin bütün alanlara derinliğine yayılmasının esas alınmasıydı. Buna sermayenin serbest ve güvenli dolaşımı denildi. Otoriter rejimler bu ihtiyacı karşılamıyordu. Bu nedenle devlet yönetiminde merkezîyetçi çok sert yöntemler yerine toplumu kapitalizme açmak ve kapitalist modernitenin değer-

toplumlarından kopmuşlardır. Kendi tarihsel gerçeklerinden kopmuşlardır. Bu açıdan da Ortadoğu halklarının kabul etmediği iktidarlar durumuna düşmüşlerdir. Dış destek olmasaydı bölgedeki mevcut iktidarlarının hiçbirisinin ömrü birkaç ayı geçmezdi. Bu yönüyle bu despotik devletler bugüne kadar niye yaşadı, yaşıyor denilirse bunun nedeni arkalarındaki kapitalist, modernist dünyanın desteğidir.

1990'lı yılların başında soğuk savaşın bitmesiyle birlikte dünyada yeni bir siyasal durum ortaya çıktı gibi, Ortadoğu'da da yeni bir siyasal durum ortaya çıkmıştır. Soğuk savaş döneminin parametreleri geçerliliğini yitirmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılması

lerini yaygınlaştırmak öncelikli hedef haline geldi. Bu hedefler ve öncelikler çerçevesinde katı merkezîyetçi devletler yerine topluma nefes alıracak ekonomik, sosyal yaşama katılmasını sağlayacak rejimler tercih edildi. Böylelikle toplum metaların tüketimine ve kapitalist modernitenin yaşamına açılacaktı. Bu da sistemin Ortadoğu'ya daha derinden yerleşmesini sağlayacaktı.

Bunun için de Ortadoğu'da kendi politikalarına uymayacak rejimlerin terbiye edilmesi gerekiyordu. Ancak Saddam Hüseyin örneğinde olduğu gibi soğuk savaşın sona ermesinden sonra Ortadoğu'da ortaya çıkan boşluğu fırsatçı biçimde ele alarak otoritesini artırma hamlesi yapmak istedi. Bu kapitalist sistemin öngördüğü Ortadoğu'yla gelişen bir hamleydi. Ortadoğu'da ABD'nin hakimiyetine engel olacak, kendi başına buyruk olacak devletler de istemiyordu. Saddam ise Kuveyt'i işgal ederek Irak'ı Ortadoğu'nun önemli bir gücü haline getirmek istiyordu. Bu durum ABD'nin bölge politikalarında sorun çıkaracak fazlasıyla güçlenmiş bir siyasi aktör yaratacaktı. ABD Saddam'ın böyle bir güce ulaşmasını engellemek için birinci körfez savaşını adını verdiğimiz askeri müdahalede bulundu.

“ABD'nin hem Afganistan'a müdahalesi hem de Irak'a müdahalesi istenen sonuçları vermemiştir. Güçlü direnişlerle karşılaşmıştır. Düşünüldüğü gibi masa başında yapılan planların Ortadoğu'da yürümediği görülmüştür. Ortadoğu gerçeğinin kapitalist modernite gerçeğiyle çeliştiğini bir daha ortaya koymuştur. Bu kuşkusuz Ortadoğu tarihinin metafizik karakteriyle ilgilidir. Ortadoğu; ilk toplumsallığın, bu temelde inançların hakim olduğu coğrafyadır”

Bu savaşta Saddam ezildi. 36. paralelin yukarıdaki otoritesine son verildi. Bir bütün olarak hava sahası da Irak hava gücüne kapatıldı. Bu müdahale siyasi ve askeri olarak ABD'nin bölgedeki ağırlığını artırdı.

Ancak bu ABD için geçiş süreciydi. ABD Ortadoğu'yu daha köklü biçimde dizayn etmek istiyordu. Kapitalist modernitenin tüm değerlerini hakim kılacak bir hedef ve planlama yapılmıştı. Bu nedenle Saddam'ın kimyasal silah imal ettiği bahanesiyle Irak'a müdahale etti. Irak'a müdahalesinden önce de Ortadoğu'nun toplumsal kültürel değerlerine dayanarak ABD'ye karşı olan radikal islamcı kesimler ortaya çıktı. Sistem Ortadoğu'yu dizayn etmek istediğinden

evi direniş içinde olmasına da imkan vermektedir. Kapitalist modernist sistemin çok maddiyatçı yaklaşımları ve politikaları bu Ortadoğu gerçeği karşısında etkisiz kalmaktadır. ABD bu gerçeği fazla görememiştir. Müdahale ederek direnişi kırabileceğini sanmıştır, ama yaşadığı pratik bunun kolay olmadığını göstermiştir.

Bölgedeki rejimlerin halklar karşısında meşruiyeti kalmamıştır

Öte yandan kendisine dayalı rejimlerin de kendisi açısından sağlam dayanak taşımadığını öğrenmiştir. Bu rejimler halktan kopmuştur. Hem kendisinin ekonomik siyasi çıkarlarını temsil etmemektedir hem de halklar karşısında meşruiyeti kalmamıştır. Bunlar üzerinden de Ortadoğu'daki etkisini sürdürmeyeceğini anlamıştır. Toplumlar üzerinde etkili olan rejimler ortaya çıkarmadığı müddetçe bu ülkelerin de kendisi açısından riskler taşıdığını görmüştür. Kapitalist sistem hem radikal islamın önünü almak hem de halkların muhalefetine yumuşatmak için halkların kabul edeceği işbirlikçi rejimler ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Bunun için en uygun olarak da işbirlikçi ılımlı siyasal islam projesini ortaya koymuştur. Zaten ABD'nin islamı kullanma projesi yeni değildir. Daha önce sosyalist sisteme karşı islamı siyaset aracı olarak kullanmayı stratejik biçimde ele almış ve bunu onlarca yıl yürütmüştür. Türkiye'de olduğu gibi komünizmle mücadele dernekleri kurdu muştur. Sovyetlerin güneyinde Yeşil Kuşak projesini uygulamıştır. Bu açıdan ABD'nin bölgede diğer politikaları iflas etmesi karşısında işbirlikçi ılımlı siyasal islama sarılması anlaşılabilir. Bu projeye bölgedeki varlığını sürdürmek istemesi geçmiş politikalar açısından bırakalım çelişkili olmayı, bir uyumu ifade etmektedir.

Ancak ABD bu projesini yavaş yavaş devreye sokma biçiminde bir planlama yapılmıştı. Bu nedenle de mevcut işbirlikçi rejimleri köklü adımlarla değiştirmeyi değil de zaman içinde yumuşatmayı hedeflemiştir. Ancak burada hesaplamadığı, Ortadoğu halklarının artık bu rejime tahammüllerinin kalmamasıdır. Gerçekten de Ortadoğu'daki rejimler dış güçlerden aldıkları destekle özellikle 20. yüzyıldan günümüze kadar halklara kan kusturmuşlardır. Halkların sırtına amiyane deyimle eşekmiş gibi binmişlerdir. Geçmişteki sultanlardan, krallardan daha fazla halktan kopuk, halkı dikkate almayan bir tutum içinde olmuş, halkı sadece bir sömürü nesnesi olarak görmüşlerdir. Bu da halklarda mevcut rejimlere karşı tepkiyi artırmıştır.

Öte yandan 20. yüzyılda halkların yürüttüğü özgürlük ve demokrasi mücadelesi, bunun dünyada yarattığı etkiler Ortadoğu halklarının özgürlük ve demokrasi özlemlerini yükseltmiştir. Birçok ülkede halklar demokratik eylemleriyle despotik yönetimleri devirmiş, göreceli daha demokratik rejimler ortaya çıkarmıştır. Öte yandan halkların mücadelesiyle kapitalist sistem içinde ortaya çıkan kimi yumuşamalar da

“Kapitalizm, ulus devlet anlayışı ve endüstriyalizm esas olarak da Ortadoğu halklarının toplumsal geleneğine, toplum-doğa ilişkilerine, toplumun kendi iç dengelerine göre yaşamasına ters bir sistemdi.

Bu açıdan başta soğuk savaş dönemi olmak üzere 20. yüzyıl kapitalist modernitenin tüm boyutlarıyla Ortadoğu halklarının içine sokulduğu, halklara her türlü acının çektirildiği yüzyıldır.

Ortadoğu toplumlarının başkalaşıma uğratıldığı, kendi gerçeklerine yabancılaştırıldığı bir yüzyıldır”

toplumlarda farklı yönetimlerin de olabileceğini, bu despotlara muhtaç olmadıklarını, bunlarla yaşamaya mecbur olmadıklarını görerek tepkilerini günbegün artırmalarını sağlamıştır. Öte yandan dünyada bir taraftan tüketim toplumu kültürü her tarafa yayılırken diğer taraftan bu rejimler ülkedeki bütün ekonomik imkanları kendileri için kullandığından halkları yoksulluk içinde tutmuşlardır. Bu durum da halklarda mevcut ekonomik imkanları daha fazla paylaşma biçiminde bir talep ortaya çıkarmıştır. Daha doğrusu mevcut rejimlerin bütün ekonomik imkanlara el koyarak sefahat içinde yaşamasına karşı öfkeleri artmaya başlamıştır.

Halklar artık hem adil bölüşüm hem demokrasi istemektedirler

Bu koşullarda mevcut rejimler dış güçler tarafından eskisi gibi kayıtsız şartsız desteklenen iktidarlar olmadıklarından zayıflık yaşamaktadırlar. Bu durum halktaki demokratik eğilimlerin ve tepkilerin daha da gelişmesini sağlayan siyasal ortam sunmuştur. Tüm bu etkenler birleşince Tunus'tan başlayarak Mısır'a, daha sonra Ortadoğu'nun tüm ülkelerine yayılan halk hareketleri gelişmiştir. Bu halk hareketleri gerçekten de hem yoksulluğa karşı bir tepki hem de mevcut yönetimlerin despotik yönetim tarzlarına karşı bir ayağa kalkıştır. Hem adil bölüşüm istemektedirler hem demokrasi istemektedirler. Zaten demokrasi olmadan adil bölüşüm olmayacağını yaşadıkları pratik içinde öğrenmişlerdir. Adil bölüşüm ve demokrasi isteği birleşince halkların bu tepkisinin gücü hem toplumda ortak bir duygu yaratmış, toplumsal hareket ortaya çıkarmış hem de halkların bu direnişini kararlıca sürdürmesini sağlamıştır. Bunun sonucu gerçekten de Ortadoğu'daki rejimler sallanmaya başlamıştır. Tunus'taki otoriter yönetim sahibi Bin Ali'nin kaçması, halkın gücünün ne düzeyde olduğunu göstermesi açısından önemli bir veridir. Yoksa bu rejimler kolay kolay mevcut imkanları bırakıp kaçmazlardı. Kuşkusuz dünya koşulları ya da arkasındaki sistem de halkların bu isyanlarını bastırmada kendilerine destek vermediğini gördüklerinden halkın gücü karşısında kaçmaktan başka çaresi kalmamıştır. Mısır'ı firavunlardan daha zalimce yöneten Hüsnü Mübarek'e karşı da halk ayaklanmıştır. Birçok kesimin beklediği biçimde güçlü bir isyan ortaya çıkmıştır. Çünkü Mısır rejimi Ortadoğu'da ABD'nin en fazla desteklediği bir rejimdir. Aslında bugüne kadar ABD'ye dayanarak ayakta kalmıştı. Kuşkusuz bu da Mübarek Mısır'ın en zayıf yanıydı. Çünkü toplumsal dengele, siyasete dayanarak değil de dış güçlere dayanarak ayakta kaldığından ister istemez Mübarek rejiminin siyasetini zayıflattığı gibi dayandığı toplumsal dengeleri de zayıf bırakmıştır. ABD, halk isyanlarının bütün Ortadoğu'da yayıldığını görmüştür. Artık kendisinin desteklediği, ama halktan destek almayan bu rejimlerin ayakta

kalamayacağı anlaşılmalıdır. Çünkü ayakta kalmaları için hiçbir meşruiyetleri kalmamıştır. Bu durum karşısında ABD hızlı biçimde davranarak olası rejimleri etkisi altına alma yoluna gitmiştir. Zaten öngördüğü siyasal islam projesi vardı. Siyasal islamcılar bölgedeki ülkelerin hepsinde ana muhalefet gücü gibiydi. Bu bakımdan bu halk hareketleri sürerken alternatiflerinin işbirlikçi siyasal islam olmasına özen göstermiştir. Ya da siyasal islamcı kesimlere beraber yaşayabiliriz mesajı vermiştir. ABD'nin bir süreden beri Mısır'daki Müslüman Kardeşlerle ilişki içinde olduğu bilinmektedir. Bu ilişkileri daha da geliştirerek onların da içinde yer aldığı bir siyasal blokla Mısır'ı, Tunus'u ve diğer ülkelerdeki halk isyanlarını kontrol etmeye, yönlendirmeye çalışmıştır.

Kuşkusuz Mısır ABD için çok önemlidir. Mısır'da ABD çok radikal değişiklikleri istemez. Ne yapar eder kendi politikasına uygun olmayan gelişmeleri engellemeye çalışır. Bunu Mısır içindeki islamcılar da bilmektedir. Öte yandan Mısır'da ordunun bir gücü vardır. Bu ordu ABD'ye de bağlıdır. Bu isyanlar başladıktan sonra ABD'nin ilk düşündüğü ve planladığı şey ordu eliyle yumuşak geçiş yapmaktır. Bu açıdan ordu bu isyan günlerinde ABD ile birlikte adım adım öngördükleri planları uygulamış, sonunda asıl hedef olarak Hüsnü Mübarek ve çevresini saf dışı edip ABD'nin ılımlı işbirlikçi siyasal islam projesini Mısır'da adım adım uygulamaya yönelmiştir. Zaten ABD'nin radikal herhangi bir dönüşüme izin vermeyeceği ve orduyu kullanacağı isyanın ilk günlerinde belli olmuştur.

Böylece ABD işbirlikçi siyasal islam projesiyle kendisine muhalefet eden, Ortadoğu'da sorun çıkaran radikal siyasal islamın önünü alma projesini uygulamaya koymuştur. Toplumsal meşruiyeti kalmayan eski rejimlerin gitmesini sağlayarak halkın islami ve toplumsal değerlerine belirli duyarlılık içinde olan işbirlikçi siyasal islamcı rejimlerle Ortadoğu'da ayağını sağlam yere basma stratejisi izlemiştir. Böylelikle toplumsal desteği olan, meşruiyeti olan işbirlikçi rejimlere dayanarak Ortadoğu'yu kontrol etme politikasına yönelmiştir. Bu açıdan Ortadoğu'daki isyanlardan sonra ABD'nin devreye girerek halkın taleplerine duyarlı gibi gözükmesi, halktan yana gibi gözükmesi, otoriter rejimleri desteklemediğini açıkça ortaya koyması bu siyasal stratejisinin bir parçası olarak görülmelidir.

Kuşkusuz ABD'nin bu müdahalesine rağmen Tunus'ta başlayıp Mısır'a yayılan halk hareketleri devrimci karakterdedir. ABD'nin yönlendirmesi, ABD'nin müdahalesi ve yeni rejimlerin sisteme bağlı karakter kazanması bu hareketlerin devrimci halk hareketleri olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu halk hareketleri ile birlikte yeni bir Ortadoğu ruhu ortaya çıkmıştır. Bu mutlaka sonuçlarını gösterecek, Ortadoğu giderek demokratik ve özgürlükçü karakter kazanacaktır.

Kuşkusuz Ortadoğu'da siyasal dengeler çok hassastır. Ülkeler birbirine benzememektedir. Özellikle şia ağırlıklı ülkelerdeki halk hareketine karşı

ABD'nin, Batı'nın kuşkuuları vardır. Çünkü şii tarih boyunca hep yönetim dışında kalmışlar, ezilmişler ve bu açıdan muhalif olmuşlardır. İran İslam Devrimi'nden sonra İran bölgedeki şiiyle ilgilenmeye, onları cesaretlendirmeye çalışmıştır. Yüzyılların ezilmişliği, mezhep farklılığından ezilmiş olmaları bunları ister istemez İran'a yakın hale getirmiştir. Bu açıdan ABD'nin şii ağırlıklı ülkelerdeki halk hareketini bırakılmı desteklemesini, onların bastırılması için mevcut hükümetlere her türlü desteği vermektedir. Bahreyn'e Suudi Arabistan'ın ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin asker göndermesi bunu ifade etmektedir. Bununla açıkça İran'a "biz sana burada hakimiyet imkanı vermeyiz" demişlerdir. Yine Yemen'de El-Kaide etkisinin çok olması, son on yılda özellikle Yemen devlet başkanının desteğiyle El-Kaidecilere karşı sert operasyonlar yürütülmesi ve Yemen devlet başkanının ABD'nin bölgedeki en temel müttefiklerden, desteklediği en temel iktidarlardan biri olması sözkonusudur. Bu açıdan Yemen'deki halk hareketlerine karşı da Yemen devlet başkanını destekleyen bir tutum içindedir. Aslında Yemen'deki, Bahreyn'deki halk hareketleri Mısır ve Tunus'tan az değildir. Hatta bazı yönleriyle Mısır'dan, Tunus'tan daha radikal muhalif hareket gerçeği vardır. Daha kararlı bir muhalefet gerçeği vardır. Ama buna rağmen bu muhalefetin görülmemesi ve bu muhalefete karşı mevcut iktidarların baskıcı, sert politikalarının desteklenmesi, onların İran'ın etkisinde olmasındandır. Yemen'de ise El-Kaide'nin örgütlenmesinin ve etkisinin az olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Mısır ve Tunus'ta hükümetlerin gitmesini isteyen ABD, Bahreyn ve Yemen'de olduğu gibi muhaliflerin iktidara gelmesini engellemeye çalışmaktadır. Ancak burada da muhaliflerin iktidara gelmesini engellemeye çalışırken mevcut iktidarları da belirli bir değişim ve dönüşüme uğratarak onlara meşruiyet sağlamayı hedeflemektedir. Ya da iktidarı zaman içinde kendisine işbirlikçilik yapacak meşruiyeti güçlenmiş güçlere devretme planını adım adım yürürlüğe sokacaktır.

İran'da yakın zamanda güçlü bir halk hareketi beklenmemelidir

Ortadoğu'da bu halk hareketleri gelişirken İran'da yakın zamanda çok güçlü bir halk hareketinin gelişmesi beklenmemelidir. Kuşkusuz İran'da çok güçlü bir muhalefet vardır. Her an daha büyük patlamalar ve gelişmeler ortaya çıkabilir. Ancak İran mevcut durumda esas olarak toplumlarını şia milliyetçiliğiyle, şia ajitasyonu tutmaktadır. Bütün bölgedeki şia halkların kendi desteğiyle ayakta kaldığı, güç olduğu, kendisinin zayıfladığı taktirde bunların sünileri karşısında ezileceği biçiminde bir algıyı İran toplumunda yaratarak toplumsal desteği sağlamaya çalışmaktadır. Tabii bu konuda somut örnekler de vardır. Irak'ta yürüttüğü politikayla Irak'ta şiiileri önemli düzeyde etkili hale getirmiştir. Şiiileri bütün ülkelerde uyandırmıştır. Bu açıdan Ortadoğu'daki gelişmelerden bırakılmı zarar görmeyi, aksine Ortadoğu'daki halk hareketini kendisini güçlendirme temeline kullanmaya çalışmaktadır. İran halklarının, toplumlarının görevini şu anda İran'ı birlik içinde tutup şii kardeşlerine destek vermek olarak ortaya koymaktadır. Bu yönüyle de İran'ın kullandığı bu propagandanın belirli bir süre daha etkili olacağını düşünmek yanlış olmayacaktır. Kuşkusuz gündemde Libya vardır. Libya sıcak gündemdir. Libya'daki sıcak gelişmeleri bölgedeki diğer gelişmelerden belirli yönleriyle ayırmak gerek-

"Kuşkusuz ABD'nin bu müdahalesine rağmen Tunus'ta başlayıp Mısır'a yayılan halk hareketleri devrimci karakterdedir. ABD'nin yönlendirmesi, ABD'nin müdahalesi ve yeni rejimlerin sisteme bağlı karakter kazanması bu hareketlerin devrimci halk hareketleri olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu halk hareketleri ile birlikte yeni bir Ortadoğu ruhu ortaya çıkmıştır. Bu mutlaka sonuçlarını gösterecek, Ortadoğu giderek demokratik ve özgürlükçü karakter kazanacaktır"

mektedir. Libya'da da demokrasi eksikliği vardır. Libya'da da iktidarcı devletçi zihniyet tümünden aşılmış değildir. Bu açıdan toplumda rahatsızlıklar bulunmaktadır. Ancak Libya zihniyet olarak kendi toplumuna daha yakın duran bir iktidardır. Ekonomik bölüşüm konusunda da diğer iktidarlara göre daha ölçülü bir yaklaşım içindedir. Buna yönüyle Libya yönetiminin meşruiyeti açısından diğer iktidarlar gibi meşruiyetini tümünden kaybetmemiştir. Bu da halktaki tepkilerin diğer ülkelerde olduğu gibi çok fazla olmasını engellemiştir. Kuşkusuz demokrasi sorunları vardır. Yine toplumun güç olması ve gelişmesi açısından sorunları vardır. Ama diğer ülkelerde olduğu gibi ayaklanma gerekçeleri, potansiyeli Libya'da çok fazla yoktur. Bu nedenle Libya'daki muhalefet bu güçsüzlüğünü görerek baştan silah depolarına saldırmış, silahları ele geçirmeye çalışmıştır. Bu konuda Mısır sınırları açık tutulmuş, bu temelde muhalefet doğu Libya'da etkili olmuştur. Ancak Kaddafi'nin gücünün bu muhalefet tarafından kırılmayacağına görülmüş, diğer taraftan Kaddafi'ye karşı muhalefet içinde olanlardan radikal islamın bulunması Batı'yı farklı bir taktik uygulamaya yöneltmiştir. Kaddafi'nin sık sık vurguladığı Libya'daki muhalefete El-Kaide var söylemi sadece bir propaganda değil, bir gerçeği de ifade etmektedir. Anlaşıyor ki Batı bu durumu da gördükten ve muhalefetin Libya'yı da ele geçirmeyeceğini, Kaddafi'nin onları da etkisizleştirme gücü olduğunu anladıktan sonra Kaddafi'nin bu muhaliflerin üzerine gitmesi, onları yıpratması ve zor duruma sokmasına izin verilmiştir. Böylece Kaddafi'i güçleri muhaliflerinin üzerine gidecek, onları zor durumda bırakacak, yenilgiyle karşı karşıya getirecek, Kaddafi bunları tam ezip bitirmek isterken böyle bir müdahale gerçekleştirerek aslında bir taşla iki kuş vurmuş olacaktır. Hem muhalefeti teslim alacak, işbirlikçi siyasal islam çizgisine getirecek, hem de kendi sistemiyle bütünleşmeyen, bazı yönleriyle yaramaz çocuk gibi kalan Kaddafi'yi de bu müdahaleyle etkisizleştirilmiş olacaktır. Nitekim Kaddafi'ye bağlı güçler Bingazi'yi tam düşürmek üzereyken müdahale edilmiştir. Muhalefetin teslim olmasını, kendisine muhtaç olmasını sağlayan bir strateji izlediklerinden, Bingazi düşmek üzereyken müdahale gerçekleştirilmiştir.

Libya'ya yönelik müdahaleyi olumlu görmek, demokrasi getirecektir demek yanlıştır. Bu yönüyle Libya'daki durumu diğer ülkelerdeki durumdan daha ayrı tutmak gerekmektedir. Yapılan saldırı, Batı'nın ve ABD'nin Libya'da kendilerine bağlı işbirlikçi rejimi oluşturacak bir toplumsal güç olmadığından gerçekleştirilmiştir. Bir yönüyle kendi sistemi ve kapitalist modernite anlayışına karşı direnen bir Libya toplumsal gerçeği ve siyasal sistemi vardır. Bu müdahaleyle bunu kırmak istemektedirler. Burada Mısır'da ve Tunus'ta olduğu gibi otoriter bir rejime karşı yaygın bir halk

isyanı ortaya çıkmamıştır. Halkın isyan ederek yıkma noktasına getirdiği, ABD'nin ve Batı'nın sonradan müdahale ederek belirli düzeyde bir değişim yaratan bir siyasal süreç söz konusu değildir. Kuşkusuz Mısır'da yaptığı da onaylanamaz, ama Mısır'da bir halk hareketiyle Hüsnü Mübarek devrildi. Mevcut durumda ABD etkisi olsa da halk hareketiyle belirli düzeyde bir uzlaşma içine giren, halkın bazı taleplerini de karşılayan eski despotik karakterleri yumuşamış, halka nefes alıracak, yeni bir siyasal süreç başlamıştır. Kuşkusuz bunun ne getirip ne götüreceğinin de tartışılması gerekir. Ama Libya'da hala halk dayanarak meşruiyet sağlayan bir rejim, diğer Ortadoğu'daki ülkelerle benzeştirilerek, aynı kefeye konularak askeri siyasi müdahalelerine meşruiyet kazandırıp kendilerinin tamamen kontrol ettiği bir ülke haline getirilmek istenmektedir.

Tunus'ta halk belirli bir güç olacaktır. Devrimci tarzda ayağa kalkmış ve iktidarı devirmiştir. Bunun siyasal sonuçlara etkisi olacaktır. Ama Libya'da ABD ve Batı'nın zoruyla kurulacak yeni rejim böyle bir karakter taşımayacaktır. Bu açıdan geçmişte dış güçlerin Ortadoğu'da desteklediği despotik rejimlerin yeni bir versiyonu ortaya çıkacaktır.

Libya'ya yapılan müdahalenin demokrasiyle ve özgürlükle alakası yoktur

Libya'yı değerlendirirken bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Kuşkusuz Libya'nın da demokratikleşmesi gereken yanları fazladır. Yine devletçi iktidarcı zihniyeti tümünden aşmamıştır. Ekonomik kaynakların paylaşımı, yönetimi konusunda toplumun iradesi ve kararının belirleyici olmasından çok, belirli kurumların, kişilerin, grupların etkili olduğu bir sistem söz konusudur. Bu açıdan Libya yönetimini tümüyle onaylamak, olumlu görmek mümkün değildir. Ama mevcut müdahalenin de demokrasiyle ve özgürlükle alakası yoktur. Libya hükümeti çok sivil öldürdü, bundan dolayı müdahale ettik biçiminde bir yaklaşım saptırmadır. Kaddafi müdahaleden önce "Türkiye'ye karşı Kürtler yıllarca savaşıyor, on binlerce insan öldü, Kürtler haklarını istiyor, özgürlük istiyor, ama Batı'nın bir gün Türkiye'ye karşı bu yönlü bir politikasının olmadığını" söyleyerek aslında Batı'nın Libya'ya karşı politikasında ne kadar ikiyüzlü olduğunu ortaya koymuştur.

Kuşkusuz Ortadoğu'da despotik rejimler var. Bunların devrilmesi ve demokratikleşmesi gerekmektedir. Sıralama yapılırsa Libya en son sıraya girecek bir ülkedir. Ama ne var ki Suudi Arabistan gibi, Ürdün gibi, yine diğer Arap ülkeleri gibi halkların üzerinde büyük baskı yapan rejimlere hala belirli bir destek verildiği görülmektedir. Kuşkusuz bunların da değişmesini istemektedirler, ama kendi kontrollerinde bir değişimi öngörmektedirler. Halkın kendi kendini yöneteceği demokratik sistemleri kesinlikle istememektedirler. Sadece halkın ekonomik, sosyal ve

"Libya'ya yönelik müdahaleyi olumlu görmek, demokrasi getirecektir demek yanlıştır. Bu yönüyle Libya'daki durumu diğer ülkelerdeki durumdan daha ayrı tutmak gerekmektedir. Yapılan saldırı, Batı'nın ve ABD'nin Libya'da kendilerine bağlı işbirlikçi rejimi oluşturacak bir toplumsal güç olmadığından gerçekleştirilmiştir. Bir yönüyle kendi sistemini ve kapitalist modernite anlayışına karşı direnen bir Libya toplumsal gerçeği ve siyasal sistem vardır. Bu müdahaleyle bunu kırmak istemektedirler"

kültürel olarak nefes alacağı ve kendi sistemlerinin gelişmesine imkan vereceği siyasi rejimleri öngörmektedirler. Bunu kapitalizmin tüketim toplumunun, kapitalist değerlerin yaygınlaşması için de gerekli görmektedirler.

Şu andaki Suriye rejimi sırtını Türkiye'ye dayamış bulunmaktadır

Suriye'nin durumu Kürtler söz konusu olduğundan öncelikli değerlendirmesi gereken bir ülkedir. Suriye rejimi de gerçekten kendi halkına ekonomik, sosyal, kültürel alanda nefes aldırmanın bir karakterdedir. Özellikle de Türkiye ilişkileri sonrasında Kürtler üzerinde yoğunlaştırdığı baskı rejimi karakterini daha da despotik hale getirmiştir. Sani'diği gibi Hafız Esat dönemi Beşar Esat döneminden daha baskıncıydı, daha otoriterdi gibi değerlendirmeler yanlış. Kuşkusuz Hafız Esat da kendi muhaliflerine göz açtırmıyordu, bu konuda otoriterdi, ama Kürtlere yaklaşımında belirli bir yumuşak yaklaşım olduğu gibi, Filistinlileri ya da dünyadaki kimi devrimci hareketleri destekleyen yaklaşımları da bulunmaktaydı.

Hafız Esat rejimi de karakteri gereği toplumu güç yapan, topluma dayanarak antiemperyalist ve Batı'ya karşı bir duruş gösteren bir rejim değildi. Antiemperyalist tutumu kaba, ama etkisi olmayan bir karakterdeydi. Çünkü toplumlara güç yapmayan rejimlerin tutarlı, antiemperyalist bir yaklaşım göstermeleri beklenemez. Ama Hafız Esat'ta Ortadoğu değerlerine bağlı, Batı'nın Ortadoğu'ya yaklaşımından ve dış güçlerin müdahalelerinden rahatsız olan bir karakter de bulunmaktaydı.

Şu andaki Suriye rejimi sırtını belirli düzeyde Türkiye'ye dayamış bulunmaktadır. Bu da Kürtlere karşı düşmanlık yapılmasını beraberinde getirmiştir. Türkiye öyle bir devlettir ki sadece kendi Kürtlerini baskı altına almıyor, bölgedeki; İran, Irak ve Suriye gibi ülkelerin de kendi Kürtlerini baskı altına almasını istiyor. Bir nevi aslında Türkiye bu yönüyle bölge gericiğinin, bölgedeki demokratik gelişmenin önündeki temel engeldir. Öyle söylenildiği gibi Türkiye Ortadoğu'da demokrasi için örnek bir ülke değil, tam tersine antidemokratik karakteriyle demokrasinin önünde engeldir. Türkiye'nin bölgedeki tek yüzü ve rolü vardır o da: Batı'nın Ortadoğu'daki beşinci kolu olmasıdır.

Anlaşıyor ki kapitalist sistem biraz da Türkiye'nin isteğiyle, Türkiye üzerinden Suriye'yi sisteme bağlama, entegre etme politikaları yürütmektedir. Yine Suriye üzerinden Filistinlileri terbiye etme politikası yürütmektedir. Bu açıdan Suriye'de diğer Ortadoğu ülkeleri gibi radikal hareketler kısa sürede beklenemez. Ancak Suriye toplumunda mevcut rejime karşı büyük tepkilerin bulunduğu bilinmektedir. Suriye rejiminin siyasal yaklaşımları ve sosyal politikaları önemli bir muhalif kesim ortaya çıkarmıştır. Suriye kısa sürede belirli değişiklikler ve reformlar yaparsa belki toplumdaki bu tepkileri yumuşatabilir; daha yumuşak bir geçiş olabilir. Ama bunu yapma kabiliyeti göstermezse, Kürtlere yönelik sert politikalarında değişikliğe gitmezse Suriye'deki muhalif güçlerin Kürt demokratik hareketiyle bütünleşerek Suriye'de mevcut rejimi yıkıp daha demokratik, halkların taleplerine duyarlı olan bir siyasal rejimin gelme ihtimali de söz konusudur. Ancak Türkiye desteğiyle radikal tepkileri geciktirme gibi bir konumu da bulunmaktadır. Eğer demokrasi güçleri, Suriye yurtseverleri Kürt demokrasi güçleri birleşip mevcut iktidarı değişime zorlarsa uzlaşma temelinde yeni bir Suriye'nin or-

taya çıkması da mümkündür. Mevcut rejim böyle bir uzlaşmaya da yanaşmazsa Suriye'nin gelecekte daha sert tepkilerle karşılaşması da olasıdır.

Halk ayaklanmalarından sonra özellikle Türkiye'de Türkiye'nin bir model olacağı biçiminde değerlendirmeler yapıldı. Bu değerlendirmeleri özellikle AKP yandaş basın fazlasıyla yaptı. Son yıllarda AKP'nin Ortadoğu'da model ülke olacağı vurgulanmaktadır. Şu açıktır ki Ortadoğu'daki halk hareketlerinin AKP'nin politikalarından esinlenmesi söz konusu değildir. AKP'nin halk hareketlerini bırakalım teşvik etmesi, model ülke olmasını, bölgedeki bütün despotik rejimlerle sıkı fıkı ilişki içindedir. Hiçbir demokratik ve özgürlük ilkesi yoktur. Sıfır sorun diyerek bütün ülkelerle nasıl uzlaştığı, nasıl sarmaş dolaş olduğu bilinmektedir. İran'la da, Suriye'yle de, Irak'la da hatta hangi ülke olursa olsun despotik midir, demokratik midir karakterine bakmadan bütün Kürt karşıtı güçlerle birleşmektedir. Bu yönüyle AKP'nin bölge halklarına model olacak hiçbir özelliği yoktur. Aksine AKP Ortadoğu'ya yönelik Batı'nın ajanı konumundadır. Ama işbirlikçiliğe model olabilir. ABD'nin hem radikal islamın önünü almak, hem de işbirlikçi rejimlerin belirli bir meşruiyeti

devrildiği için söz konusu ülkeler göreceli daha demokratik hale geleceklerdir. Bu yönüyle halklar açısından Türkiye'nin herhangi bir model olma gibi durumu yoktur. Ortadoğu'da giderek demokratikleşen ülkeler gerçeğinde halklar açısından kendi modelleri ortaya çıkacaktır. ABD'nin işbirlikçilik açısından ise değişimden sonra esas olarak Mısır'ı esas alacağını şimdiden söylemek gerekmektedir. ABD esas olarak Mısır'daki ılımlı işbirlikçi islam üzerinden Ortadoğu'daki etkinliğini daha fazla arttırmaya çalışacaktır. İşbirlikçilik modeli açısından kendini tek gören AKP, işbirlikçi model olarak başkaları da ortaya çıkacağından ABD ve Avrupa açısından önemi artmayacak, aksine Türkiye'nin bu yönlü önemi eskiye göre gerileyecektir. Çünkü ABD Ortadoğu'ya şimdiki kadar Türkiye üzerinden, AKP üzerinden kendisini yansıtmaya çalışırken, Türkiye Ortadoğu'daki ajanı konumundayken şimdi bu tür işbirlikçi kendi değerlerini taşıyan rejimler artacaktır. Ya da kapitalist sistemin geldiği aşamada kapitalist modernite değerlerinin yaygınlaşması ve tüketim toplumu ihtiyacına Mısır başta olmak üzere diğer ülkeler de cevap olacaklardır. Bu açıdan Türkiye'nin bırakalım halklar gözünde öneminin art-

ortaya çıkmıştır. Bu aynı zamanda yeni bir Ortadoğu'nun gelişmesi demektir. Ortadoğu'da iktidarcı devletçi zihniyetlerin giderek gerileyeceğini halkların zamanı, halkların çağı diyebileceğimiz bir çağın başladığını söylemek gerekmektedir. Amiyane deyimle cin şiseden çıkmıştır. Artık Arap halkları Ortadoğu'daki demokrasi ve özgürlükçü değişimin önemli bir aktörü haline gelecektir.

Kuşkusuz tüm Ortadoğu'da özgür ve demokratik yaşamın esas motoru, esas gücü Kürtlerdir. Kürtlerin özgürlük ve demokrasi mücadelesi bundan sonra Ortadoğu'yu daha fazla etkileyecektir. Şu anda Ortadoğu'da gelişen halk hareketlerinde Kürt halkının onlarca yıl yürüttüğü mücadelenin de önemli bir payı vardır. Kuşkusuz Filistin halkının geçmişten bugüne yürüttüğü serhil-danlar da Arap dünyasındaki halk hareketlerini etkilemiştir.

Bundan sonra Arap halklarının demokrasi ve özgürlük açısından hem örgütlülüklerini hem de zihniyetlerini geliştirecekleri yeni bir dönemin başladığını söylemek gerekiyor. Her ne kadar şu anda yeni işbirlikçi rejimler ortaya çıksa da bu rejimler halkın mücadelesi sonucu belirli bir değişime uğraması nedeniyle her zaman halk

ilk aşaması olarak ele almaktadır. Bu işbirlikçi rejimlerle kendi değerlerini sokacak, yerleştirecek kapitalist modernitenin ekonomik, kültürel, sosyal altyapısını bu kesimlerle hazırlayacaktır. Zamanla bu dayanaklarıyla Ortadoğu'yu tümünden sadece askeri ve siyasi olarak değil de kültürel olarak da teslim alacak, asimile etmeye çalışacaktır. Yani mevcut rejimleri öngördüğü planın ilk aşaması olarak değerlendirecektir. Kuşkusuz bu gerçekleşir mi gerçekleşmez mi ayrı bir tartışma konusudur. Ama böyle bir tehlike bulunmaktadır.

Ancak Ortadoğu halklarının güçlü tarihi, toplumsal ve insani değerlerinin, kapitalist modernite değerlerine karşı yabancılığı, mesafeli olması ABD'nin ve Batı'nın planlarının tutmayacağını şimdiki kadar göstermiştir. Halklar mutlaka örgütlü güçleriyle, tutumlarıyla oryantalizmin yeni biçimi olan bu işbirlikçi islam eliyle bölgeye yerleşmesine müsaade etmeyeceklerdir. Kendi toplumsal değerlerine, tarihe dayanan demokratik komünal değerlerine, ahlaki politik toplum değerlerine dayanarak Batı'nın yeni işbirlikçiler eliyle Ortadoğu'yu fethetmesine karşı da büyük direniş gösterecektir. Zaten önümüzdeki dönem böyle bir mücadeleyle geçecektir.

Ortadoğu'daki sorunlara en iyi çözüm yollarını ortaya koyan PKK Önderliği'nin çözümleridir

Diğer bir husus da eskiden özgürlükçü demokratik güçler, klasik statükocu güçler bir de dıştan gelerek bölgeyi kendi çıkarları doğrultusunda değişime uğratmak isteyen güçler arasında bir mücadele sürmekteydi. Bu durum üç güç arasında mücadele olarak değerlendirildi. Özellikle klasik statükocu işbirlikçi güçlerin sadece halklarla değil, uluslararası güçlerle çelişki içinde olduğu, bu yönüyle zorlandıkları belirtilirdi. Artık gelinen aşamada bu işbirlikçi klasik statükocu güçlerin devrinin sonuna yaklaşıldığını görmekteyiz. Bu nedenle artık üç güç arasındaki mücadele yerine, halkların özgürlükçü ve demokratik güçleriyle dışarıdan dayatılmak istenen kapitalist modernite ve yeni oryantalizm anlayışına dayanan yeni işbirlikçileri arasında mücadelelerin bu iki güç arasında netleşmesi aslında Ortadoğu halkları açısından özgürlük ve demokrasi mücadelesinin daha net, daha açık, daha doğru biçimde yürütülmesi imkanlarını da sunmuş bulunmaktadır.

Ortadoğu'da yeni bir halk ruhu ortaya çıkmıştır. Ortadoğu buna dayanarak ve tarihine dayanarak bu değişimi daha da geliştirebilir. Ama hangi zihniyet değişimi, teorik yaklaşımı ve nasıl bir yapılanmayla demokratikleşmenin gerçekleşeceği konuları ve buna öncülük yapılması gerçeği önemlidir. Bu dikkate alındığında bugün tartışmasız Ortadoğu toplumlarını en iyi analiz eden, Ortadoğu'daki tüm sorunlara en iyi çözüm yollarını ortaya koyan PKK Önderliği'nin çözümlerini, değerlendirmelerini daha önemli hale gelmiştir. Bu açıdan PKK Önderliği'nin çözümlerinin, değerlendirmelerinin Ortadoğu'daki aydınlarla, halka taşınması gelinen aşamada birinci görevdir. Bu yapıldığı takdirde Ortadoğu'daki halkların hem öncülük sorunları hem zihniyet değişiminin nasıl gerçekleşmesi gerektiği konuları açıklığa kavuşacaktır. Bu çerçevede halkları güç yapacak demokratik yapılanmaların hangi temelde olması gerektiği netleşecek, bu da Ortadoğu halklarının hem zihniyet açısından net olmaları hem de nasıl bir yapılanmayla demokrasiyi geliştirecekleri konusunda

olması açısından ılımlı işbirlikçi islamcı rejimleri Ortadoğu'da kendi stratejisinin bir parçası olarak görmektedir. Ortadoğu'da ancak böyle etkinliğini ve varlığını sürdüreceğini düşünmektedir. Bu yönüyle işbirlikçi ılımlı siyasal islam modelini bütün Ortadoğu'da görmek istemektedir. Bu anlamda işbirlikçiliğe model olabilir, buna bir şey denilemez. Zaten Irak'a müdahale öncesi böyle işbirlikçi ılımlı islami bir rejimin Türkiye'de iktidar olmasını kendi çıkarlarına uygun görmüştür. Böylece Irak müdahalesinde oluşacak tepkileri hafifletmiştir. Öte yandan AKP hem islami tondadır hem de Batı değerlerini fazlasıyla benimsemiştir. Kapitalizmin ekonomik sistemi içine girmiştir. Kapitalist modernite değerlerini ılımlı siyasal islam modeli altında Türkiye'de yaygınlaştırmaya, derinleştirmeye, kalıcılaştırmaya çalışmaktadır. Gerçekten de kapitalist ekonomiyi, kapitalizmin değerlerini yaygınlaştırmada Özal'la geçmiştir. Bu yönüyle Batı için işbirlikçilikte önemli bir model olarak değerlendirilebilir.

Ancak bu durumunu bile Türkiye'nin Ortadoğu'da giderek önemini arttıracacağı biçiminde değerlendirmek yanlıştır. Aksine AKP'nin Ortadoğu'daki önemi giderek azalacaktır. Ortadoğu'da mevcut despotik rejimler halk hareketleriyle

ması, ABD ve Batı gözünde bile önemi artmayacaktır. Ortadoğu'daki gelişmelerden kısa vadede belki AKP faydalanmaya çalışsa da orta ve uzun vadede Türkiye'nin Ortadoğu'daki etkinliğini zayıflatan gelişmelere yol açacaktır.

Ortadoğu'da yeni bir halklar ruhu ortaya çıkmıştır

Ortadoğu'daki halk hareketlerinde öncülük yetersizliği net olarak görülmüştür. Bu nedenle Mısır'da gerçekleşen büyük halk hareketi gerçek anlamda demokratik bir yönetimle taçlanmamıştır. Ordunun kontrolünde yumuşak geçiş ve sınırlı değişiklikler yaşanacaktır. Tunus'ta da benzer gelişmeler görülebilir. Şu andaki durum radikal değişikliklerden çok, despotik rejimlerin yıkılması ve yerine halkın ekonomik, sosyal, kültürel alanda nefes alacağı rejimlerin ortaya çıkmasına imkan vermektedir. Bundan sonra gelecek halk hareketlerinin de benzer sonuçlar ortaya çıkarması beklenmelidir. Ama buna bakarak bu halk hareketlerinin devrimci karakterini küçümsemek yanlıştır. Aksine bugün istenen sonuçlar alınmamış olsa bile Ortadoğu'da büyük değişimin önü açıktır. Yeni bir Ortadoğu halklar ruhu

güçlerinin baskısıyla karşılaşacaklardır. Halk güçlerinin baskısı her zaman bu rejimlerin üzerinde olacaktır. Bu yönüyle bu rejimlerle demokrasi güçleri içinde her zaman bir gerilim yaşanacaktır. Zaten demokrasinin gelişim diyalektiği de budur. Bu gerilim sonucu halk güçleri mevzilerini daha da ilerleteceklerdir. Önümüzdeki dönemde Ortadoğu halklarının özgürlük ve demokrasi tarihinin bu çerçevede gelişeceğini görmek gerekecektir. Çünkü halklar dinamizm kazanmıştır, despotları devirmiştir. Değişim halkların bu iradesi sonucu gündeme gelmiştir.

Kuşkusuz ABD'nin ve Batının yaklaşımları uğursuz hesapları içermektedir. ABD ve Batı geçmiş dönemlerde despotik rejimlerle Ortadoğu'ya yerleştiremediği kapitalist modernite değerlerini, kültürünü, ahlakını, daha doğrusu ahlaksızlığını yeni rejimler üzerinden geliştirmeye çalışacaktır. Daha önce teslim alamadığı Ortadoğu'yu işbirlikçi ılımlı siyasal islamla teslim almaya çalışacaktır. Böyle bir tehlike söz konusudur. Bu tehlike de ciddidir. Zaten ABD de eski despot rejimlerin yıkılıp yerine işbirlikçi ılımlı siyasal islam rejimlerinin geçirilmesini bir yönüyle Ortadoğu'yu fethetme planının

yeni bir program ortaya çıkaracaktır. Bu da onların özgürlük ve demokrasi mücadelelerine ivme kazandıracaktır.

Halklar kendi demokratik kurumlaşmalarıyla demokratik yaşamlarını ortaya çıkarmalıdır

Burada iki konu önemlidir. *Birincisi* halkların kendi demokratik kurumlaşmalarını gerçekleştirmesi ve kendilerini güç yapması gerekmektedir. Bu açıdan devletçi zihniyette olmayan, toplumun demokratik kurumlaşmasına dayalı, demokratik konfederal sistemlerin geliştirilmesi çok önemlidir. Devletin yanında devlet + demokrasi dediğimiz, halkın konfederal temelde güç yapılması temel görev haline gelmiştir. Halkın iktidar ve devleti ele geçirme değil de, kendini güç yaparak, iktidar ve devlet karşısında konumunu güçlendirmesi hem kendi özgür ve demokratik yaşamını kurmasını hem de devletin otoritesini sınırlayarak halkın demokratik iradesinin daha iyi yansıtılmasını sağlayacak yeni rejimler ortaya çıkarabilir. Taban örgütlenmelerine dayalı gelişecek Demokratik Konfederalizm, halkın siyasete katılımını, demokratik siyaset anlayışını geliştirecek ve bu temelde halkı güç yapacaktır. Halkın bu gücüne dayanarak da ekonomik paylaşımın daha adil geleceği demokratik rejimler ortaya çıkacaktır. Bu açıdan demokratik konfederal örgütlenmelerin ve bu demokratik konfederal örgütlenme ve sisteme dayanan halk meclislerinin, kongrelerin halkın kendi kendini yönetir hale geldiği devlet + demokrasinin var olduğu yeni bir Ortadoğu gerçeği ortaya çıkarmak mümkündür.

En başta halk hareketlerinin geliştiği süreçte halkların zihniyet ve demokratik örgütlenme açısından böyle bir yaklaşım içine girmeleri, bunu benimsemeleri ve bunu pratikleştirmeleri çok önemsenmelidir. Bu zihniyet ve demokratik yapılanma gerçeği ortaya çıkan halk isyanlarının gücünü arttıracak ve böylelikle bu isyanların sonuçlarından dış güçlerin ve içteki işbirlikçilerin yararlanmasının önüne geçilecektir. Daha doğrusu devletler karşısında toplumun güç olduğu, böylelikle toplumun daha fazla dikkate alındığı yeni siyasal dengelerin ortaya çıkacağı, buna dayanarak da Ortadoğu'nun demokratik gelişiminin hızlanacağı yeni bir süreç başlayacaktır. Bu açıdan toplumun tabana dayalı komünler, kooperatifler, akademiler, mahalle, kasaba, il meclislerine dayalı demokratik kurumlaşmalarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu kurumlaşmaların demokratik konfederal bir sistem haline gelerek kendi demokratik yaşamlarını ortaya çıkarmaları Ortadoğu halklarının bu devrimci direnişlerini, bu büyük demokratik hamlelerini gerçekten de daha anlamlı hale getirecektir.

İkinci husus ise Ortadoğu'da ulusların, halkların parçalanarak güçsüz düşürülmesidir. Buna da mutlaka bir çare bulmak gerekmektedir. Özellikle de Arap halklarının demokratik uyanışının ortaya çıktığı bir süreçte Arap ulusunun bu kadar parçalı olmasının kabul edilmemesi gerekir. Bu parçalanmışlık kesinlikle kapitalist modernist sistemin 19. yüzyılda Ortadoğu'ya hakim olmak için cetvelle sınır çizerek halkların gücünü parçalaması ve bu temelde bölgeyi yönetme stratejisinin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan bu devletlerin meşruiyeti yoktur. Bu devletler meşruiyetini halktan değil, dış güçlerin politikalarından, stratejilerinden ve onların desteğinden almaktadır. Meşruiyetleri olmayan ve aşılması gereken devletler durumundadırlar. Bu açıdan Arap halklarının

uyanışı, Arap ulusunun bir insanın vücudunun parçalanması gibi yaşadığı parçalanmanın önüne geçmek durumundadır. Kuzey Afrika'da bir Arap birliği oluşabilir. Ortadoğu dediğimiz Arabistan, Suriye, Irak, Ürdün alanlarında da başka bir Arap birliği oluşabilir. Böylelikle giderek Arap dünyasındaki parçalanmışlığın giderileceği yeni bir Ortadoğu gerçeğinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Arapların parçalanmış olmasının hiç kimseye faydası yoktur. Ne Türklere ne Kürtlere ne de İranlılara. Araplar parçalı olsun Türkiye ve İran bundan yararlansın, Araplar parçalı olsun Kürtler bundan yararlansın yaklaşımı kesinlikle doğru değildir. Ortadoğu'nun tarihi Arapların, Türklerin, Kürtlerin, Farsların, daha çok da birbirini besleyerek barış içinde yaşadığı bir coğrafyadır. Kuşkusuz sorunları olmuştur, savaşlar olmuştur, ama bugünkü düzeyde bir parçalanmanın bölge halklarının hiçbirine faydası yoktur.

Bu açıdan Ortadoğu'da gelişen bu halk hareketlerinin sadece toplumsal temelde bir demokratik konfederalizm, demokratik kurumlaşma sağlamaları yetmez. Halklar demokratik kurumlaşma temelinde ortaya çıkardıkları bu güce dayanarak Ortadoğu'daki mevcut parçalanmayı da gidermeleri gerekiyor.

Bu, ilk başta söz konusu havzalardaki devletler arasında bir demokratik konfederal ilişki biçiminde olabilir. Giderek bu demokratik konfederal ilişki daha da gelişerek sınırların aşındığı, ülkelerin daha da birleştiği bir Arap birliğinin sağlandığı bir coğrafya ortaya çıkar. Bunu sadece Araplar açısından değil, Ortadoğu halklarının parçalanmışlığının getirdiği sorunların ortadan kaldırılması; ekonomik, sosyal, kültürel gelişmesine ivme kazandırması açısından çok önemli görmek gerekmektedir. Ortadoğu'da halk hareketlerinin sadece demokratik kurumlaşmalarına toplumun demokratik güç olmasına dayanması yetmez.

Mevcut sınırları zamanla ortadan kaldıracak, kuzey Afrika'da ve büyük Arabistan yarım adasında Arap birliğinin kurulması hedeflenmelidir. Böylelikle Ortadoğu'da Arapların kendisine güvensiz kalarak diğer halklara sorun çıkarmasının önüne de geçilebilir. Böyle olduğu taktirde Suriye'nin ve Irak'ın Kürtler üzerinde baskı ve egemenlik kurma isteğinin hiçbir anlamı kalmaz. Aksine Kürtlerle dostluk içinde yan yana yaşamayı tercih ederler. Ne var ki Arapların parçalanmışlığı ve güçsüzlüğü Irak'ı da Suriye'yi de kendine güvensiz yapıyor. Böyle bir ortamda Kürtlerle

karşı karşıya geliyorlar. Bu durum sadece Kürtlere değil, Arap halklarına da zarar veriyor. Biz Arap birliğinin sağlanması sonrasında güçlenerek Kürtleri ezecekleri biçimde bir yaklaşım içinde değiliz. Eğer halklar demokratik temelde demokratik iradelerini ortaya çıkarır, bütün ülkelerde demokratik kurumlaşma gelişir, bu temelde bir Arap birliği kurursa bu demokratik karakterdeki Arap birliğinin birakalım Kürtlere zarar vermesini, Kürtlerle demokratik ilişki içinde bir yaşam alanının önü açılır. Türkiye ile Arap dünyası daha adil ve demokratik temelde ilişkiler sürdürür. Ne Türkiye Ortadoğu'da egemenlik peşinde koşabilir ne de Arapların böyle bir egemenlik anlayışı olabilir. Ortadoğu'da gelişen bu halk hareketlerinin böyle bir süreç başlatması gerektiğini de düşünüyoruz.

Oryantalizm Ortadoğu halklarına büyük zararlar vermektedir

Halklar arası kardeşlik ve Ortadoğu'da gerçek bir barışın oluşması için doğru bir zihniyete, pratikleşmeye ulaşmak gerekir. Bunun için de PKK Önderliğinin hem demokrasi açısından hem de Ortadoğu tarihi açısından yaptığı çözümlerinin çok iyi incelenmesi ve irdelenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Bir Kürt söylemiş diye bu değerlendirmelere yeterince ilgi göstermemek mevcut sovenist anlayışla yaklaşmak olur. Kürt halkının tüm değerlerine ve taleplerine başta Arap halkları olmak üzere Ortadoğu halklarının önem vermesi gerekmektedir. Önder Apo Arap halklarına oldukça değer vermektedir. Yıllarca Suriye'de kalmıştır. Bunu hala önemli görmektedir. Arap dünyasına karşı olumlu bir yaklaşım içindedir. Önder Apo'nun bu çözümlerini sadece Kürt halkına karşı sorumluluğu gereği yaptığını düşünmek dar bir yaklaşım olur. Arap halklarına ve bütün Ortadoğu halklarına karşı, bütün Ortadoğu tarihine karşı sorumluluk duyarak bu yoğunlaşmalar içine girdiğini Arap aydınları ve toplumlarının görmesi gerekir.

Ortadoğu halklarının enternasyonalizmi geliştirilmelidir

Önder Apo bu savunmalarını bir yönüyle de Ortadoğu'nun Batı'ya karşı savunması olarak değerlendirmektedir. Ortadoğu halklarının tarihe karşı duyduğu sorumluluğun gereği bu çözümlerini yapmaktadır. Bu açıdan Önder Apo'nun değerlendirmeleri önemlidir. Hatta Önder Apo'nun değerlendirmeleri

Ortadoğu'daki bu halk hareketi ve yaşanan gelişmeler devrimci demokratik hareketler ve örgütler arasında da ilişkilerin gelişmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bir nevi Ortadoğu halklarının enternasyonalizmini geliştirmek gerekmektedir. Uluslararası demokratik, özgürlükçü ve sosyalist birlikten önce Ortadoğu halklarının radikal demokratik örgütlerinin ve aydınlarının, demokratlarının, sosyalistlerinin, demokratlarının, sosyalistlerinin sadece Kürt halkına karşı sorumluluğu gereği yaptığını düşünmek dar bir yaklaşım olur. Arap halklarına ve bütün Ortadoğu halklarına karşı, bütün Ortadoğu tarihine karşı sorumluluk duyarak bu yoğunlaşmalar içine girdiğini Arap aydınları ve toplumlarının görmesi gerekir.

Öte yandan mevcut kapitalist modernist değerleri ve yaklaşımları mahkum etmek gerekir. Ortadoğu'ya yönelik dış müdahaleleri mahkum etmek gerekir. Batı dünyasının Haçlı seferleri zihniyetinin yeni versiyonlarıyla Ortadoğu'yu ele geçirme politikalarına karşı direnmek gerekir. Kuşkusuz Batı'da da olumlu değerlerin var olduğunu görmek, bunları reddeden değil de bunları kendi değerleriyle bütünleştiren, sentez yapabilen bir yaklaşımı da benimsemek gerekmektedir. Ancak böyle bir yaklaşım söz konusu olduğunda emperyalist dünyanın, kapitalist modernist dünyanın saldırıları püskürtülerek gerçek anlamda Ortadoğu halklarının komünal demokratik ahlaki politik değerlerine dayalı yeni bir demokratik Ortadoğu ortaya çıkarılabilir. Böylelikle Ortadoğu'nun tarihine yakışır olan insanlığı temsil etme rolü yeniden oynanabilir. Biz önümüzdeki dönemde özgürlüğün de demokrasinin de tüm olumlu değerlerin de Ortadoğu'da temsil edileceğini, Ortadoğu'nun özgürlük ve demokrasi gelişiminde tüm insanlığa örnek olacağını, demokrasiden ve özgürlükten yana olan tüm insanların yönünü Ortadoğu'ya döneceğini söylüyoruz. Ortadoğu halklarının uyanışı, ayağa kalkışı ve örgütlenişini bizlerde bu umudu daha da fazla yükseltmektedir.

Özellikle de Ortadoğu'da siyasetin oryantalist etkilerden arındırılması gerekmektedir. Oryantalizm Ortadoğu halklarına büyük zararlar vermektedir. Kendilerine dinci, antikapitalist diyen birçok akım bile oryantalisttir, Batı etkilidir. Bu nedenle de Ortadoğu halklarının sorunlarına çözüm getirememektedirler. Bu açıdan Ortadoğu halkları kendi çözümlerini PKK Önderliği'nin çözümlerinde bulabilirler. Bunları söylerken Arap dünyasının düşünce gücünü küçümsemiyoruz. Arap dünyasında da on yıllardır Batı'nın oryantalist yaklaşımına, dayatmasına karşı eleştiriler olduğunu, karşı çıktıklarını biliyoruz. Bu yönüyle kendi değerlerine dayanarak Batı karşısında durma eğilimlerinin de var olduğunu biliyoruz. Tabii ki Batı karşısındaki duruşları sadece PKK Önderliği'nin değerlendirmeleriyle veyahut da PKK'nin duruşuyla sınırlamak yetmez. Ama Batı'ya karşı duruşun daha derli toplu, daha bütünlüklü bir zihniyet, bir pratikleşme ve bir yapılanma gerçeği söz konusu olduğunda bunu en iyi biçimde PKK Önderliğinin ifade ettiğini söylemek de abartı olmaz. İdeolojik, teorik, bir bütün olarak düşünce sorunlarına milliyetçi ve dar yaklaşımlarla bakmamak lazım.

islama da en doğru anlamı vermektedir. Şimdi birçok radikal dinci var, ılımlı işbirlikçi dinciler var. Bunlar kendilerinin islami, Muhammed'i savunduklarını söylüyorlar. Ama duruşları ve pratikleriyle islamin çıkışındaki, ahlaki, politik ve kültürel değerleri savunmadıkları açıktır. Bu açıdan Ortadoğu'da peygamberlik geleneğine bile doğru anlam verilecekse PKK Önderliğinin çözümlerini ve yaklaşımlarının iyi incelenmesi gerekmektedir. Önder Apo'nun hem demokrasi ve özgürlük için hem de Ortadoğu için yaptığı değerlendirmeler önemli görülür ve yaşam bulması için çaba gösterilirse Ortadoğu'da çok şey değişecektir. Ortadoğu'daki aydınların, halkın bu çözümlere değer vererek, bunu kendi düşünce birikimleri ve tecrübeleriyle zenginleştirerek demokratik mücadeleleri geliştireceklerse Ortadoğu halklarının demokratik yaşama kavuşması ve birliği açısından önemli sonuçlar ortaya çıkaracaklardır. Biz Arap halklarının da hem tarihte yarattığı değerler hem de bugünkü gösterilen direnişin anlamlandırılması açısından böyle bir yaklaşımın doğru olduğunu ve bunun önemli sonuçlar yaratacağını şimdiden söylemek istiyoruz.

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA SERHİLDAN

Üç aya yakın bir süredir Ortadoğu kaynıyor. Temel taşlar yerinden oynayama başladı. Öyle ki, "domino etkisi" gibi teoriler geliştirildi. Başlayan altüst oluşun tarihi arka planı ve birden çok nedeni olduğu açıktır. Nerede duracağı ise merak konusudur. Bu siyasi depremden hemen her ülke nasibini alacak gibi görünmektedir.

Küresel sermaye ve iktidar tekelinin çıkarları doğrultusunda oluşturulan Ortadoğu siyasi coğrafyası değişmeye başlamıştır. Hem de küresel sermaye ve iktidar tekelinin tam hazırlıklı olmadıkları bir dönemde. En azından başlangıç itibarıyla halkların kendiliğinden gelişen ve giderek yayılma eğilimi gösteren ayaklanmalarının, on yıllarca süren diktatoryal yönetimleri devireceği güçlü bir ihtimal olarak belirttikten sonradır ki başta ABD, Britanya, Fransa, İsrail vd Batılı güçler müdahale etmeye başladılar.

Tunus ve Mısır'da müdahalelerinde kısmen başarılı oldukları söylenebilir. Değişim rüzgarından yararlanarak, artık kendileri için de rantabl olmayan bu diktatörlüklerden kurtulma çabası içine girdiler. Halkın reform taleplerini sahiplenerek yönetimlere kısmi baskı uygulamakla erkenden iktidarı bırakmalarını sağladıkları propagandasını geliştirdiler.

Küresel sermaye ve iktidar tekelinin halkların taleplerine uygun davranma gibi bir sorunu yoktur. Libya için "sivilleri ve insan haklarını koruma" adı altında Britanya ve Fransa'nın baskısıyla müdahale kararı alan BM-GK, ABD'nin onayıyla Suudi Arabistan askerlerinin Bahreyn'deki ayaklanmayı bastırmak üzere Bahreyn'e girişine ses çıkarmamaktadır. Bu somut örnekle birkez daha ortaya çıkıyor ki, BM de küresel sermaye ve iktidar tekelinin çıkarlarını koruyan bir kurum durumuna getirilmiştir. Vurucu güç NATO'nun da devreye sokulması tartışılmaktadır. Özellikle Libya ve Bah-

reyn'deki gelişmeleri dikkatle izlemek ve gerekli sonuçları çıkarmak önemlidir. Ancak bu konu ayrı bir yazının konusu olabilir.

Güney Kürdistan'da serhildan ve savaş yaşam tarzı haline geldi

Güney Kürdistan'daki halkımız serhildanlara yabancı değildir. Son iki yüz yıllık tarihi, savaşlar ve serhildanlarla örülmüştür. Bu savaş ve serhildanlarda büyük fedakarlık ve kahramanlıkların yanı sıra büyük ihanetler de yaşamıştır. İhanetin paslı hançeri her önemli dönemde halkımızın sırtından eksik olmamıştır. Bu nedenle de serhildan ve savaş bir yaşam tarzı olagelmıştır.

Ortadoğu'daki son halk ayaklanmalarının tüm bölgeyi etkilemesi zaten beklenen bir durumdu. Irak ve Güney Kürdistan'ın da bundan etkilenmesi şaşırtıcı olmadı. Özellikle de ABD ve müttefiklerinin "insan hakları, demokrasi ve özgürlük getirmek" sözde amacıyla Irak'a müdahale ettikten sonra, bırakalım insan haklarını korumayı, insan yaşamının bile değeri kalmadı. Demokrasi adı altında işbirlikçilerini iktidara getirmek ve sınırlı sayıda dolar milyarderi yaratmak dışında Irak halklarına bir yararı dokunmadı. Seçim komedisinin içyüzü da açığa çıktı. Özgürlükler diyerek ABD özel güvenlik şirketleri elemanlarının Iraklıları katletme, ABD askerlerinin Diyarbakır zindanı uygulamalarıyla Ebu Garip Zindanı'nda Iraklılara işkence etme

özgürlüğü dışında bir özgürlük getirmediği ve öyle bir niyetinin de olmadığı açığa çıkmış bulunmaktadır.

Güney Kürdistan'daki görece güvenli ortamda geleneksel partilerin, Saddam rejiminin çete başları olan "müsteşarların" aşiret reisi ve şeyhlerin bugün de yönetimde yer almaları nedeniyle huzur getirmemiştir. Saddam rejiminin yıkılması, halkların hak ve özgürlükleri, yaşam standardı ve karar süreçlerine katılmaları anlamında ciddi bir değişiklik yaratmadı. Tüm diktatörlüğüne karşın Saddam döneminde halkların açlık sorunu yoktu. Siyasetle uğraşmayanlar için ciddi bir tehdit de söz konusu değildi. Bu nedenle bugün Saddam dönemini arayan Iraklı sayısı hiç de az değildir. Iraklılar "eskiden bir diktatör vardı, şimdi ise yirmi bin diktatör var. Hangi birini doyuracak, hangi birine tabi olacağız bilemiyoruz" demektedirler. Bağdat'ın göbeğinde teneke barakalardan oluşan ve on binlerin yaşadıkları mahalleleri görmeden Irak'ın içinde bulunduğu durumu anlamak oldukça zordur.

Güney Kürdistan'ın durumunu anlayabilmek için Hewler ve Süleymaniye'de çöplüklerden teneke kola kutuları toplayıp satarak geçimini sağlamaya çalışan geçmişte birçok kez yaralanmış eski pêşmergelerin durumunu görmek, yaşam öykülerini ve yönetime tepkilerini dinlemek, bugünkü halk serhildanlarına anlam verebilmek için de bunları bilmek gerekir. Aksi halde, "İran kışkırtıyor," "Kürdistan'da sağlanan federasyonu yok etmek isteyen güçlerin oyununa geliniyor" demek birilerini kandırabilir. Bu tür açık-

lamalarda gerçeklik payı olsa da, temel sorunu ifade etmemektedir. Temel sorun halkın mevcut yönetime, yönetimin yolsuzluklarına, rüşvete, adam kayırmacılığa, her türlü özgürlük karşıtı tutumlara, yoksulluğa, temel yaşam gereksinimlerinin karşılanmamasına duyulan öfkedir. Bu öfke olmadan hiçbir dış gücün müdahale ya da kışkırtmaları ortada olan sonuçları yaratmaya yetmez.

Güney Kürdistan'da ne değişti

Tarih 'şimdi'yi koşullar, şimdi ise bize müdahale ederek düzeltme olanağı veren gerçekleşen tarihtir. Bu nedenle Güney'deki durumu daha derinlikli anlayabilmek için bugüne kadar yaşanan süreçlerin aktörlerine, oynadıkları rollere, bugünkü durumlarına ve son serhildanlardaki sorumluluklarına bakmak yararlı olabilir.

Halkların tarihi açısından sadece bir an sayılabilecek 20 yıl öncesine gidelim. 5 Mart 1991 günü Ranya'da halk Saddam diktatörlüğüne karşı ayaklanmıştı. Kısa sürede askeri kışkırtmalarıyla birlikte ilçeyi ele geçirmişti. Serhildan Ranya'dan tüm Güney'e dalga dalga yayılmıştı. O süreçte hemen hemen tüm siyasi partilerin yöneticileri, özellikle PDK ve YNK sekreterleri de yurtdışındaydılar. Halk büyük atılımlar yaptıktan sonra yöneticiler ülkeye döndüler ve serhildanların sonuçlarının üzerine oturdular. Daha sonra kapalı kapılar ardında yürütülen diplomatik(!) çalışmalarından halkımızın kazanımlarını kalcılaştıracak bir sonuç elde edi-

ledi. ABD'nin de izniyle faşist rejimin helikopter ve ağır silahlarla geliştirdiği saldırılarından ötürü Kürt halkı birkez daha yerini yurdunu terk etmek, kendi ülkesinde mülteci olmak zorunda kalmıştı. Türkiye ve İran gibi stratejik düşmanlarına sığınmak zorunda bırakılmıştı.

Yüzlerce şehit, kayıp, binlere varan yaralı ve büyük zorluklarla ancak Kuzey ve Doğu sınırlarına ulaşılabilirdi. Kuzey ve Doğu Kürdistanlılar ölümü ve tutuklanmayı göze alarak kardeşlerine sahip çıktılar. Metrelerce kara rağmen sırtlarında taşıdıkları temel gıda ve ilaçları kardeşlerine ulaştırdılar. Bu büyük dayanışma Türk ve İran devletlerini ürküttü. Bunun üzerine ve uluslararası güvenceler de alarak sınırları açtılar. O günden kalan görüntüler bugün de insanın tüylerini ürpertmekte, tüm duygularını ayaklandırmakta ve büyük öfke yaratmaktadır. İşin ilginç halkın bu büyük trajedisini hiçbir yönetici yaşamadı!

Ortadoğu toplumları için "balık hafızalı toplumlar" da denir. Toplumsal hafızaları zayıflatılmıştır. Çabuk unutmaktadırlar. En azından bugüne değin öyle bilinirdi. Bu pek de yanlış sayılmazdı. Ama son süreçteki gelişmeler gösterdi ki toplumlar unutmuyor; zamanı gelince hesap sormayı da biliyorlar. Ama refleksleri oldukça ağırlaştırılmıştır. Kürtler için de bu geçerlidir.

Halkımızın yaşamak zorunda bırakıldığı bu büyük trajediden sonradır ki "uluslararası toplum" 36. Paralel'in kuzeyini uçuşa yasak bölge ilan ederek Kürtleri koruma(!) altına aldı. Güney parçamızın yüzde kırkını – Kerkük de dahil– faşist Saddam rejiminin denetimi altında bırakarak bugünkü temel sorunlardan birinin kaynağını da yaratarak!

Küresel sermaye ve iktidar tekelininin Kerkük'ü Irak denetiminde bırakarak hem güçlü bir Kürdistan istemediklerini, hem de ihtiyaç duydukları

"Güney Kürdistan'daki halkımız serhildanlara yabancı değildir. Son iki yüz yıllık tarihi savaşlar ve serhildanlarla örülmüştür. Bu savaş ve serhildanlarda büyük fedakarlık ve kahramanlıkların yanı sıra büyük ihanetler de yaşamıştır. İhanetin paslı hançeri her önemli dönemde halkımızın sırtından eksik olmamıştır. Bu nedenle de serhildan ve savaş bir yaşam tarzı olagelmıştır"

anda Irak'ın Kürdistan'a saldırması ve Arap-Kürt çatışmasının ortamını yarattılar. Böylece iki tarafı da denetim altında tutacak ve birbirlerine karşı tehdit unsuru olarak kullanacaklardı. Nitekim Kürtlerin çıkarlarının zedelediği ve itiraz seslerinin yükseldiği her dönemde küresel güçler ve Iraklı işbirlikçileri Kerkük'e dayalı şantaja başvurmaktan geri durmamaktadırlar.

Halkın acil bekleyen sorunları çözümedi

2003 müdahalesinin hemen ardından bu sorunu çözmeye olanakları vardı. Ancak Kürdistan Yerel Yönetimi bunu yapmayarak sorunun kangrenleşmesine yol açtığı için de halkın tepkisini üzerine çekti. Zaman ve olanaklarının büyük bölümünü Kürdistan'da halkın sorunlarının çözümüne harcanacağı yerde, Kürdistan Federal Yönetimi Bağdat'ta sonu gelmez diplomatik müzakerelere boğulmayı tercih etti. Böylece halkın acil çözüm bekleyen sorunları da birikerek sosyal patlamaların zeminini oluşturdu.

İktidar paylaşımı sorununa ayrılan zaman ve maddi olanaklar, Kürdistan'da halkın yaşamsal ihtiyaçlarının temini, halkın kararlara ve yönetime katılım mekanizmalarının oluşturulmasına ayrılsaydı, bugün Kürtleri yönetime karşı serhildana kaldırmayacak bir dış güç olamazdı. Halkla bütünleşme yerine küresel sermaye ve iktidar tekelleri ile bölgenin sömürgeci devletleriyle bütünleşme esas alındı. Bağdat'ta kazanılacak koltuklar halkın gönlündeki iktidardan daha değerli görüldü. Buna büyük bir enerji harlandı. Saddam döneminde de cumhurbaşkanı, bakan vb olan Kürtler vardı. Bundan ulusal kimliğini, hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmek için yararlanamadıktan sonra bugün de Kürtler bu makamlarda oturmuş ne fayda! Örneğin, Kürtlerin Celal Talabani'ye güveni ve sevgisi sadece YNK Genel Sekreteri iken çok daha fazlaydı. Dışişleri bakanı Türkiye'nin, İran'ın ya da küresel güçlerin ağızıyla konuştuğundan sonra Kürt olmasının Kürtlere bir yararı var mı? Güneyli halkımız bu soruları soruyordu, hala da sormaktadır.

2003 müdahalesinden sonra Kürtler büyük gösterilerle müdahaleyi kutladılar. Öyle ya, yıllarca kendilerine kan kusturmuş, yüzbine yakın insanını enfalle katletmiş, göçertmiş, başta Halepçe olmak üzere Kürdistan coğrafyasını kimyasal bombalarla tarumar etmiş ırkçı faşist bir diktatör olan Saddam ve Baas rejimi yıkılmıştı. Bundan sonra kendi ülkesinde, eşit ve özgürce, demokrasi ve insan hakları çerçevesinde bir yaşam sürecektirdi. Hepsinin düşüncesi buydu.

Bu özgürlük düşü ve sarhoşluğu 2006'lara kadar sürdü. Ortaya çıkan tüm yetmezliklere, yoksunluklara, yolsuzluklara, hak gasplarına karşı "hükümetimiz yenidir, zamanla bunlar aşılır. Demokrasi bir rayına otursun, aceleci olmaya gerek yok. Hükümetimize destek olalım" diyerek büyük bir sabırla beklendi. Hiçbir yönetime nasip olmayacak büyük bir kredi sunuldu hükümete. Elektriksiz, susuz (Irak'ın çöl ikliminde bunun ne anlama

geldiğini yaşayanlar bilir) gelir dağılımında her gün büyüyen uçurum, yolsuzluklar, rüşvet, adam kayırma, eski çete başı olan "müsteşarların" el üstünde tutulması vb halkın sinir uçlarına dokunan tüm yanlışlıklara rağmen gösterdi bu büyük sabrı Güney Kürdistan halkı. Sonunda tahammül sınırları aşılanca halkın tepkisi geç de olsa ortaya çıktı.

Petrol denizi üzerinde oturan Irak ve Kürdistan'da benzin sıkıntısı dayanılmaz düzeye çıkınca başta Kerkük'te benzin sorununu çözemediği için hükümeti protesto gösterileri başladı. Pêşmergeler halkın üzerine ateş açtılar. Can kaybı ve yaralanmalar oldu. Halk da bir benzin istasyonunu yaktı. Gösteriler yayıldı. Süleymaniye, Qaladizê, Çarqûrnê, Halepçe, Kelar vb birçok yerleşim biriminde gösteriler birbirini izledi. Birçok yerde olaylar çıktı, ölüm ve yaralanma olayları yaşandı. Tutuklamalar oldu. Ama halk sinmedi. Kısmi bazı düzeltmeler ve verilen sözlerle kısmen bir sükunet sağlandı.

Kongra Gel 3. Genel Kurulunda (2005) Kürtlerin kazanımlarını korumak ve geliştirmek ve ulusal birliği sağlamak amacıyla ulusal bir konferans toplanması çağırısı yapmıştı. PDK-YNK dışındaki tüm Güneyli partiler bu öneriyi sıcak baktıklarını, ama PDK ve YNK'nin katılımı olmadan başarıya ulaşamayacağı görüşünü dile getirdiler. PDK ve YNK dört parçadaki Kürt halkının talebi olan bu öneriyi uzun süre görmezden geldi. Açıktan reddetmedi. Ama zamanı değil gibi komik bir gerekçeyle geçiştirmeye çalıştı.

Ekoopolitik ve Abant Platformu (İkisi de AKP'nin dümen suyunda giden kuruluşlardı) ile bazı hükümet yetkilileri "PKK'nin ulusal konferans geliştirme çabalarını nasıl tersine çevirebiliriz?" sorusuna yanıt çerçevesinde bir konferans düzenleme çalışmalarına başladılar. Ama PKK'siz bir Kürt konferansı. Sulama bakanı Tahsin Qadir de bu konferans çalışmalarını koordine etmekle görevlendirildi. Daha sonra Hewlêr'de bilinen konferansı gerçekleştirdiler. Ama hala da ulusal konferansa yaklaşmamaktadırlar. Kürtlerin her zamankinden çok ulusal birliğe ihtiyacı olduğu bilindiği halde buna gelmemektedirler.

Değişime direnen gerici yapılar

Molla Mustafa Barzani Mahabbad yenilgisinden sonra gittiği Sovyetler Birliği'nden 1958 yılında döndü. Kuruluşundan başlayarak PDK-I (Irak Kürdistan'ı Demokrat Partisi) Barzani ailesinin denetimindedir. Molla Mustafa'dan sonra oğlu Mesud Barzani partinin başkanıdır. Mesud Barzani bugün de hem partinin başkanı, hem de Kürt Federe Devleti Başkanı'dır. Yeğeni Nêçîrvan Barzani başbakanlık YNK'ye geçtikten sonra genel başkan yardımcısıdır. Mesud'un oğlu Mesrûr ise Parastin denilen istihbarat örgütünün başındadır. On yılı aşkın süredir parti kongresini gerçekleştirmemiş olan PDK, nihayet 11 Aralık 2010'da 13. Kongresi'ni yaptı. Parti yapısında önemli bir değişiklik olmadı. Olması

da beklenmiyordu. Uluslararası ve bölgesel değişim rüzgarlarına (Baas ve bölgedeki diğer diktatörlüklerden alınan deneyimlerle günümüze kadar gelen PDK) en çok direnen bir aşiret/parti konumundadır.

Kendisini sosyalist olarak gören Celal Talabani öncülüğündeki YNK (Kürdistan Yurtseverler Birliği), adından anlaşılacağı gibi partiden çok bir ittifak örgütü olarak kurulmuştu. Daha sonra Komela Rêncêderan, Kürdistan Sosyalist Partisi gibi çevreleri içinde eriterek Talabani'nin mutlak hakimiyetinde bir parti konumuna gelmişti. Son yıllara kadar da Kürdistan Bölge Yönetimi'nin Washington temsilcisi olan Kubat Talabani'yi yerine hazırladığı herkesçe bilinen bir 'sırdı'. Irak Cumhurbaşkanı seçildikten(!) sonra da YNK Genel Sekreterliği'nden ayrıldı. Yani ölünceye kadar iktidarda kalmaya karar vermişlerdendir. Sosyalistlik iddiasından ötürü değişim ve dönüşüme daha açık olması beklenirdi. Ama unutmayalım ki, Kürdistan Komünist Partisi bile Süleymaniye çevresinden partisiz kalan bir aşiret tarafından kuruldu ilk olarak. YNK de PDK gibi uzun yıllardır kongre yapmayan partilerdendir. 2009'da yaptıkları bir plenumla Goran Hareketinin YNK'den kopmasından doğan MK üyeliği boşluklarını doldurdular. Her yıl kongre yapma sözü verip, değişim endişesiyle yapmamaya devam etmektedir.

Yekgirtû İslami isimli hareket, Selahattin Bahaddin önderliğinde ılımlı İslami bir rota tutturmaya çalışmakta olan bir harekettir. Mısır'daki Müslüman Kardeşler, AKP gibi parti ve gruplarla yakın ilişkisi vardır. Suudi Arabistan Rabita örgütü vb eliyle yaptığı parasal yardımlarla Kürdistan'ın birçok köyüne cami yaptırarak belli bir kitleselleşmeyi sağlayan bir harekettir. Irak ve Kürdistan parlamentolarında temsilcileri vardır. Son serhildanlarda Goran'la birlikte çağırıcı olanlardır.

Komalî İslami isimli Ali Bapir önderliğindeki hareket, radikal İslami gelenekten gelen Bızutnawey İslamiden ayrılmıştır. ABD müdahalesinin

ardından lideri tutuklanıp 22 ay tutuklu kaldı. Daha sonra serbest bırakıldı. Irak ve Kürdistan parlamentolarında temsilcileri vardır. O da son serhildanların çağırıcılarındandır.

Goran Hareketi, uzun yıllar Celal Talabani'nin yardımcısı olan Noşîrwan Mustafa öncülüğünde YNK'nin parçalanması temelinde ortaya çıkan bir harekettir. Daha önce Komela Rêncêderan örgütünün genel sekreteri olarak, Mamosta Şahap, Şehit Aram ve Ali Askerî'nin şehadetlerinden sonra hareketi YNK'ye katan da Noşîrwan Mustafa'dır. Bu hareketin ortaya çıkışı ile Türkiye'de AKP'nin ortaya çıkışı arasında ciddi benzerlikler vardır. İlişkili oldukları yönünde iddialar da vardır. Değişim dönüşüm, yolsuzluklarla mücadele, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü sloganlarıyla ortaya çıktığından kısa sürede belli bir kitlesel güce ulaşmıştır. İlk seçimlerde Irak ve Kürdistan parlamentolarına temsilci göndermiştir.

Güney halkı taleplerine ulaşmadan durmayacaktır

Ortadoğu'daki halk ayaklanmaları ardından, seçimlerden bu yana ortaya çıkan başarısız pratiklerini telafi etmeye dönük bir hamle fırsatı ortaya hareket halkı yolsuzluklarla, yoksullukla mücadele için sokaklara dökülmeye çağırdılar. Zaten sistemden, yönetimin uygulamalarından oldukça rahatsız olan halk buna dünden hazır. Ancak pratik içinde yönlendirecek bir önderlik, somut bir eylem planı ve hedefler net olmadığından halkın serhildanı da kendiliğinden yürümeye başladı. Süleymaniye'deki PDK bürosuna yönelim olduğunda, büroyu korumakla görevli pêşmergelerin kitleye ateş etmeleri sonucunda bir yurttaş yaşamını yitirdi. Onlarca kişi yaralandı. Ve bundan sonra serhildanlar Soran bölgesinde yayıldı. Başta Süleymaniye, Halepçe, Seyid Sadık, Kelar, Kifri, Pênciwin, Ranya, Qaladizê gibi ilçe ve beldelede serhildanlar hala devam etmektedir. PDK hakimiyetinde olan Hewlêr, Duhok ve ilçelerinde gösterilerin gelişmesine izin verilmemiştir.

Çağırıcı partiler sonradan çağrı yapmadıklarını söyleyerek bir anlamda halkı yalnız bıraktılar. Ama serhildan süreci içinde halk kendi komitelerini oluşturarak taleplerini belirledi. Parlametodan gelen bir heyete taleplerini

ilettiler. Başta bölge başkanı Mesud Barzani olmak üzere hükümet yetkilileri talepleri yerine getirecekleri sözünü verdiler. Ancak bugüne kadar da bu sözlerin tutulduğuna dair bir işaret görülmemektedir. Halk da daha planlı olarak serhildanlarını sürdürmektedir.

Kuzey'deki halk serhildanlarından önemli dersler çıkaran Güney halkı, geçmişten daha kararlı, planlı ve soğukkanlı olarak mücadelesini sürdürmektedir. Serhildanlardaki süreklilik, yaygınlık ve eylem tarzlarına bakıldığında Kuzey'deki serhildanları izledikleri, yenilikler geliştirdikleri görülmektedir. Partilerden çok halk inisiyatiflerinin, yani halkın kendi örgütüllüğüyle artık işleri yürüttüğü görülmektedir.

Kürdistan'ın içinde bulunduğu hassas durum, hala ülkenin yüzde kırkının Irak işgali altında olduğu gerçeği ve eldeki kazanımlar üzerindeki ciddi tehditleri de dikkate alan halk son derece vakur, kararlı ve soğukkanlı hareket etmektedir. Ulusal birlik sağlanmadan kazanımların ve özgür geleceğin güvencesinin olamayacağı bilince çıkarılmış olmalı ki, serhildanlarda ulusal birlik istemini dile getiren sloganlar her zamankinden daha fazla duyulmaktadır.

Serhildanlara katılan toplumsal kesimlere bakıldığında bilinçli bir duruş olduğunu görmek mümkündür. Başta yoksullar, aydınlar, öğrenciler ve kadınlar serhildan kitesini oluşturmaktadır. Bu da serhildanların bugünden yarına eriyeceği, giderek durulacağı beklentisi içinde olmak iktidar güçleri açısından fazla iyimser bir beklentidir. Halk taleplerini elde etmeden durmayacaktır. Ulusal birlik, doğrudan demokrasi ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını sağlayacak ideolojik, siyasi ve eylemsel bir öncülüğe duyulan ihtiyaç halen giderilebilmiş değildir.

Ortadoğu'daki halk ayaklanmalarının olumlu etkisinden de bahsetmek mümkündür. Ama asıl umut kaynağı ve mücadeleyi sürekleştirme cesareti veren olgunun Kuzey'deki kesintisiz serhildanlar olduğu açıkça belirtilmelidir. Ortadoğu'daki diktatörlüklerin yıkılmasının olumlu ve önemli olduğunu, ancak arkası doğru getirilmedikçe özgürlük, demokrasi ve farklılıklarıyla birlikte eşitliğin olamayacağını Saddam'ın devrilmesi deneyiminden iyi bilen halkımız, boş sözlere değil, doğru devrimci, demokratik öncülüğe ve kararlı siyasi iradeyle ihtiyaç duymaktadır.

“Serhildanlara katılan toplumsal kesimlere bakıldığında bilinçli bir duruş olduğunu görmek mümkündür. Başta yoksullar, aydınlar, öğrenciler ve kadınlar serhildan kitesini oluşturmaktadır. Bu da serhildanların bugünden yarına eriyeceği, giderek durulacağı beklentilerinin, iktidar güçleri açısından fazla iyimserlik içerdiği söylenebilir. Halk taleplerini elde etmeden durmayacaktır”

Rêber Apo değerlendiriyor

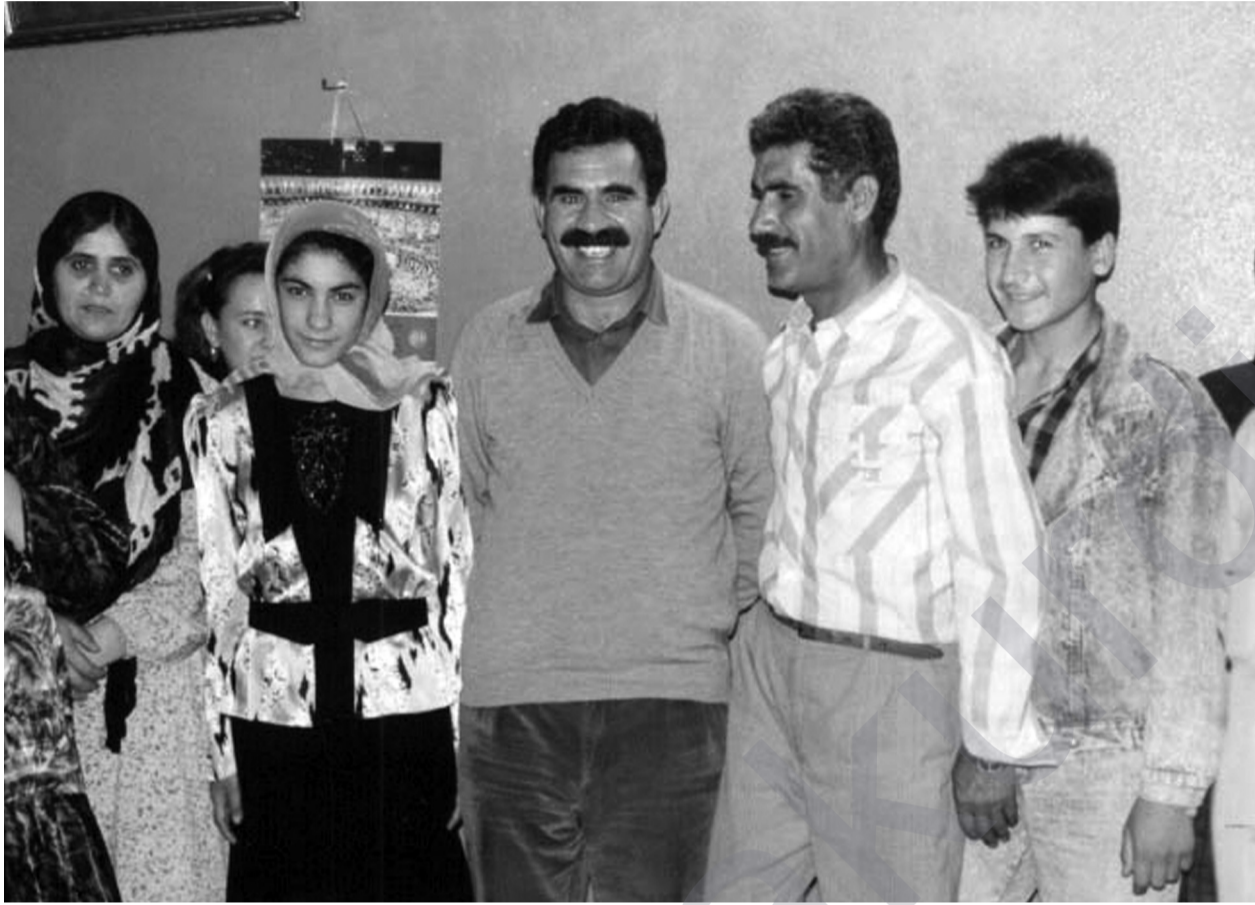
Ben sağ olduğum sürece kimse Kürtlerin onuruyla oynayamaz

Mısır'da, Tunus'ta, Libya'da, Süleymaniye'de olanlar görülüyor. Aslında Türkiye'de de bölgede de bu potansiyel var. Biz istersek benzer süreçleri başlatabiliriz. Bizim Tunus, Libya, Mısır ve Güney Kürdistan'dan daha fazla halk gücümüz ve eylem yeteneğimiz vardır. Bizim bunu yapacak gücümüz ve potansiyelimiz vardır. Newroz'a kadar gözleyeceğiz, hükümetin tavrına bakacağız. Haziran'a kadar bu tür gerginliklerin çözüm sürecini olumsuz etkileyebileceğini hesaba katıyoruz. Bu süreçte çok büyük çatışmalarla devlet zor durumda bırakılmamalı. Çünkü hala bir çözüm umudu olduğuna inanıyoruz.

Hüseyin Xiziri sahiplenilmelidir, anısı yaşatılmalıdır. Hüseyin Xiziri'nin halktan saklanarak idam edilmesi Kürt halkının varlığına, onuruna ve kimliğine yapılan insanlık dışı bir saldırdır.

Diyarbakır'da Genç Kadın Hareketinin konferansı olmuş. Kendilerine selamlarımı iletiyorum, çalışmalarında başarılar diliyorum. Gençlik de kendi kaderini kendisi çizecektir. Ne yazık ki, gençlere kendilerini özgürce ifade etme imkanı bırakılmıyor. Bir kısmı başka seçenek bırakılmadığı için eline silah almak zorunda kalıyor. Bir kısmı da en son Mustafa Malçok örneğinde olduğu gibi kendisini feda ederek çözümsüzlüğü protesto ediyor. Amed'de kendisini yakan Mustafa Malçok ve geçen yıl Adıyaman'da kendisini yakan Müslüm Doğan'ın bu eylemlerini çok anlamlı buluyorum. Bu eylemlere çok büyük değer veriyorum. Bu eylemler doğru anlaşılmalı ve sahiplenilmelidir. Bu 16-17 yaşındaki gençlerin anısına sahip çıkılmalıdır. Böylesi bedenlerini ateşe verme eylemleri son derece değerli, önemsenerek ve üzerinde dikkatle durulacak anlamlı davranışlardır, kutsal değerdedir. Ancak bu tür eylemlere çok üzülüyorum. Gençlerin bu tür kendi bedenlerini ateşe verme eylemine girmemeleri gerekir. Kesinlikle kendi bedenlerini benim için veya herhangi önemli bir şey için yakmamalarını söylüyorum. Bundan vazgeçmelerini tekrar öneriyorum. Bu önemli günlerde örneğin benimle ilgili yıldönümlerinde bu tür eylemlerin yapılmasını doğru bulmuyorum. Yine de bu eylemleri önemsiyor ve sahiplenmesi gerektiğini düşünüyorum. Amed'in ruhundan bahsediyorlar. İşte ruh budur, Amed'in ruhu budur. Bu gençlerin kendilerini feda etmeleri başka nasıl izah edilebilir? Konferansı yapacak olan gençlere de bu arkadaşların anısını unutmamaları, yaşatmaları gerektiğini söylüyorum. Onların mücadelelerini yaşayarak, ama mücadeleyi, örgütlenmeyi büyüterek sürdürmeleri gerektiğini söylüyorum. Aynı şekilde Hüseyin Xiziri'nin anısını da yaşatmalıdır.

Mustafa Malçok Eğiliydi herhalde. Eyleminde bir not da bırakmış. Söylediğim gibi bu arkadaşlar ve önceden de bu tür eylemlere girişen arkadaşların anısı önünde saygıyla eğiliyorum. Kutsal değerlerimizdir. Bu gençler, başka çıkar yol bulamadıklarından bu yöneme yöneliyorlar. Fakat ben bu yöntemi doğru

bulmuyorum, her zaman başka mücadele yöntemleri, yolları, çeşitleri vardır.

Tasfiyeye ve inkara karşı mücadele devam

Devlet Kürtlere karşı 80-90 yıldır inkar ve imha politikasını acımasız bir şekilde uyguladı. 1950'lerden itibaren de 60 yıllık gırtlığına kadar NATO gladiosuna batma durumu yaşandı. Ama şimdi Kürtlerin varlığını kabul eden bir noktaya geldi. Yapılan mücadele neticesinde artık devlette bir algı değişmesi meydana gelmiştir diyebiliriz. Benim de buradaki çabalarımın da katkısıyla Kürtlerin imha ve inkarı durduruldu. Kürt varlığı artık kabul ediliyor. Artık çözüm döneminin gelişmesi gerekiyor. Tabii 80-90 yıllık bir algıdan vazgeçmek öyle kolay değildir. Ama gelinen aşamada devletin bu inkar politikasından vazgeçme noktasına geldiği anlaşılıyor. Biz de bu imha ve inkar politikasından kurtulmak istiyoruz. Devletteki bu algı değişmesi de öyle kolay olmadı. Bu algının ne kadar köklü olduğunu anlamak için tarihe doğru bakmak gerekir. Şeyh Sait ayaklanmasının 15 Şubat 1925 provokasyonu ile başlatılmasıyla benim 15 Şubat 1999 komplosuyla Türkiye'ye İmralı'ya getirilişimin aynı tarihlere tekbül etmesi tesadüf değildir. Daha önce de ben 15 Şubat 1925 tarihini Kürt soykırımının başlangıç tarihi olarak ilan etmişim. Aynı şekilde Şeyh Said'in 29 Haziran'da idam edilmesiyle bana aynı tarihte idam cezasının verilmesi de tesadüf değildir. Bunları bilmeden Kürt sorununu anlamak mümkün değildir. AKP'nin yaklaşımı tam bir faciadır. Bu öğrenci affı meselesinde bile benim yüzümden onbinlerce öğrencinin hakkını yediler, gaspettiler. Bilmiyorlar mı ki, benim bu saatten sonra gidip Siyasal Bilimler Fakültesi, Mülkiye son sınıfında öğrencilik yapmayacağımı, bunu yapı-

cak konumda olmadığımı. Bu kadar basit ve yüzeysel yaklaşıyorlar. AKP'nin amacı kesinlikle Kürt sorununu çözmek değildir, kendi hegemonyasını kurmaktır. Kendi hegemonyasını kurmak, iktidarını güçlendirmek için Kürtleri tasfiye etmektir. Kürtler bunu böyle bilmelidir. AKP'nin bu hegemonyacı yaklaşımı tehlikelidir. Ben hegemonyaya karşı çıkıyorum ve buna karşı mücadele edeceğim. Devlet, Kürtleri inkar politikasından vazgeçerek Kürt sorununu çözüme konusunda irade sahibi görünüyor ama AKP bunun önündeki en büyük engeldir. Kürtlerin yapması gereken de AKP'nin tasfiye politikalarına, tasfiye ve inkara karşı mücadelelerini yükseltmektir.

Aslanan demokratik ulus çözümüdür

DTK'nın komisyonları olabilir. Ama parçalı görüntü vermemelidir. DTK bir bütünlük içerisinde çalışmalıdır. Komisyonları olabilir ve daimi olarak çalışabilirler. Ama DTK bir bütün olarak hareket etmelidir. DTK'yi parçalara bölmek doğru olmaz, bütünlükten kopulmamalıdır. DTK bütünlüklü bir çalışma içerisinde olmalıdır. Demokratik Özerklik de tam anlatılmıyor. Savunmalarında demokratik ulus çözümünü belirtmişim, 8 boyut demişim, Demokratik Özerklik bunun sadece siyasi boyutudur. Son savunmamda Kürt sorununun çözümüne ilişkin somut önerilerim de var. Yol haritasının da kamuoyuyla paylaşılması yararlı olur. Yol haritasında ortaya konulmuş bir proje vardır, bu bir çözüm projesidir. Önemli tespitlerim de var orada. Devletin de bu yol haritasına yaklaşımı olumludur, onlar da farkındadırlar, tehlikenin, gidişatın farkındadırlar. Yol haritasında daha öz ve pratik bilgiler var. Ben son savunmamda bunları daha geniş bir şekilde ele aldım. Son savunmamda demokratik ulus çö-

zümünü çok geniş ve tüm boyutlarıyla ele aldım. Demokratik ulus çözümü bir bütün olarak ele alınmalıdır, parçalı yaklaşım doğru değildir. Bu nedenle örneğin Demokratik Özerklik çözümünün de yanlış ve eksik anlaşıldığını düşünüyorum. Demokratik Özerklik, demokratik ulus çözümünde yedi sekiz boyuttan sadece bir tanesi olup için sadece siyasi boyuttur. Bunun dışında ekonomik boyut, sosyal boyut, kültürel boyut, hukuki boyut, güvenlik-özsavunma boyutu ve diplomatik boyut vardır. Bu boyutların her birinin ayrı ayrı önemi vardır ama demokratik ulus çözümü bağlamında bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Bu boyutları bir bütün olarak değerlendirmek gerekir, sadece biri üzerinde—demokratik özerklik—yoğunlaşmak doğru değildir. Demokratik Özerklik bu boyutlardan sadece siyasi boyuttur. Ben bunları çok geniş bir şekilde son savunmamda ele aldım. Söylediğim gibi çözüm konusunda somut öneriler de içerdiği için bu savunmamın AİHM'e ulaşması engellenmeye ya da geciktirilmeye çalışılabilir, bunun üzerinde durulmalıdır.

Demokratik ulus çözümüne ilişkin tezim, dünyanın en önemli teorilerinden biridir. Ortadoğu için de çözüm modeli olabilir. Ortadoğu'da Mısır, Libya, Tunus, Süleymaniye'deki gelişmeler de benim haklılığımı ortaya koymakta ve benim söylediğim noktaya gelmektedir. Ortadoğu'da yarattıkları ulus devlet şu an çökmüş durumdadır. Bu sorunların temelinde, arka planında kapitalist modernite vardır. Daha önce de belirtmişim, Ortadoğu'da oluşturulan ulus devlet modeli İngiliz planıydı, dünyaya onlar yaydılar, daha sonra ABD de bunu sürdürmüştü, ama günümüzde kendi yarattıkları bu rejim çöküyor. Halkların talepleri tabii ki haklıdır. Ama bunu sadece bu şekilde ele almak eksik olur. İngiltere ve ABD de kendi kurdukları sistemlerinin çöktüğünü, aşılması gerektiğini görü-

yorlar ve kendilerince müdahale ediyorlar. Artık onlar da işin içindedir. Onların çözüm olarak sunmak istedikleri şey AKP benzeri ılımlı islam dedikleri modeldir. Ama bu henüz Türkiye'de bile sorunlara çözüm olamamıştır, Kürt sorunu bile tüm yakıcılığıyla devam etmektedir. AKP çözümden kaçmaktadır. Çözüm bizim önerdiğimiz demokratik ulus çözümüdür. Daha önceki "Ortadoğu'da Uygarlık ve Demokratik Uygarlık Çözümü" adlı savunmamda da Ortadoğu kültürünü demokratikleştirmek, demokratik kültürü egemen kılmak demişim. Bu savunmam tam da bu sorunlara işaret ediyor ve çözüm önerilerini getiriyordu. Yine "Özgürlük Sosyolojisi" savunmamda da bu konuya ilişkin önemli tespitlerim vardır.

Seçimlere demokratik ulus bloku ile girmeli

Hüsnü Mübarek, benim Suriye'de çıkmamda rol oynadı, Türkiye ile Suriye arasında arabuluculuk yaptı. Fakat sonunda hizmet ettiği sistem onu koruyamadı, ülkesinden çıkardılar. Kadafi de bana "Libya'ya gel, imkan yaratabiliriz" demişti, ama şimdi kendisini bile kurtaramıyor. Kadafi'nin Yeşil Kitap dediği de çözüm getirmediği, sonuç almadığı ortaya çıktı. Bunların kurduğu rejim, kendi kendini bitirme noktasına geldi ve çöktü. Ama içinde bulunduğum bu kısıtlı koşullara rağmen biz daha güçlüyüz, güçleniyoruz.

8 Mart'a ilişkin kadınlara özel selamlarımı, sevgilerimi iletiyorum. Bugünkü mücadeleye öncülük edecek birikim ve kapasiteleri vardır. Bunu yapmalıdırlar da. Önemli olan bu gösterilerde eylemliliği ön plana çıkarmalarıdır. Kendilerine başarılar diliyorum.

Seçimlere ilişkin daha sonra da bir şeyler deme imkanım olacak. Ama ana hatlarıyla şunları söyleyebilirim. Yüzde on seçim barajını aşmak için ittifaklar geliştirebilirler. Mesela koşullar uygunsuz çeşitli kesimlerle ittifak söz konusu olabilir. Diğer sol partilerle, demokrasi güçleriyle, azınlıklarla, sendikalarla, çevreci gruplarla, Yeşilçilerle ortak bir demokratik blok oluşturulabilir. Yani bütün ezilenler, sistemden şikayetçi olan muhalif güçler ve Kürtler bu blokta yer almalıdır. Böyle bir bloğun hazırlıkları önceden iyi yapılmış olsaydı belki bu baraj zorlanabilirdi ama geç kalınmış. Seçimlere bağımsız adaylarla girilecek gibi görülüyor. Ama yine de bu konuda aceleci davranmaya gerek yok. Her ihtimal düşünülerek son zamanlara kadar da bu ittifak ihtimalleri göz önünde bulundurulmalıdır. Duruma göre hareket edebilirler. Seçim barajını aşma durumu varsa bu bağımsız adaylık yeniden değerlendirilebilir.

BDP bağımsız adaylarla girmeyi mantıklı görebilir, başka türlü riske girmek istemeyebilirler. Ama söylediğim gibi bu ittifaklar durumu da göz önünde bulundurulabilir ve değerlendirilebilir. Aslında başından beri demokratik bir blok için çalışmalar yürütülmüş olsaydı belki baraj da aşılabılırdı. Ben buna

demokratik ulus bloku demiştik. Bunun için çeşitli çalışmalar yapılabilir. Bu görüşmeler demokratik çevrelerle, sol çevreler, çeşitli sendikalar, emekçiler, ezilenlerle, ÖDP, EMEP gibi kesimlerle görüşülmelidir. BDP'nin oyu için yüzde 7-8 diyorlar. Bence oyları bu değildir, daha fazladır. Bunun için geniş çerçevede çalışmalıdır. Çıkaracakları milletvekili sayısı en az 30-35 olmalıdır. İyi çalışılırsa bu sayı 40 da olabilir. "Az olsun bizim olsun" anlayışından vazgeçilmelidir. Batıdaki adaylar tanınmış ve demokrat adaylar olmalı. Öyle adaylar olmalı ki aldıkları Kürt oyu kadar da Türk oyu alabilmeliler. İzmir'in iki bölgesinden Manisa'dan, Denizli'den, Aydın'dan, Adana'dan, Mersin'den hatta Antalya'dan birer milletvekili çıkarılabilir, çıkarılmalıdır. Yine İstanbul'un üç bölgesinden rahat çıkarılır. Eğer uygun ortak adaylar bulunursa hem Kürtlerin hem de Türklerin oy verebileceği şahıslar, doğru isimler seçilirse neden olmasın? Sol demokrat çevrelerle görüşülmelidir. Bunlar Demokratik Ulus Bloku içinde yer almalı.

Demokratik bloğu oluşturmaya çalışıyoruz

Devlet de artık bir noktaya gelmiş durumda. Bu demokratik ulus bloğunu devlet de kabul edecek. Bu süreci değerlendirmek gerekir. Bu tarihi süreç kaçırılmamalıdır. Devleti demokratik bloğa ikna ederek, demokratik anayasa çözümünü geliştirmeye çalışıyoruz. Daha önce de söylemiştim. Türkiye'de üç blok var. Bu blokların tarihi eskidir. Birinci blok: 1920'lerin ulusalcı-milliyetçi bloğu ki bu bloğu şu an CHP ve MHP temsil ediyor. Bunların ilk meclisteki karşılığı Birinci gruptu. Birinci grubu temsil ediyordu. İkinci blok muhafazakar islamcı bloktur. O dönem bu bloğun başını Mehmet Akif Ersoy gibiler çekiyordu. Bunların da ilk meclisteki karşılığı ikinci gruptu. Terakkiperlerle devam ediyor, şu an bu bloğu AKP ve diğer dini çevreler temsil ediyor. Biz ise Üçüncü blok olan -ki Mustafa Suphilerin de içinde yer aldığı- demokratik bloğu oluşturmaya çalışıyoruz. Çünkü bu ilk iki bloğun söylediğim gibi ilk mecliste temsilcileri-grupları (birinci ve ikinci grup) vardı, ama bizim oluşturmaya çalıştığımız demokratik ulus bloğunun oluşmasına o dönem izin verilmedi. İşte komünistleri, solcuları Mustafa Suphi şahsında Karadeniz'de boğdurdular, tasfiye ettiler. Yine Çerkez Ethem, Yeşil Ordu aynı şekilde tasfiye edildi. Kürtler'de Koçgiri, Şeyh Sait, Seyit Rıza olaylarıyla tasfiye edildiler. Bu şekilde demokratik bloğun oluşmasına engel

oldular, bugüne kadar oluşmasına izin verilmedi. Şimdiye kadar devlete ulusalcı milliyetçi ve islami dinci bloklar hep hakim oldu. Biz ise çözümü geliştirecek ve çözümü getirecek üçüncü bir blok olan demokratik ulus bloğunu oluşturmaya çalışıyoruz. İşte ben bu bloğu oluşturup devlete kabul ettirmeye çalışıyorum. Biz bu demokratik ulus bloğuyla Mustafa Suphi suikastını ortaya çıkaracağız ve bu suikastı aydınlatacağız. Aynı şekilde Koçgiri, Şeyh Sait, Seyit Rıza olaylarının gerçek yüzünü de açığa çıkaracağız. Bu demokratik ulus bloğunu Kürtler, demokrat kesimler, solcular, emekçiler, azınlıklar, sendikalar, sivil toplum örgütleri, çevreciler, yani bütün ezilenler, bütün demokratik talepleri olanlar yer almalıdırlar. Çözüm süreci gelişirse ilerideki seçimlerde bu blokla 150 -200 rakamlarına da ulaşılabilir.

Çözümünden yana olanlar bir araya gelerek önerilerini geliştirsinler

Eylemsizlik kararından benim haberim var. Önümüzde 8 Mart ve 21 Mart Newroz var. O zamana kadar hükümetin tavrını izleyeceğiz. Çözümünden yana olanlar ve demokratik çözümü isteyenler bir araya gelerek çözüm önerilerini geliştirsinler. Bu arada bu Amed'deki ve bölgedeki sivil toplum örgütleri hepsi DTK toplantısında bir araya gelir. DTK bütün bu sivil toplum örgütlerini derhal, en kısa sürede bir araya toplar. Buna HAK-PAR, Şerafettin Elçiler de dahil olabilirler, çözüm istiyorlarsa dahil olmaları gerekir. Hatta bize karşı en uçta yer alanlar bile çözümden yanaysa, samimiyse, gelip çözüm süreci içinde yer alabilir. Onlar da çözüm yönünde taleplerini ortaya koyabilirler. Bunlar çözüme dönük taleplerini hem hükümete hem de KCK'ye aynı zamanda iletirler. Şayet hangisi bu çözüm önerisini kabul etmezse o zaman çözüm önerisini kabul etmeye karşı politik tavır alınlar. Baksınlar PKK ve hükümetin bu taleplere karşılığı nasıl olacak? Eğer PKK bu taleplere olumsuz yaklaşırsa o zaman PKK'yi mahkum ederler. Ama hükümetin tavrı önemli olacak. Eğer hükümet bu taleplere olumsuz yaklaşırsa o zaman sürekli PKK'ye yüklenmekten vazgeçmeleri gerekir. Kimin çözüm, kimin savaş istediği de bu şekilde ortaya çıkar. Öyle orada oturup sadece PKK'ye yüklenmekle olmaz. Kürt sorununun çözümü için bir adım dahi atmayan ve çözüm önünde engel olan AKP'nin dümenine şu taşınmalıdır. Çok tuhaf bulduğum bir şey var, diyorlar ki "silahlar sussun." Hiçbir çaba göstermeden öyle ikide bir "silahlar sussun" denmesinin

hiçbir anlamı yok. Ne silahı? Biz silah mı kullanıyoruz? Biz kimseye karşı silah kullanmıyoruz, silah kullanmak zorunda bırakıyoruz.

Çözümünden yana umutlarımı yitirmiş değilim

Biz demokratik anayasa çözümünün geliştirmeye çalışıyoruz. Demokratik Anayasa Konferansı geliştirilmelidir. Seçime kadar bunun çalışmaları yapılmalıdır. Ben çözümden yana umutlarımı yitirmiş değilim hala umutlarım var. Çözüm geliyor ve derinleşiyor. 21 Mart Newroz'a kadar devlette birtakım değişiklikler olabilir ve bazı pratik gelişmeler olabilir. Ensarioğlu gibiler DTK bünyesinde çözüm için çaba göstermelidir. Çünkü çözümden en çok onların yararı var. Çözüm değil de, şiddet baş gösterirse ilk önce ve en fazla zarar görecektir onlar olur. Yanlış anlaşılmasın bunları bir tehdit olarak söylemiyorum, bu bir tehdit değildir. Ama bu tür sorunların çözümü tüm dünyada ve tarihsel olarak böyledir. Bu böyle bilinmelidir. Herkes pozisyonunu buna göre almalıdır. Bu noktada şunun da bilinmesini istiyorum, ben, CHP'nin şu anki pozisyonunu AKP'den daha olumlu buluyorum. CHP'nin bu pozisyona geçmesinde halkın haklı talepleri ve baskısı, tavrı etkili olmuştur. AKP de bu şekilde halkın baskısıyla çözüm yönünde değişime zorlanmalıdır. Şu haliyle CHP'yi AKP'nin daha ilerisinde görüyorum. Zaman zaman olumlu açıklamaları oluyor.

AKP'nin amacı Kürt sorununu çözmek değildir. Kendine yakın yandaş yaratmaktadır. Amacı Kürtleri tasfiye etmektir. AKP son zamanlarda Şivan Perwer ve Kemal Burkay ile görüşüyor, onları Türkiye'ye getirmeye çalışıyor. Kemal Burkay öyle televizyonda bizi eleştireceğine samimiyse gelip demokratik siyaset içinde yer alsın mücadeleye katılsın, katınsunlar, kimseye engel değiliz. AKP bunları Türkiye'ye getirerek bunlar üzerinden rant sağlamaya çalışıyor. Askere karşı "ben bunları kendime bağlıyorum, özgür Kürt'ü tasfiye ediyorum" görüntüsü vermeye çalışıyor. Şimdi bu Kemal Burkay'ın, Şivan'ın bir kitlesi mi var? Peki Türkiye'dekiler Kürt değil mi? Onlarla niye konuşmuyorsun, diyalog geliştirmiyorsun? Mesela Ahmet Türk ile niye görüşmüyorsun? Milyonlarca Kürt'ü temsil ediyor. Milyonlarca Kürt'ü temsil edenler, kitlesi olanlar var. Onlarla niye görüşmüyorsun? Yine sivil toplum örgütleriyle niye görüşmüyorsun? Yani burada haklı talepleri olan milyonlarca Kürt ve bunların temsilcileri varken neden bunlarla görüşmüyorsunuz da gidip Avrupa'daki birkaç kişinin peşine

ısrarla düşünüyorsunuz? Demek ki bu konuda bir samimiyetiniz yok. Açık ki başka hesaplarınız var. Şivan Perwer'e söylüyorum, gelsin demokratik çözüm sürecinde yer alsın, kendisini kullanırdırtmasın. Şayet AKP ile hareket edeceklerse onların halk nezdinde beş paralık kıymeti kalmaz. Gelsinler demokratik çözüm sürecinde yer alsınlar diyorum. Çözümünden yana olan, ben çözüm istiyorum diyen herkes gelip bu süreçte yer alabilir.

Bizim kitle örgütülüğümüz Mısır ve Tunus'tan çok daha ilerdedir

Ben Mısır ve Tunus'taki gibi kesintisiz ayaklanma yöntemini şimdilik önermiyorum. Biz potansiyelimizin harekete geçmesini uygun bulmuyoruz. Kitlemizi, örgütülüğümüzü harekete geçirme çabamız şimdilik yok. Ama Mısır ve Tunus'takilerden çok daha ileri olduğumuz bilinmelidir. Çünkü yılların örgütülüğü ve mücadelenin verdiği tecrübemiz var. Devlet ile görüşmelerim, diyalog süreci devam ediyor ben bu görüşmelerden hala umutluyum, hala umudum var, diyalog devam ediyor. 21 Mart'a kadar herhangi bir olumsuzluğun olmaması gerekir. Bazı gelişmelerin olabileceğini düşünüyorum. 21 Mart'tan hazirana kadar da bu durum devam edebilir. Kürt sorununun çözümü için demokratik anayasa çözümünü geliştirmek istiyoruz. Bunun için burada yoğun çalışıyorum.

Amed'de bir özgürlük meydanı olmalı. İsmi de Azadî meydanı olabilir. Pratik öneri yapıyorum. Amed'de böyle bir meydana demokratik çözüm ve barış çadırlarının kurulmasını öneriyorum. Bu çadırlar seçime kadar devam edebilir. İnsanlar bu çadırlara yoğun bir şekilde gelip gidebilirler. Çadırlar Wan'da, Êlih'de başka uygun yerlerde de kurulabilir. Bu çadırlarda kendi talep ve çözüm önerilerini bol bol tartışabilirler, geliştirebilirler. Bu demokratik bir eylem olduğu için hükümetin polislerinin de karşı çıkacağını sanmıyorum. Bu seçim sürecinde anlayışla karşılayacaklardır. Zaten önümüzde 8 Mart, 21 Mart gibi etkinlikler de var. Bu etkinliklerin merkezi de bu çadırlar olabilir. Başka türlü şeyler de olabilir. Örneğin bütün partilerin adayları gelip bu çadırlarda seçime dönük programlarını açıklayabilirler, halk da bu çadırlara gelen adaylara-partilere demokratik talep ve çözüm önerilerini ilettilerler. Kim bu önerilerini yerine getirecekse, çözüm geliştirecekse onların onlara versinler. Bu çadırların üzerine demokratik çözüm ve barış çadırı yazılabilir. Bu pratik öneriyle halk zamanla yoğun bir şekilde bu çadırlara gider, ziyaret eder ve sahiplenir. Zaman zaman kalabalık da olabilir, az kitle de olabilir. Önemli olan böyle bir zemini oluşturmaktır, bu mutlaka yapılmalıdır. Ayrıca KCK davası da devam ediyor. Duruşma günlerinde ve öncesinde çadırlar bu amaçla da kullanılır. Duruşmaya giden avukatlar da duruşma öncesi ve sonrasında bu çadırları ziyaret ederler. Söylediğim gibi bizim potansiyelimiz gerek eylemsellik açısından gerek halkın katılımı açısından çok daha yüksek bir durumdadır. Tunus, Mısır'a benzer süreçleri başlatmak için daha fazla imkana sahibiz, bunu yapacak gücümüz ve potansiyelimiz de var. Ancak biz daha demokratik bir şekilde bu çadırlarla seçime gidersek daha uygun olur.

Gerillaya özel olarak çağırım, bu süreçte çatışmalara girmekten mümkün olduğunca kaçınınsınlar. Güvenlik boyutunda ise kendi özsavunmalarını yapınlar, kendilerini en iyi şekilde korusunlar. Gerilladan bu süreçte demokratik çözüme destek vermelerini bekliyorum. Gerilla kendilerine saldırı yapılmadıkça üstlerine

gidilmedikçe herhangi bir saldırıya geçmemeleri, ama insiyatifli daima ellerinde bulundurmaları gerekir, insiyatifli olmalı, insiyatiflerini artırmalıdırlar. Herhangi bir rehavete kapılıp Çolemêrg'deki 9 gerillanın şehit edilmesi gibi acı kayıplara yol açmamalı, puslu ve komplolara karşı da dikkatli olmalıdırlar.

Türkiye kamuoyuna şunu söylemek istiyorum. Gençlerin kanının dökülmesine artık izin vermeyelim. Demokratik çözüm umuduna güç vermelidirler. Demokratik çözüm sürecinde yer almalıdırlar, AKP'yi de çözüme zorlamalıdırlar.

Ağırî, Bazîd, Iğdır, Kars, Êlih, Amed ve Wan'daki halkımıza selamlarımı iletiyorum. Serhat halkına özel selamlarımı iletiyorum. Serhat halkı çok çile çekmiş bir halktır. Serhat halkı bu dönem tam bir seferberlik ruhuyla mücadeleyi yükseltmelidir.

Ayrıca Maxmur halkına selamlarımı iletiyorum. Maxmur halkımız yaşadıkları bütün zorluklara rağmen direndiler ve hala da direniyorlar. Orada kısıtlı ve zor şartlara rağmen örnek olacak bir model oluşturmuşlardır. Onların bu mücadelesini özel olarak selamlıyorum. Cezaevinden bana mektuplar gelmişti. Bütün cezaevlerindeki arkadaşlara selamlarımı iletiyorum.

Kürtlere karşı hukuk kırımı yapılıyor

Son birkaç gündür de yazarları tehdit ettiğim şeklinde tartışmalar yapıyor. Televizyonlarda bir haftadır aleyhimde konuşuyorlar. Yok "Öcalan ölümle tehdit etti" diyorlar. Benim öyle kimseyi ölümle falan tehdit etme durumum yok. Burada öyle bir söz de sarfetmedim. Bize ihanet eden Osman-Botanları falan bile ölümle tehdit etmediğimiz biliniyor. Açıkça söylüyorum, bizim öyle kimseyi ölümle tehdit ettiğimiz yok.

Çiller döneminde etrafında 1993-94'te Çiller'in Kürtlere dönük kirli politikalarına alet olan Kürt sözcüleri vardı. Bir de bu dönemde Erdoğan'ın etrafında böyle 200 tane danışmanı var. Şimdi de sürekli bize karşı açıklama yapıyorlar. Her dönemde böyle tipler vardır. Çiller'in özel savaş örgütünü çözdük, Başbakan'ın da özel savaş örgütü var onu da çözmeye çalışıyoruz. Hukuk kullanılıyor. Çiller dönemi, 1993-95'lerde yapılanı AKP de hukukla yapıyor. KCK'den iki bin tutuklu var, bunlara en ağır cezalar isteniyor, artırılmış müebbetle varınca kadar cezalar isteniyor. Bunlar öyle silahlı da değil, silahla alakaları da olmamıştır, tamamen demokratik siyaset yaptıkları halde tutuklanıyorlar. Bunları tutukluyorsun Burkay'ın ise 35 yıllık cezasını bir gecede kaldırıyorsun, beraat veriyorsun. Bunları anlamak lazım. Tutuklamalarla yapıyor. Tutuklamalar da halen devam ediyor. Kürtlere karşı hukuk kırımı yapılıyor. Daha bu sabah yine Hakkari'de gözaltına alınanlar olmuş. Devlet, hükümet bu kişileri bize karşı kullanmaya çalışıyor. KCK tutuklularının bir kelime bile Kürtçe konuşmalarına izin vermiyorsun, ama Kemal Burkay'ı devletin resmi kanalı TRT'de Kürtçe konuşturuyorsun. Bu da devletle ilişkilerini ortaya koyan en büyük belgedir. Bu aydınlar hep bizi eleştiriyorlar, bunları niye görmüyor, devleti, hükümeti neden eleştirmiyorlar.

Ben bu Şivan meselesini de biraz açayım. Benim Şivan'a özel bir karşılığım yok. Şivan'ın Arıncı'la görüşmesinin benim açımdan hiçbir sakıncası yoktur, istediği kişiyle görüşebilir, görüşmesini demiyorum. Ama öyle kişisel çıkar için değil. Kürtler için görüşün. Kürtlerin hakları için ne diyor, çözümleri nelerdir bunları görüşün. Peki Arıncı'la görüşüyorsunuz ama ne yapıyorsunuz? Kürt so-

Demokratik Özerkliğin sosyal boyutu

DEMOKRATİK ULUSAL GELİŞİMDE TOPLUMSAL HAKİKAT VE TARİHSEL ARKA PLANI

Topluşsal gerçekliği inkar etmek kapitalist hegemonyacılığın en temel özelliklerinin başında gelir. Bundan dolayı kapitalizm toplumu sadece inkar etmekle kalmaz aynı zamanda ortadan kaldırmaya da çalışır. Önderliğimiz, kapitalizmin bu özelliğine dikkat çekmek amacıyla kapitalizmi, "toplumkırım" olarak tanımladı. Bu tanım kapitalizmin gerçek karakterini göstermektedir.

Bugün Kürt sorunu adeta Ortadoğu'daki bütün tarihsel toplumsal sorunların bir yumağı haline gelmiştir. Bu yüzden tarihsel sorunların en katmerlisi haline gelmiştir. Demokratik ulus çözümü bağlamında Kürt sorununun çözümünü tartışırken, toplumsallık olgusunu yeniden tanımlamaya ihtiyaç vardır. Bu da Demokratik Ulus'un "sosyal boyutunu" netleştirmek anlamına gelmektedir.

"Demokratik ulus çözümünün sosyal boyutu anlaşılmalıdır ve yapılandırılmadan demokratik ulus inşa edilemez. Dolayısıyla bu aynı zamanda yürütülen "bireysel haklar" yaklaşımına da tarihsel bir cevap olacaktır. Toplumsallığın kendisi insan türünün varoluş gerçeği olarak insan türü açısından bütün tarihsel süreçlerin temel yaşam konusu olagelmıştır. Demokratik ulusun inşası kapsamında yürütülen bütün tartışmalar bizi toplum nasıl var olmalıdır arayışına yöneltmektedir. Bu aynı zaman da insanın kendi tarihsel akış serüveninde kendini tanımaya çalışırken geliştirdiği anlam arayışına da bir cevap olacaktır"

devreye sokarak hak taleplerini karşılamaya çalışır. Bu bağlamda ele aldığımızda neoliberalizmin en çok başvurduğu kavramlardan biri de "bireysel haklar" kavramıdır.

Bugün Kürt sorununda çözüm tartışmaları geliştirilirken devletçi çözüm seçeneğinin kendi çözümünü dillendirirken en çok bireysel haklar kavramına başvurulmaktadır. Kuşkusuz Kürtlerin hak taleplerini "bireysel haklarla" sınırlı tutmak TC iktidarının temel yaklaşımlarının başında gelmektedir. Bireysel haklar kavramının kendisi liberalizmle olan bağlantılarından kaynaklı olarak yanlışlık ve çelişkilerle dolu olan bir kavramdır. Ancak özü itibarıyla şunu belirtmekte yarar vardır; hegemonik dünya sisteminin Ortadoğu'daki en önemli ayaklarından biri olan Türkiye'de Kürt sorununun çözüm tartışmaları kapsamında

İnsanın özüne dair herşey toplumsaldır

İnsan denen canlı türünün en temel özelliklerinin başında kendini tanıma arayışını yani kendini bilme arayışını bütün arayışlarının temelini oturtmasıdır. Önderliğimiz kendini bilmenin bütün bilmelerin temeli olduğu belirlemesinde bulundu. Her varlık için kendini bilme ve tanıma salt kendiliğinden ve kendi üzerinden gerçekleştirilebilecek bir durum değildir. Hatta bu tek başına neredeyse anlamsız ve sonuçsuz bir arayış olacaktır. Kendini tanımaya geçerli kılınabilecek olan, bu anlamda kendini tanıtmaya yaklaşılabilecek olan başkasını tanıma ve anlamlandırma faaliyetidir. Bu neredeyse evrensel bir hakikat değerindedir. Ama en çok da insan için geçerli bir durumdur.

görülebilecektir. Her ne kadar liberalizm bu gerçeği örtbas etmeye çalışsa da, bu gerçeklik bütün mitolojilerin, felsefenin, ahlak öğretilerinin, dinlerin ve bilimlerin buluştuğu ortak noktadır.

Hiçbir varlığın tanımı onun varoluş tarzından bağımsız gerçekleştirilemez. Eğer bütün varlıklar kendisinin temel özellikleri üzerinden tanımlanıyorsa bu, insan için de geçerli bir husustur. Toplum tanımını tek bir cümleye sığdırmak oldukça güçtür. Bundan kaynaklı toplumu ancak tanımlamalar demetiyle karşılayabiliriz. Kaldı ki bu bile gerçeği bütün yönleriyle izah etmekten hala uzaktır.

Buna göre en kaba hatlarla şu tanımlamalar yapılabilir;

Toplum, araç yapabilen ve kullanabilen insan türünün, temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla hemsinleriyle bir araya gelmesini ifade etmektedir.

zümleyebiliriz. Önder Apo, "Ortadoğu'da Uygurlık Krizi" isimli savunmasında, altı tane temel karakteristik özelliğine dikkat çekti.

Toplumun varoluşsal özellikleri

1- Tarih olarak toplum

"Tarih olarak toplum, insan topluluklarının milyonlarca yıl süren, zorlu mekânlarda çok acılı geçen ve büyük mücadele isteyen çabaları sonucunda daha gelişkin tekil topluluklar oluşturulmuştur. Bazı mekânlar ve dönemler toplumsal sıçramalarda belirleyici olmuştur."

İnsansal gelişmenin salt kendiliğinden gelişmediği ve bütün tarihsel birikimlerin sonucu olarak ortaya çıktığı kuşku götürmez bir gerçekliktir. Önder Apo, insana ilişkin geliştirdiği tanımlardan birinde "Big-bangdan beri evrene yayılan ger-

"İnsansal gelişmenin salt kendiliğinden gelişmediği ve bütün tarihsel birikimlerin sonucu olarak ortaya çıktığı kuşku götürmez bir gerçekliktir. Önder Apo, insana ilişkin geliştirdiği tanımlardan birinde "Big-bangdan beri evrene yayılan gerçekliklerin toplamı" belirlemesinde bulundu. Evrensel oluşumun son halkasını temsil eden insan, bu oluşumun bütün bileşenlerini kendi içinde barındırıyor. Bundan hareketle insan için 'bütün varlıkların toplamıdır' demek abartılı olmayacaktır. Zaten insan için yapılan mikro kozmos tanımı da bu gerçekliğe işaret etmektedir."

Kürt özgürlük hareketi Kürt sorununun demokratik yollardan çözümünün sağlanması amacıyla demokratik ulus mücadelesini gündeme taşıdı. Bu mücadele perspektifinin siyasi, ekonomik, hukuki, kültürel, diplomasi ve öz savunma boyutlarının yanında en önemli boyutlarından biri de sosyal boyuttur.

Kapitalist hegemonyanın ideolojisi olan liberalizmin en temel özelliklerinden biri, toplumsal kesimlere karşı kavramsal düzeyde geliştirdiği ideolojik saldırılardır. Aslında kapitalizm, ideolojik düzlemde kazanmayı bütün kazanım alanlarının başarısının temeli olarak öngörür. Bu yüzden de kapitalizmin saldırılarının en fazla yoğunlaştığı alan zihniyet alanı olmaktadır. Bunun için hiç boş durmadan her gün yeni kavramsal araçlar geliştirir. Devlet dışı kalmış kesimlerin toplumsal hak ve taleplerini manipüle edebilmek için kendi doğasına ve ideolojisine uygun ideolojik argümanlar geliştirmede ve bunların propagandasını yapmada kapitalizmin üzerine yoktur.

Toplumsal mücadeleler karşısında zorlandığı andan itibaren hem bu zorlanmaları aşmak hem de toplumsal talepleri kendi dünyasına kanallandırmak için kendi siyasal ve ideolojik literatürünü

bu kavrama ağırlıklı yer verilmesi boşuna değildir. Bundaki temel amaç gelişen Kürt toplumsal iradesini, böylesi hak kırıntılarıyla boşluğa düşürmek ve tasfiye etmektir. Özgürlük, eşitlik, adalet, barış, kardeşlik, komünalite, ahlak ve politika ekseninde gelişen yeni Kürt toplumsallaşmasını ortadan kaldırmaktır. Dolayısıyla bu toplumsallığın kölecisi sistem açısından arz ettiği tehlikeleri de bertaraf etmektir. Bu gerçeklik üzerinden yaklaştığımızda toplumsal gerçekliği yeniden çözümlemenin gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Demokratik ulus çözümünün sosyal boyutu anlaşılmalıdır ve yapılandırılmadan demokratik ulus inşa edilemez. Dolayısıyla bu aynı zamanda yürütülen "bireysel haklar" yaklaşımına da tarihsel bir cevap olacaktır. Toplumsallığın kendisi insan türünün varoluş gerçeği olarak insan türü açısından bütün tarihsel süreçlerin temel yaşam konusu olagelmıştır.

Demokratik ulusun inşası kapsamında yürütülen bütün tartışmalar bizi toplum nasıl var olmalıdır arayışına yöneltmektedir. Bu aynı zaman da insanın kendi tarihsel akış serüveninde kendini tanımaya çalışırken geliştirdiği anlam arayışına da bir cevap olacaktır.

Bir varlık için "başkası" onun ekoçevresidir. Bu gerçeklik oluşum zincirinin ilk halkası olan atom altı parçacıklardan tutulmuş bu zincirin en üst halkası olan insana kadar bütün varlıklar için geçerli olan bir gerçekliktir. Örneğin, bir organizmayı oluşturan hücreler için geçerli olan bir durum olduğu kadar bir hücreyi oluşturan proteinler için de geçerlidir. Yani organizma hücrelerin ekoçevresidir, yine hücre proteinlerin ekoçevresidir. Kuşkusuz birinci doğa için geçerli olan bu olgular insan toplumsallığını tam karşılayamamaktadır. Ancak merakımızı anlatmak için böylesi analogilere başvuruyoruz.

Bu bilimsel gerçeklikler ışığında insan hakikatini tanımlamaya çalışırken yapılması gereken temel çalışma onun ekoçevresi olan toplumu ve toplumsallığı tanımlamaktır.

Kuşkusuz bir yazı ile toplumsal yaşamın bütün yönleriyle tanımlanabileceği ideasında değiliz. Ancak çok genel hatlarla da olsa kendini bu tanımlamaya yaklaştırmak "iyi, doğru, güzel ve özgür" olanın inşasında vazgeçilmez bir yaklaşım olacaktır. En asgari bir düşünce kırıntısıyla bile toplumsallığın, insan türünün var olma koşulu olduğu gerçeği

Toplum, insan türünün analitik zekasıyla inşa ettiği ve simgesel dil kullanarak onu bir araya getiren tekilerin iletişim sağlayabildiği varoluşsal gerçekliktir.

Toplum, insan türünün ana kadın etrafında şekillenen ve gittikçe tarım ve köy devrimine en üst düzeyde güçlendirilen ve böylece varlığı garantiye alınan örgütlenme formudur.

Toplum, fiziki ve biyolojik yasaların dışında, doğasında başka hiçbir canlı türünde bulunmayan ahlak ve politikayı barındıran ve insan türüne ait varoluşsal gerçekliktir.

Toplum, insan türünün deneyimlerini biriktirerek kalıcılaştırmasını ve kendinden sonraki kuşaklara aktararak üzerlerine yenilerinin eklenmesini sağlayan ve böylece beslenme, korunma ve çoğalma ihtiyaçlarını garantiye alabildiği örgütlenme formudur.

Toplum, milyarlarca yıl süren biyolojik evrimin insan türü tarafından -kendini ikinci doğa olarak gerçekleştirilmesi sonucu- bir üst aşamaya taşınarak toplumsal evrim biçiminde devam etmesini ifade etmektedir.

Bu kapsamda ele aldığımızda toplumsal gerçekliği ancak onun temel karakteristik özellikleri üzerinden çö-

çekliklerin toplamı" belirlemesinde bulundu. Evrensel oluşumun son halkasını temsil eden insan, bu oluşumun bütün bileşenlerini kendi içinde barındırıyor. Bundan hareketle insan için 'bütün varlıkların toplamıdır' demek abartılı olmayacaktır. Zaten insan için yapılan mikro kozmos tanımı da bu gerçekliğe işaret etmektedir. Dolayısıyla insan için, kendi tarihini bilme evreni bilmekle eşdeğerdir. Ve bir parça da evrenin tarihini bilmekten geçmektedir. Yani karşılıklı birbirini koşullayan ve besleyen bir durumdur. Mikro kozmos olarak kendini bilen insan, makro kozmosu yani evreni de bilir. Varlığın, oluşum sürecinde değişik aşamalar katettiği bilinmektedir. Yani her biri kendi içerisinde değişik aşamalar kaydetmek koşuluyla, önce fiziki düzlemde, sonra kimyasal düzlemde daha sonra biyolojik düzlemde ve en son olarak da bütün bunları aşan ve kendini ikinci bir doğa olarak gerçekleştiren toplumsal düzlemde gerçekleşmektedir varlık. Bunların her biri kendinden öncekileri kendinde barındırır.

Bu gerçeklikleri göz önüne getirdiğimizde insansal gelişmenin tüm tarihi birikimin sonucu olduğu görülecektir. Bu tarihin hepsini vermek en

insan türlerinin görüldüğü alan olan Afrika kıtası simgesel dilin de çıkış kaynağı olarak gösterilmektedir. Ancak simgesel dilde niteliksel sıçrama Yukarı Mezopotamya olmuştur. Toplumsallaşmayı dil bağlamında ele aldığımızda Yukarı Mezopotamya kökenli Aryan dilinin hem nitelik hem de yaygınlık anlamında bu denli köklü olmasının, toplumsallığın zirvesi sayılan Neolitik dönemin de Yukarı Mezopotamya kökenli olmasından kaynaklandığını görebiliriz.

Önderliğimiz insanın toplumsallaşmasında sembolik dile geçişi tarihin "ilk büyük devrimi" olarak tanımladı. Simgesel dile iletişim, insan türünün ekoçevresi olan toplumsallıkta muazzam bir sıçrama anlamına gelmektedir. Bunun temel nedeni insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştırmasıdır. Toplumsallığın gelişmesinin en önemli faktörlerinden biri de toplum üyelerinin aynı duyguları yaşamaları aynı düşüncelere sahip olması, aynı hissiyatı sezimlemeleri, olay ve olgular karşısında aynı refleksleri göstermeleridir. Bütün bunların temel

diği günlük pratiklere bile bakılarak anlaşılabilir. Bu anlamda simgesel dil yetisinin insan hakikatinde ortaya çıkması tamamıyla toplumsal ihtiyaçlardan ileri gelmektedir. Bu anlamda dil, toplumsal yapılandırıcı bir unsur olarak ortaya konulabilir. Toplumsal gerçekliğin kendisi inşa edilmiş bir gerçeklik ise bu inşada rol oynayan temel faktörlerden biri olan dil neden inşa edilmiş bir gerçeklik olmasın. Bu durumda toplumsal ihtiyaçlar da dilin inşa edilmesinde temel bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla her toplumsal gerçeklik kendi dilini inşa eder diye bir tespit yapmak mümkündür. Değişik toplumsal kültürlerin farklı dil grupları oluşturmaları da bundan kaynaklıdır.

Dilin inşa edilmesinde rol oynayan diğer bir faktör de her sistemin kendi zihniyet araçlarını oluştururken ve bunları ifadeye kavuştururken kendine özgü bir dil yaratma ihtiyacını hissetmesidir. Dolayısıyla dil aynı zamanda ifadesi olunan sistemin de bütün özelliklerini kendinde barındırır. Bu gerçeklik

nayan temel faktörlerden biri iken bu toplumsal formun bastırıldığı ve geriye itildiği uygarlık tarihi boyunca egemenler adına hakim kılınan dil, toplumsallığın ortadan kaldırılmasında rol oynayan temel faktörlerden biri olmuştur. Dolayısıyla demokratik ulusa dayalı toplumsal formun yeniden inşasında dil de ahlaki politik toplumun dili olması itibarıyla yeniden yapılandırıcı bir faktör olarak rol oynamak durumundadır. Bunun için içerdiği bütün yalan ve dolanlardan kurtarılarak bütün yalınlığı ve sadeliğiyle yeniden inşa edilmek durumundadır. Yine toplumsal kimliğin bir ifadesi olduğu gerçeği göz önüne getirilerek özgürce ifade edilmesi kullanılması ve geliştirilmesinin toplumsal insan olmanın en büyük görevlerindedir. Bu bağlamda başta Kürtçe olmak üzere yasaklanan, asimile edilen ve ortadan kaldırılmaya çalışılan bütün dillerin yeniden tarih sahnesine çıkarılarak özgürleştirilmeleri ben insanım diyen herkesin en başta gelen görevidir.

4- Tarım devrimi

zam bir birikim oluşmuştu. Bu birikim insan türünün o güne kadar gerçekleştirilen, doğayla tek yönlü uyumunun (doğaya kendini uyarılma) çift yönlü bir uyuma –doğayı değiştirerek kendine uyarılma– dönüşmesine yol açabilecek gelişmelerin ortaya çıkarılmasını sağladı. Tarım ve köy devrimi denilen devrim bunun ifadesi olmaktadır.

Tarım ve köy devrimi öncesi yaşanan toplumsal gelişmeler, tarımın salt insan türünün beslenme ihtiyacına cevap olma durumu ile izah edilemeyeceğini aynı zamanda toplumsallaşmanın tarım etrafında nasıl bir gelişim seyri kazandığının da bir göstergesi olduğunu kanıtlamaktadır. Yukarıdaki Önderliğin belirlemesinde görüldüğü gibi, insan toplumsallaşmasında köklü dönüşüm dolayısıyla zirveleşme olarak tanımlanabilecek gelişmeler ancak tarım devrimiyle gerçekleşmektedir. İnsansal doğanın bir bilinç ve örgütlenme gerçeğini ifade ettiğini göz önüne getirdiğimizde, tarımın sadece beslenme ihtiyacını giderme temelinde yapılan bir iş olmadığı

olarak gelişen devletçi, iktidarcı, köleci uygarlığın hizmetine koşturulmuştur. Sümer rahipleri belki de her şeyden daha fazla tarımın muazzam toplumsallaştırıcı gücünün farkındaydılar. Bundan kaynaklı olarak Yukarı Mezopotamya'nın bütün maddi ve manevi kültürel değerlerini nasıl derleyerek inşa ettikleri yeni sistemin yapı taşları halinde dönüştürdüler. Dikkat edilirse yaratılan mitolojiyi meşrulaştırılan temel olgu tarıma dayalı üretimdeki verimliliğin bir tanrı vergisi olarak sunulması gelmektedir. Dolayısıyla bir anlamda iktidarın kendini üzerinde kurmuş olduğu "yeni toplumsallık" da esas itibarıyla tarım etrafında inşa edilmiştir.

Uygarlığın kapitalist modernite aşamasına kadar geçen süreçte tekelleşen esas itibarıyla tarıma dayalı olarak geliştirilmiştir. Sanayi devriminin endüstriyalizme dönüşümüyle birlikte, toplum dışı olan tekelleşen sistem, kent devlet-sınıf üçgeninde neredeyse ahlak ve politika eksenli kır toplumunu ortadan kaldıracak düzeyde toplumsuz bir sis-

"Dilin inşa edilmesinde rol oynayan diğer faktör de her sistemin kendi zihniyet araçlarını oluştururken ve bunları ifadeye kavuştururken kendine özgü bir dil yaratma ihtiyacını hissetmesidir. Dolayısıyla dil aynı zamanda ifadesi olunan sistemin de bütün özelliklerini kendinde barındırır. Bu gerçeklik uygarlık dilinin yalansallığının nedenlerini de açıklamaktadır. Örneğin mitoloji belki de bunun en çarpıcı ifadesidir. Toplumsal ilişkiler bağlamında ele aldığımızda salt "yalan" ve "masal" diyerek geçiştiremeyiz. Mitolojik dili ve mitolojik dilin ifadesi olduğu sistemi oluşturan zihniyet beş bin yıldır bizim bütün yaşam alanlarımıza etki etmektedir"

"Tarım ve köy devrimi öncesi yaşanan toplumsal gelişmeler, tarımın salt insan türünün beslenme ihtiyacına cevap olma durumu ile izah edilemeyeceğini aynı zamanda toplumsallaşmanın tarım etrafında nasıl bir gelişim seyri kazandığının da bir göstergesi olduğunu kanıtlamaktadır. Yukarıdaki Önderliğin belirlemesinde görüldüğü gibi, insan toplumsallaşmasında köklü dönüşüm dolayısıyla zirveleşme olarak tanımlanabilecek gelişmeler ancak tarım devrimiyle gerçekleşmektedir"

ifade aracı dil olduğuna göre, simgesel dilin önemi daha fazla ortaya çıkmaktadır. Simgesel dil, toplumsal pratiğin çok büyük bir ivme kazanmasını kendisiyle birlikte getirmektedir. Hızlanan pratik, toplumun, dolayısıyla toplum üyelerinin temel ihtiyaçlarının daha hızlı giderilmesi ve güvenceye alınması sonucunu doğurur. Bütün bunların sonucunda toplumsal bağların güç kazanacağı kuşku götürmez.

Bu bağlamda ele alınabilecek en önemli olgulardan biri de dilin toplumsal zeka ili ilişkisidir. Simgesellik her şeyden önce soyutlama anlamına gelmektedir. Bir olgunun somut plandan çıkarılarak soyutlanması yani bilinç dünyasına taşınması ve orada işletilerek yeni sonuçlarla yaşamın pratiğine yani somuta yeniden aktarılması insan türünün dil-bilinç-yaşam diyalektiğinin en güzel göstergesi olmaktadır. Dil ve bilinç ya da düşünce olguları birbirinden bağımsız olgular olarak ele alınamaz. Biri varsa diğeri vardır. Sesi sözcüklere dönüştürme ve sözcükler ile düşünme sadece insana özgü bir özelliktir.

Her toplumsal gerçeklik kendi dilini inşa eder

Toplumsallığın inşasında karşılaşılan zorluklar hesaplandığında dil olgusunun kolaylaştırıcılığının ne büyük bir önem arz ettiği ve toplumsal anlamlandırılmasında nasıl bir enerji açığı çıkar-

bize uygarlık dilinin yalansallığının nedenlerini de açıklamaktadır. Örneğin mitoloji belki de bunun en çarpıcı ifadesidir. Toplumsal ilişkiler bağlamında ele aldığımızda salt "yalan" ve "masal" diyerek geçiştiremeyiz. Mitolojik dili ve mitolojik dilin ifadesi olduğu sistemi oluşturan zihniyet neredeyse beş bin yıldır bizim bütün yaşam alanlarımıza etki etmektedir. Nasıl ki beş bin yıldır uygarlık sistemi kölelik, sömürü, baskı, zor, istismar, talan, şiddet ve savaş üretiyorsa uygarlığın dili de bunları meşrulaştıracak ifade araçlarını üretir.

Günümüzde eğer toplumsal yaşamın bütün alanları çılgınlık düzeyine varan yalanlarla, düzenbazlıklarla, hilelerle, sahtekarlıklarla, aldanma ve aldatmalarla doldurulmuşsa hiç kuşku yok ki bu, uygarlık sistemindeki bütün değersizliklerin sentezi olan kapitalist modernite ile doğrudan bağlantılıdır. Dikkat edilirse egemenlerin dili son derece demagogik, manipülatif, dolaylı, çoğu zaman anlaşılabilir vb özelliklerde olmaktadır. Bunun temel nedeni egemenlerin kendilerini sürekli perdeleme ihtiyacı duymalarıdır. Dolayısıyla dil toplumsal yapıcı bir unsur olabildiği kadar toplumsal yıkıcı bir rol de oynayabilir. Bunun en somut örneği toplumsallıkta kapitalist sistemin dilidir.

Toplamda ulaştığımız sonuç şu olmaktadır; ahlaki politik toplumsal formun başat bir sistem olduğu tarihi evrelerde dil, toplumsallığın gelişmesinde rol oy-

ve toplumsallıkta zirve: Neolitik

"Tarım devrimi toplumun maddi ve manevi kültüründe tarihin en köklü devrimidir. İnsan toplumu esas olarak tarımın etrafında şekillenmiştir. Tarımsız toplum düşünülemez. Tarım sadece beslenme sorununun çözümünü sağlamakla kalmaz; zeka, dil, nüfus, yönetim, savunma, yerleşme, din, teknik, giyim, etnik yapı başta olmak üzere, temel maddi ve manevi kültür araçlarında köklü dönüşüm ve gelişmelere yol açar."

Toplumsallaşmanın zirve yaptığı tarihsel evreyi ifade eden neolitik dönemi yaratan tarım köy devriminin gerçekleştiği alan, merkezinde Dicle-Fırat nehirlerinin beslediği bereketli topraklar olan yukarı Mezopotamya'dır. Yukarı Mezopotamya'nın bereketli toprakları, nicelik olarak yoğunlaşan insan türü doğayla en güçlü bağlarını burada kurmuştur. Dolayısıyla doğayı tanıma durumu, giderek yoğunlaşan nüfusun ihtiyaçlarını giderme temelinde onu maddi kültür yaratmaya yöneltmiştir. Yukarı Mezopotamya'nın coğrafi koşulları hem bitki örtüsü hem hayvan türleri açısından hem de doğal barınakları itibarıyla benzerleriyle karşılaştırılamayacak düzeyde insansal yaşama elverişliydi. Binyılların deneyimleri temelinde insanlarda güçlü bir doğa bilinci gelişti. Örneğin hangi bitkilerin ekilmeye elverişli olduğu, hangi hayvanların evcilleştirilebileceği, bunların neye ihtiyaç duydukları ve nasıl geliştirilebilecekleri konusunda muaz-

gını bilinç ve örgütlülüğü sağlama şartları bir olgu olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Zira tarım yapılmadan önce de insanlar değişik otlar ve bitki kökleri toplayarak ve avcılık yaparak bir şekilde beslenme ihtiyaçlarını karşılayabiliyorlardı. Dolayısıyla tarımın bilinç ve örgütlülük gerektiren özelliği onun yapılandırıcı bir faktör olarak insan yaşamında güçlü bir rol oynamasını kendisiyle getirmiştir.

Bu bağlamda tarım devrimi öncesinde başta Göbeklitepe olmak üzere Yukarı Mezopotamya'da ortaya çıkarılan yerleşim yerleri şimdiye kadar bilinen en eski yerleşim yerleridir. Yine bu alanlarda yaşanan yoğunlaşmalar sonucu tarıma geçiş yapıldığı ortaya konulmaktadır.

Yine aynı coğrafyada tarım kültürü etrafında ortaya çıkarılan maddi ve manevi kültür değerleri toplumsallıkta niteliksel bir sıçrama yaratmıştır. Özellikle Tel Halaf kültürü olarak tanımlanan maddi ve manevi kültürel değerler toplumsal yaşamı kutsallıklarla bezemiştir. Öyle ki başta tarım devriminin öncüsü ana kadın olmak üzere tarımla ilgili her kavram, her araç, her bitki özcesi her olgu bir kutsallık arz etmektedir. Hiç kuşku yok ki bütün bunların temel nedeni, tek başına beslenme ihtiyacına verdiği karşılık olamaz; ondan çok daha fazla toplumsallığın güçlenmesinde sunduğu katkıdır.

Toplumsallığı geliştiren diğer bütün faktörlerde olduğu gibi maalesef tarım da toplumun ve toplumsallığın karşıtı

teme dönüşmüştür. Bugün her zamankinden daha da artan işsizlik, ekolojik felaketler, yaygın hastalık türleri, gelir dağılımdaki dengesizlik vb birçok olumsuzluğun kaynağında özde endüstriyalizmin genelde de uygarlığın köy-topluluklarına karşı uyguladığı politikalar vardır. Bu politikaların yarattığı felaketleri ortadan kaldırmak, tarım eksenli kır toplumunun yeniden inşasıdır.

5- Toplumsallık ana kadın etrafında oluşan doğadır

"Kadın toplumsal sürekliliği sağlamada en yoğun çabanın sahibi olduğundan, erkeğe nazaran toplumsallıkta daha başat rol oynar. Doğum, çocukların büyütülmesi ve savunulması toplumsallığın anacıl doğrultuda gelişmesini sağlar. Toplum ağırlıklı olarak ana-kadın kimliğini taşır. Dilin ve dinin kökeninde dişil ögenin varlığı bu gerçekliği doğrular. Tarım-köy toplumunda kadının kimliği ve sesi gücünü korumaya devam eder."

Toplumsallığın ilk örgütlenme formu olan klan tipi örgütlenme aynı zamanda insan toplumunun kök hücreyi olmaktadır. Ondan sonra gelen bütün toplumsal formlar, bu kök hücrenin karakteristik özelliklerini taşır. Bu anlamda toplumsal doğa yani ahlakilik, politiklik, organik olma, tamamlayıcılık, komünalite vb özellikler kökleşerek kendini günümüze ulaştırmışlardır. Bütün bu özellikler aynı zamanda toplumsal kimliğin ifadesi olmaktadır. Bu noktada

toplumsal kimliğin hangi güç etrafında şekillendiği önem arz etmektedir. İlk toplumsal form olan klandan başlayarak toplumsal kimlik esas itibarıyla ana kadın etrafında şekillenmektedir. Salt biyolojik bir olgu olarak ele alınmamak üzere yaratıcılık özelliği kadının toplumsal öncü biçiminde bir anlama kavuşmasını sağlamıştır. Bütün yetersizliklerine rağmen tarihi perspektif içeren bütün bilim dallarının kanıtlandığı bir gerçeklik de toplumsallığın kadın eksenli bir gelişme kaydettiğini ortaya koymaktadır. Bu açıdan da kadın aynı zamanda toplumsal bütün özellikleri kendinde en iyi somutlaştıran bir kimliktir.

Günümüzde bile her insan için geçerli olan bir husus, ilk toplumsallaşmasını esas olarak anadan öğreniyor olmasıdır. Bu açıdan kadının toplumsallaştırmadaki gücü toplumsal varoluşun adeta doğası gereğidir. İlk insan topluluklarından başlayarak kadının bu rolü neolitik dönemin sonlarına kadar başat bir pozisyonda gelişmiştir. Toplumsallaşmada kadın öncülüğü toplumsallaşmanın kendisi gibi neolitik devrimle birlikte zirve yapmıştır. Tanrıça kültü bu öncülüğün somut ifadesi olmaktadır. Toplumun özellikle ana kadına tanrıçalık düzeyinde anlam atfetmesi kendiliğinden gelişen bir durum değildir. Bunda ana kadının toplumsal yararlılıkta yüklenmiş olduğu misyon ve harcadığı emeğin belirleyici bir rolü vardır. Tarım devriminin, özü itibarıyla bir kadın devrimi olarak şekil bulması bunun en somut işareti olmaktadır. Zira tanrıça düzeyinde anlamlandırılma bununla bağlantılı bir durumdur.

Bu bağlamda ele aldığımızda kadın öncülüklü gelişen toplumsallaşmanın milyonlarca yıl süren, ikinci doğa olarak insan toplumunun doğal gelişimi, birinci doğa ile mükemmel bir uyum içerisinde seyretmiştir. Bu uyumda belirleyici faktörlerden biri de analık olgusuyla doğanın benzeştirilmesidir. Bu uyumluluğun en bariz sonuçlarından biri, toplumun milyonlarca yıl süren ahlaki politik formunda toplumsal herhangi bir sorunun ortaya çıkmamasıdır. Kuşkusuz insan toplumunun doğa koşulları karşısında yaşadığı sorunlar vardır ve belki de bir hayli fazladır. Ancak bunlar insan eliyle yaratılmış sorunlar olmadığından biz bunlara toplumsal sorun diyemiyoruz. Dolayısıyla bir sorunun toplumsal sorun olarak ele alınabilmesi için insan eliyle yaratılmış olması gerekmektedir.

Bu çerçevede baktığımızda toplumsal sorunların ortaya çıkması, kadın öncülüklü toplumsal düzenin yerini erkek egemenlikli toplumsal düzene yavaş yavaş bıraktığı –bu durum güçlü kurnaz erkeğin hile ve zora dayalı olarak geliştirdiği bir durumdu– hiyerarşik döneme tekabül etmektedir. Bu dönem aynı zamanda toplumsal yaşamda devlete, iktidara ve sınıflaşmaya kapının aralık bırakıldığı bir toplumsal düzenlemenin şekillendiği bir dönemdir. Oysa kadın eksenli doğal toplum yaşamı devletleşmeye, iktidara ve sınıflaşmaya tamamen kapalıdır. Çünkü “Kadın-ana etrafındaki ilişkinin bir güç, otorite ilişkisinden ziyade organik dayanışma tarzında olması, doğal toplumun özüne uygundur. Bir sapmayı teşkil etmez. Devlet otoritesine kapalıdır. Organik oluşumdan ötürü zor veyalana dayanma ihtiyacı duymaz.”

Devletleşmenin tarihini aynı zamanda kadının kaybediş tarihi, dolayısıyla kadın şahsında tüm toplumun kaybediş tarihi olarak da ele alabiliriz. Bu tarih aynı zamanda iktidara, yalana, talana, baskıya, sömürüye, köleliğe, işgale ve gaspa dayalı olarak gelişen bir tarihtir. Bütün bunların toplumsal yaşamın içe-

risinde yer bulmaları, kadın eksenli toplumsal yaşamın ortadan kaldırılması ve kadının köleleştirilmesiyle gerçekleşmiştir. Bundan hareketle Önderliğimiz, kadın köleliğini bütün köleliklerin kaynağı olarak tanımladı. Uygurluk tarihi bu köleliğin derinleştirilmesi üzerinden şekil bulmuştur. Bugün kadın köleliğinin getirildiği aşama “metaların kraliçeliği”dir. Bununla paralel olarak toplum için gelinen aşama da “toplumkırımdır.”

Özcesi gerçekleştirdiği öncülük misyonu ve toplumsal varoluşun başat gücü olan kadın, toplumsal insanın temel faktörlerinden biri olması onun doğasıyla bağlantılı bir durumdur. Dolayısıyla şunu rahatlıkla belirtebiliriz; eğer bir toplumsallaşmadan bahsedilecekse bu, ancak kadın öncülüğünde gelişebilir. Bu açıdan nasıl ki bütün köleliklerin kaynağında kadın köleliği yatıyorsa tersi de geçerlidir. Yani bütün özgürlüklerin kaynağında kadın özgürlüğü yatmaktadır. Kadının özgürleşmediği hiçbir toplumsal özgürlük anlayışı hakikati temsil edemez.

6- Toplumun doğası ahlaki ve politiktir

“Toplumsal doğa özde ahlaki ve politiktir. Ahlak toplumun kural düzenini, politika da yönetimini belirler. Ahlak toplumun düzen ve kalıcılığını sağlar, politika yaratıcı gelişimini sağlar. Ahlaksız ve politikasız toplum düşüncülemez. Ahlaki ve politik düzeydeki aşınma her türlü kölelik ve eşitsizliğin gelişimi ile iç içe yaşanır.”

Her canlı varlık gibi toplumun da bir doğası vardır. Bu doğalı olma durumu, söz konusu varlığın temel karakteristik özellikleri anlamına gelmektedir. Dolayısıyla her varlığın anlamlandırılması kendi doğası içerisinde gerçekleşir. O varlığa ilişkin tanımlamalarımız, tariflerimiz, anlama arayışımız özü itibarıyla onun doğasına ilişkindir. Toplumsal gerçeklik de her varlık gibi bir doğaya sahiptir. Hatta bu öylesine bir doğadır ki diğer bütün varlıkların doğasını kendi içerisinde barındırmakla kalmaz, kendi özgünlüğünü ortaya çıkaran farklılıklar da gösterir. Bu farklılığın en bariz kavramlaştırılması toplumsal ahlakilik ve politikliktir.

İnsanın sadece biyolojik evrimle insanlaşamayacağı bilimsel bir tespittir. Bunun esas olarak metafizik olan toplumsal boyutları vardır. Böylesi bir toplumsallık içinde insanları bir arada tutan, maneviyatını sağlayan, zora dayanmayan ve yazılı olmayan kurallar vardır ki, buna da ahlak denir. Bir insan veya toplum ahlaksız varlığını sürdürmez. Ahlakın yitimi toplum ya da birey yıkılmış toplum ve bireydir. Ahlak için toplumu bir arada tutan, dağılmasını önleyen enerji akışı da diyebiliriz. Bu enerji olmazsa eğer toplumun yaşama şansı kalmaz ve toplum ortadan kalkar. Dolayısıyla ahlaksızlık ölüm hali olmaktadır.

Önderliğimiz toplumun, dolayısıyla toplumsal doğanın ahlak özelliğine dikkat çekmek için şöyle bir belirlemede bulundu: *“Ahlak ekonominin, daha doğrusu yaşamın temel ihtiyaçlarının elde edilmesinin en iyi yolu olarak tanımlanabilir. Töre ve usul olarak ahlak, ekonominin veya temel ihtiyaçların elde edilmiş tarzıdır... Ahlak, başta ekonomik çabalar olmak üzere, tüm toplumsal eylemliliklerin iyi tarzında gerçekleştirilmesini ifade eder. Dolayısıyla toplumsal olan her şey ahlakidir. Ahlaki olan her şey de toplumsaldır. Örneğin ekonomi ahlaksal olduğu gibi, din de ahlaksaldır. Doğrudan demokrasi olarak siyaset ahlakın kendisidir.”*

Önderliğin belirlemelerinden de anlaşıldığı üzere ahlak, toplum için yararlı olan bütün işlerin en iyi yolla yerine getirilmesidir. Burada “en iyi yol” top-

lumsal kuralların bütünü olduğu kadar, toplumsal doğaya zarar vermeyecek hatta toplumsallığın gelişim seyrine katkı sunacak yöntemler olmaktadır.

Politika toplum için en iyi işleri bulma sanatıdır

Ahlak ile politika iç içe gelişen özelliklerdir. Birini diğerinden ayırmak imkansızdır. Politika en iyi yolla yapılan işlerin kendisini bulma faaliyetidir. Önderliğimiz politikayı “toplum için en iyi işleri bulma sanatı” olarak tanımladı. Politika olarak, toplum için en iyi işler bulduktan sonra ahlak devreye girer ve yukarıdaki tanımlamada da ortaya konulduğu gibi bu “en iyi işleri” en iyi şekilde yerine getirme biçiminde anlam kazanmaktadır. Toplumsal doğanın kendisinde, belirli bir tarihsel evreye kadar kavramlaştırılmasa da politikanın gerçekleşme biçimi demokratiktir. Burada toplumun tüm üyeleri doğrudan bu karar süreçlerine katılırlar. Örneğin bu, bir klan toplumu için geçerli olduğu kadar doğal toplumun bütün toplumsal diğer formları için de geçerlidir. Ahlaki politik olan bütün toplumsal formlar nicelikleri ne olursa olsun buna uygun bir işleyiş geliştirmişlerdir. Bugün toplumun doğal formu olan demokratik ulus seçeneği için de geçerli olan bir durumdur. Bu anlamda toplumun politik özelliği demokratik olduğu sürece kendi doğasına uygunluk arz edecektir. Bunun dışındaki politika biçimleri -örneğin uygurluk süreçleri için geçerli olan ‘politika’- özü itibarıyla politika değildir. Ancak ve ancak idarecilik olarak tanımlanabilir ki, bu da toplumun içinde yer almadığı bir yönetim düzeyine işaret etmektedir.

Bu bağlamda ele alındığında toplumun doğası olan “politika” ile egemenlerin sistemlerini yürütmek için hukuk yoluyla geliştirdikleri “idareciliği” bir birine karıştırmamak önemlidir.

Ahlak ve politika dışında toplumun doğasına ilişkin dikkat çekilecek en önemli hususlardan biri de toplumun organik bir gerçeklik olduğudur. Toplumda organiklik ontolojiktir. Yani toplum, canlı bir hakikat olarak varlık kazanmıştır. İnsan türü kendini anlamlandırmırken kendi ekoçevresi olan toplumu her şeyden önce canlı bir varlık olarak görmek ve kendini bu canlılığın bir parçası ve bileşeni olarak anlamlandırmaktadır. Canlı bir varlık olarak anlamlandırıldığı toplumsallığının dışında herhangi bir yaşam seçeneğinin olmadığına bilincindedir. Nasıl ki herhangi biyolojik bir canlı hücrelerden ve dokulardan oluşuyorsa ve o hücreler ve dokular o canlı ile anlam kazanıyorsa, toplum da insanlardan oluşmakta ve insanlar kendi toplumları içerisinde anlam kazanırlar.

İnsanlar arasındaki ilişkinin temel niteliği “tamamlayıcılık” biçiminde tezahür etmektedir. Bu da toplumsal doğanın diğer bir özelliği olmaktadır. İnsanlar iş yapma becerisi, yetenek, düşünce, duygu, dil vb. noktalarda farklılıklar arz edebilirler. Bu anlamda toplum aynı zamanda farklılıkların birliğidir. İşte bu “birlik” tamamlayıcılık özelliği üzerinden gelişmektedir. Dolayısıyla birisini tamamlayarak canlı bir varlık biçiminde bütünlük oluşturmak insanların en temel toplumsal özelliği olmaktadır. Bunun yolu toplumsal doğanın bir başka özelliği olan “paylaşımdır.”

Toplumsal doğanın bunlardan kaynağını alan ve bunlarla gelişen bir başka özelliği de eşitsizlerin eşitliğidir. Toplumu oluşturan insanların her birinin farklı bir özellik arz ettiğini yukarıda belirtmiştik. Bununla birlikte toplum kadınlar, çocuklar, yaşlılar, erkekler, hastalar, sakatlar vb. değişik insan manzarusundan oluş-

maktadır. Dolayısıyla bu özellikler itibarıyla da insanlar eşit değildir. Yani bir birlerinin aynı değildir. Ancak bu eşitsizlik durumu toplumsal ilişkilerde her hangi bir ayrıma, baskının ve hakimiyetin kaynağı olmamaktadır. Toplumsal doğanın eşitlik özelliği ile bu eşitsizlik durumu giderilmekte, dolayısıyla eşitsizlerin eşitliği sağlanmaktadır.

Bütün bunların toplamından toplumsal doğanın belki de en temel özelliği ortaya çıkmaktadır. Bu da toplumun komünal bir hakikat olduğudur. Komünalite toplumun olmazsa olmazıdır. Komünalitenin olmadığı bir toplumdan bahsedilemez. Çünkü eğer komün tarzı bir yaşam yoksa orada toplumdan bahsedilemez. Bundan kaynaklı komünalite eşittir toplumsallığın kendisidir.

Bugün sistem içi ilişkilerde en çok aşındırılan toplumun bu özelliğidir. Ve esasta toplumun bu özelliğinin aşındırılması üzerinden toplumkırım gerçekleştirilmektedir. Bunun için birey, bireycilik, bireysellik kavramları kutsallaştırılmaktadır. Birey eksenli düşünsel kurulum adeta kapitalist modernitenin mabedi haline gelmiştir. Kürtler yirminci yüzyıl boyunca da az çok komünal değerlerini koruyabilen bir topluluktur. Bugün eğer Kürtler söz konusu olduğunda, “bireysel haklar” kavramı bir çözüm yaklaşımı olarak bu kadar ön plana çıkarılıyorsa bundaki temel amaç, çözüm adı altında Kürtlerin komünal özelliklerinin de ortadan kaldırılarak toplumsallık adına hiç bir şey bırakmamaktır.

Hakikat bütündür

Toplumsallığın bu temel karakteristik özelliklerinin çözümlemesini yapmak toplumu bütünlüklü bir hakikat olarak ele almak bakımından oldukça önemlidir. “Hakikat bütündür” sözü en çok da toplumsal varoluş için geçerli bir sözdür. Toplumsal hakikatin parçalanması, uygurluk güçlerinin en temel eylemi olmuştur. Bu parçalanmışlık durumu toplumu köleliğe alıştırmaktadır. Bu köleci sistemin aşılması, dolayısıyla ahlaki politik toplumun yeniden inşa edilmesi, toplumsal olanı bütünlüklü algılamayı geliştirebilecek bir paradigma ile mümkündür. Toplumsal alana ilişkin çözümlemelerimizi, hiç kuşku yok ki toplumun tanımı ve karakteristik özelliklerini çözümlemekle sınırlı tutamayız. Bunun temel nedeni toplumun da her varlık gibi hatta bütün varlıklardan çok daha üst boyutta bir değişim ve dönüşüm geçirene sahip olmasıdır. Bu değişim gerçekliği tam olarak anlaşılmasın günümüz toplumsallığını ve onun yeniden inşasını sağlıklı temellere oturtamayız.

Bugün toplum yaklaşımımızda geliştirdiğimiz “Demokratik Ulus” tanımını doğru bir temelde ele alabilmek için toplumun tarihsel akış süreçlerinde hangi formlarla geliştiğini irdelemek gerekmektedir.

Toplumsal ‘form’laşmada yaşanan değişim, ‘öz’sel gelişimin eseridir

Bütün varlıklar için en geçerli varoluş diyalektiklerinden biri de öz-biçim diyalektikidir. Bu durum en çok toplumsal gerçeklikte ortaya kendini göstermektedir. Toplum diyalektikinde değişim olgusunu ele alırken mutlak surette ele alınması gereken temel noktalardan biri de hangi düzlemde ve nasıl ortaya çıktığıdır. Bu anlamda toplumsal formda ortaya çıkan değişim ile toplumsal özde ortaya çıkan değişim farklı niteliklere sahiptir. Toplumsal özde yaşanan değişim “gelişme” biçiminde seyretmektedir. Gelişen öz ya da toplumsal nitelik mevcut “biçimi” kabul etmemekte ve onu gelişime zorlamaktadır. Bundan

“Ahlak ile politika iç içe gelişen özelliklerdir. Birini diğerinden ayırmak imkansızdır. Politika en iyi yolla yapılan işlerin kendisini bulma faaliyetidir. Önderliğimiz politikayı “toplum için en iyi işleri bulma sanatı” olarak tanımladı. Politika olarak toplum için en iyi işler bulduktan sonra ahlak devreye girer ve yukarıdaki tanımlamada da ortaya konulduğu gibi bu “en iyi işleri” en iyi şekilde yerine getirme biçiminde anlam kazanır. Toplumsal doğanın kendisinde, belirli bir tarihsel evreye kadar kavramlaştırılmasa da politikanın gerçekleşme biçimi demokratiktir süreçlerine katılırlar”

kaynaklı eski form artık o toplum için tamamen ortadan kalkarak yeni bir “form” ortaya çıkmaktadır. Ve toplumsal öz kendini bu yeni “biçimin” içerisinde ifadeye kavuşturmuştur. Öz gelişime dayalı değişim yaşayarak bu yeni formu da aşacak boyutlara ulaşmaya kadar bu durum böyle devam eder. Eğer gelişen “öz” yeni bir “biçim” kazanmazsa kendisi dağılmak zorunda kalacaktır.

Bunu daha anlaşılır kılmak için bir örnek izah etmek gerekirse; uygurluk tarihi boyunca kölelik uygurluk “özüdür.” Ancak uygurluk tarihi boyunca köleliğin biçimi hep aynı kalmamıştır. Uygurluğun ilk “formu” arkaik kölelik ya da klasik kölelik dediğimiz biçimdir. Uygurluğun özü olan kölelikte yaşanan derinleşme ve gelişme mevcut biçimi gelişime zorladığından, yaşanan biçimsel değişimle klasik kölelik yerini olgunlaşmış kölelik olan feodal köleliğe bırakmıştır. Yani biçim tamamen değişmiştir. Oysa bunun karşısında öz’de yani köleliğin kendisinde değişim, “gelişme” ve “derinleşme” değerinde ortaya çıkmıştır. Uygurluğun özü olan kölelikte yaşanan derinleşme ve gelişme bir süre sonra daha da artarak mevcut feodal “biçimi” kabul edemez bir boyuta gelmiştir ve bu biçimi gelişime zorlamıştır. Dolayısıyla feodal form ortadan kalkarak yerini “derinleşmiş ve genelmiş kölelik” olarak kapitalizme bırakmıştır. Oysa uygurlukta özü olan kölelikte, kapitalizmin tanımından da anlaşılacağı üzere sadece gelişme yaşanmıştır.

Kapitalizmin kendisi, aynı zamanda uygurluk dediğimiz kölelik sisteminin son ve kaos aşaması olduğuna göre artık hiç bir “biçim” köleliği kaldırmaya muktedir değildir. Dolayısıyla ya kölelik insan türünün yaşamında tamamen ortadan kalkacaktır ya da bu sistem kendisiyle birlikte insan türünü de yok edecektir. Kuşkusuz palyatif çözümlerle ömrünü daha fazla uzatmak isteyecektir. Bunun olmaması için de uygurluğun karşı kutbunda yer alan ahlaki politik toplumun, kendini yeni örgütlenmelere kavuşturarak -bu da ahlaki politik toplumun ‘demokratik ulus’ dediğimiz formu olmaktadır- sistem haline getirmesi gerekmektedir.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız öz ve biçim diyalektik ahlaki politik toplumun gelişim seyri açısından da geçerli bir diyalektiktir. Toplumsal gelişim diyalektikini baz alarak tarihsel toplumu ele almak konumuzun anlaşılabilirliği açısından da önemlidir.

KÜRTLER KAPİTALİST KÜLTÜRE KARŞI PKK İLE DİRENİŞE GEÇTİ

Sınıflı uygarlığın en usta olduğu alan toplumu 'yönetme sanatı'dır. Egemenler bu sanatın araçlarını arayıp bulmada, yöntem geliştirip kullanmada büyük bir birikime sahiptirler. Sınıflı uygarlık bu ustalığı sayesinde tarihin belli kesitlerinde en hastalıklı halini mutlu bir yaşam, lanetliliğini kutsal gösterebilmiştir. Hakimiyetin bu biçimi toplumsal yaşamda ideolojik ve kültürel üstünlük kurmak anlamına gelir. Bu insan aklının, duygularının toplumsal komünal özünden sapırılmasıyla sağlanmıştır. Sınıflı devletçi uygarlık bu yönetim becerisi sayesinde, toplumu kendi yalanlarına ve yarattığı her türlü çirkinliğine 'olması gereken en doğal yaşam hali budur' deyip tümüyle ikna etmeye çalışmaktadır. Toplum bu buna alıştıran yaşanan bu adletsizliğe rıza göstermesini istemektedir. İnsan aklının özgürlüğe ters düşünmeye başladığı bu duruma toplumun inancı ve bundan başka yol ve yöntem arama ihtiyacı duymaması için, sistem yaşamın her alanını denetimine almayı temel kural haline getirmiştir. Yaşamın her alanına müdahale etmek ve hükmünü geçerli kılmak insanlığa karşı çok değişik saldırı biçimlerini devreye koymayı gerektirmiştir. Devletçi uygarlık bu tür saldırılarla topluma karşı sürekli savaşan bir mekanizma gibi işlemektedir.

Kapitalist sistem topluma yapısal olarak karşıttır

Beş bin yıllık devletçi uygarlık tarihi yukarıda dile getirilen yöntemleri aralıksız sürdürme tarihidir de. Uygarlık kurgusu yalana dayalı dizi film misali aynı öyküyü tekrar tekrar topluma sunan bir sistemdir. Baskı, işgal, işkence, sömürgecilik, inkar ve imha öykülerinin yazıldığı ve topluma sunulduğu dönem olan devletçi uygarlık tarihinde kapitalizmin daha özgün bir yeri vardır. Köleci devlet mekanizmasıyla başlayan feodal dönemle devam eden uygarlık, kapitalizmde insanı maneviyattan tümüyle kopartarak yaşamı gereksiz maddi yapılarla dolduran bir karakter kazanır. Önderliğimiz toplumsal yaşamda uygarlık aşaması ile beraber açılan yarıklara yerleşen tüccar ve tefecilerin varlıklarından bahsetmektedir. Bu kesimlerin her zaman toplumsal ahlakın haksızlığa ve hırsızlığa müsaade etmeyen yapısal özelliğinden dolayı kontrol altında tutulduklarını belirtir. İşte kapitalizm diğer uygarlık aşamalarında ahlakın izin vermediği bu hırsız grubun tarihte ilk kez bu yarıklardan gün yüzüne çıkarak ulus devlet adıyla iktidar olmasıyla doğdu. Tarihin kapitalist aşamasında, hırsız bir grup tüm insanlık adına konuşma hakkını ele geçirmiştir. Toplumsal ahlakın ilkeleri gereği hiçbir zaman kabul görmemiş bu tefeci hırsız grubun kendi-

sini topluma kabullendirmesi kuşkusuz ki sıradan iktidar yöntemleri ve yönetim sanatıyla olamazdı. Bunun için kapitalizm yaşamın her alanına müdahale ederek toplumun her hücrelerine nüsederek kendi iktidar sistemini kurmayı esas almıştır. Toplum ilk defa kapitalist dönemde tümüyle hedeflenerek iktidar kültürüne ve devlete açıldı. Kapitalist sistem derinleşen bir avuç hırsızın iktidarı olarak durak bilmeden toplumsal yaşamda el atmadık yer bırakmamayı esas almıştır. Bu, içinden geçtiğimiz dönemde dahil insanlığın kapitalist dönemde yaşadığı tüm sorunların sebebidir.

Kapitalist sistem topluma yapısal olarak karşıttır. Toplumsal yaşam sürekli üreten canlı bir organizma şeklinde işler. Hep doğuran ve büyüyen bir varlığa karşıtlık bunun tam tersi olan kısırlaştırıp tüketen ve aşındırıp körelten olmak demektir. Bir sistemin topluma karşıt olması demek onu canlı olmaktan çıkarıp ruhsuz kılması demektir. Bu temel özelliğinden dolayı kapitalizm toplumun maddi ve manevi kültürünü tüketim canavarıyla yutma sistemidir. Topluma bu kadar karşıt olan bir sistem nasıl oldu da küreselleşebildi. Kuşkusuz küreselleşme her toplumsal olguda bir amaç olmasa da bir meyil olarak vardır. Kapitalist sistemden önce de sistemler küresel düzey yakalamışlardı. Başta toplumsal yaşamın komünal demokratik sistemi olan neolitik dönem olmak üzere, daha sonra gelen kölecilik ve feodal sistemler de küreselleştiler. Ancak kapitalist sistem küreselleşmesi sadece ekonomik siyasi bir küreselleşme değildir. Kapitalist sistem uygarlığın diğer aşamalarından farklı olarak daha derin bir biçimde kendi kültürüne göre toplumda bir kimlik ve kişilik yaratarak küreselleşmiştir. Bu da toplumu ve insanı devletçi sistemin her türlü sömürgeciliğine açmayla sonuçlanmıştır. Hatta denebilir ki kapitalizm insan bireylerinin bedenlerinde de küreselleşmeye çok yaklaşmıştır. Uygarlığın son temsili kapitalizmin diğer sistemlerden en çarpıcı farkı burada görülür. Kapitalizm bu özellikleriyle topluma yaşama ve kültürel değerlere düşmanlığını çok açık ilan etmiştir. Sistemi analiz eden tüm toplum bilimcilerin ve vicdanlı her toplum üyesinin kapitalizm hakkındaki tespitleri ve yargıları bu siyasal iktidar modelinin "deccal" olduğu yönündedir. Toplumun komünal yaşamına düşman bu sistem tüm insanlık değerleriyle "oynayarak" yaşamak istemektedir.

Kapitalizmde toplum yaşamı seyirlik bir oyun derekesine düşürülmüşse bu sistemin kültüre yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Sanal alem, medya denilen araçların bu dönemde çok geliştirilmiş olması kültürlerin satışa çıkarılmasıyla direkt ilişkili bir gelişme olmaktadır. Yaşama anlam veren her değer oyuncak gibi ele alındığından

gerçekler kapitalist dönemde TV ve bilgisayar ekranlarının içine hapsedilmiştir. Yaşamın bu çeşidini topluma kabullendirmek için kendi insanını yaratan sistem için vazgeçilmez olan bireycilik ve maddiyatçılık olmuştur. Zincirleme reaksiyon gibi çalışan bu döngü nihayetinde kapitalist modernitenin toplumu çok kolay yönetebilmesine sonuna kadar kapı açmıştır.

Kapitalist modernite yaratıcılarının maddiyatçılığı bir kültüre dönüştürerek baş tacı yapmaları kendilerine büyük faydalar getirmiştir. Bu kültürle insanları birbiri ile yarıştıran temel gündemlerden kopartıp kolay yönetmeyi ve kazanmayı sağlamışlardır. Her değeri mutlak suretle ölçen maddi bir ölçü biriminin olması yaşamı tüketime açmanın hem sebebi hem de bir sonucudur. Oysaki insan toplum sayesinde tüketen bir varlık olmaktan kurtulmuş ikinci bir doğa yaratacak kadar kültürlenmiştir. İnsan yaşamının kazanılmış anlamına göre değerlendirildiğinde insanın üreticiliğinin yol açacağı bolluk durumunun bir soruna dönüşmesi daha mantıklıyken kapitalizmde tüketip bitirme esas kültür olmuştur. İnsan her yana ektiği ormanlarla, bağ bahçelerle her tarafı sulamaya açarak yeşillendirerek doğaya katılacak bir varlıktır. Tohumla ekin ekme ilkesi insanın doğaya birçok şey katmasına da olanak vermektedir. Tarımın kutsal bir kültür olduğu biliniyor. Doğanın ve toplumsallığın yaratıcı ve geliştirici özüne bakıldığında kapitalist sistemin bu öze tam ters işlediği rahatlıkla görülecektir. Çünkü sistem ürettikçe yaşam yoksullaşmaktadır.

Kapitalist sistemde toprağa ekilen her tohum adeta kısır bitki yeşertiyor. Bu hastalıklı yapısına rağmen sistem kendisini şimdiye kadar nasıl ayakta tutabilmiştir? İnsanlar aç oldukları halde neden bir şey "çalamıyorlar"? Bunca haksızlığa rağmen neden hatırı sayılır bir başkaldırı gelişmiyor? Öldürülmek üzere olanlar neden kendilerini savunacak bir refleks göstermede acizler? Bu sorular her kesin kapitalist sistemde memnun olduğu ve bu sistemin ilk gününden bugüne başkaldırı kabul edildiği anlamına gelmemelidir. Kapitalizm daha doğuş aşamasındayken ciddi karşı mücadelelerle engellenmek istenen bir sistem olma özelliğine de sahiptir. Ancak bu kadar antipopulcu bir sistemin neden dört yüz yılı aşkın bir süredir yaşadığını da anlamak gerekir. Yukarıdaki sorularımız bu nedenlerin daha iyi anlaşılması içindir.

Kapitalizmde her şey alınır satılır

Kapitalist sistemin tüm yaşam karşıtı özelliklerine rağmen varlığını sürdürmesinin başlıca nedeni kültür değerlerini pazara sunarak bir endüstri haline getirmesidir. "Kapitalist sistem hegemonyacılığında siyasi ve askeri zorun yeri önemli olmakla birlikte, hegemonyayı esas ayakta tutan şey toplumun kültür endüstrisiyle teslim alınması, hatta felçli hale getirilmesidir." Kültürel değerleri satışa çıkarmak emek sahibine emeğinin sonuçlarını parayla satmaktır. Toplumsal ahlakta en büyük düşüş insanın yaptığı bir şeyi para vererek satın almasıdır. Yaptığına para vererek satın almak kişinin emeğine yabancılaşmasından kaynaklanmaktadır. Oysaki insan, emeği ile kendini yaratan bir varlıktır. Şayet insanın kendisini yaratan çabasının sonuçlarını başkasının malı olarak maddi bir karşılık vererek satın alıyorsa orada insanlık adına çok şey

bitmiş demektir. İşte kapitalizm böyle bir kişiliği sistem haline getirdiği için çok rahatlıkla kültür değerlerini pazarlanacak mal yapabilmektedir.

"Kültürün endüstrileşmesi, diğer bir deyişle yaygın metasal üretimi de köleliğin en etkin araçlarından ikincisidir. Kültür dar anlamıyla toplumların zihniyet dünyasını ifade eder. Düşünüş, beğeni ve ahlak üç temel konudur. Kültür unsurlarının sistem dahilinde siyasi ve ekonomik iktidar tarafından kuşatılıp satın alınmaları yüzyılların işidir. Tüm uygarlık tarihinde kültür unsurlarını bağlamak meşruyetleri açısından vazgeçilmezdir. Ekonomik erkler ve iktidar erkleri erkenden bu hususu fark edip tedbir almakta asla gecikmezler. Kültürün iktidarcı asimilasyonu, hiyerarşilerin kuruluş dönemlerine kadar gider. Esas yönetim araçlarıdır. Kültürel hegemonya olmazsa, ekonomik tekeller ve iktidar tekellerini yönetemezler. Zora ve sömürüye dayalı sistemler zorla olsa olsa kısa süreli talanlarla varlıklarını ayakta tutabilirler ki, talan edilecek bir şey kalmayınca ya birbirlerine girerler ya da yıkılıp dağılırlar.

"Kapitalist uygarlıkta kültürün rolü hayattır. Tüm toplumsal alanların zihniyet toplama olarak kültür, önce asimile edilip (ekonomik ve siyasi iktidara uyarılma) sonra da yaygınca ve yoğunca tüm dünya topluluklarına (uluslar, halklar, ulus devletler, sivil toplum ve şirketlere) taşırılması için bir endüstri haline getirilir. Edebiyat, bilim, felsefe, sanatın diğer alanları, tarih, din ve hukuk gibi belli başlı alanlar objeleştirilerek metalaştırılır. Kitap, film, gazete, TV, internet, radyo gibi araçlar bu endüstrinin metaları olarak işlev görürler. Burada kültürel metalar dev bir maddi kazanca yol açmakla birlikte, esas tahripkar işlevlerini zihinsel tutsaklığı tarihte eş görülmemiş boyutlarda gerçekleştirip sığırdan beter sınıf, ulus, aşiret ve her tür cemaat, anlamını yitirmiş,

"Kapitalist sistemin tüm yaşam karşıtı özelliklerine rağmen varlığını sürdürmesinin başlıca nedeni kültür değerlerini pazara sunarak bir endüstri haline getirmesidir. "Kapitalist sistem hegemonyacılığında siyasi ve askeri zorun yeri önemli olmakla birlikte, hegemonyayı esas ayakta tutan şey toplumun kültür endüstrisiyle teslim alınması, hatta felçli hale getirilmesidir"

özce amorf, şekilsiz ve maymun iştahlı bir kitle oluşturarak oynarlar. Baş mimarları ulus devletler, küresel şirketler ve medya tekelleridir. Para kazanmak ve tüketmek dışında toplumun hiçbir şeyi onları esas olarak ilgilendirmemektedir. En yoksullaştırılmış kesimler bile bir gün çok kazanarak dilediğince yaşama amacı dışında düşünemez kılınmışlardır." (A. Öcalan, *Kapitalist Uyarılık*)

Günümüzde kültür endüstrisi karışımına kültürün popüleriştirilmesi şeklinde çıkmaktadır. Popüler kültür, kültürel pazar demektir. Kapitalizmde toplumun bollukla tanıştığı iddia edilir. Bolluktan kast edilen ise satılacak çok malın olmasıdır. Bu anlamda kapitalist dönemde bir bolluk vardır. Ancak bu bolluk doygunluk getirememektedir. Çünkü üretilmesi gerekenler üretilmemektedir. Onun yerine toplumların, halkların binlerce yıllık göz nuru alnı teri değerleri satışa çıkarılmaktadır. Bu yöntemle kapitalizm kendisine has bir modernite yaratmıştır. Kapitalist yaşam bu sayede iyi bir göz boyamacı sistem olmuştur.

Kapitalizmin farklılıklara tahümmülü yoktur

Kapitalizm ulusları milliyetçi kültürle zehirleyerek kardeşlik köprüsü kültür sanat değerlerinin iktidar çıkarları için kullanılmasına yol açmıştır. Bu saptırma sonucu demokratik ulusun bileşenleri arasında çelişkiler yaratılmış bu çelişkiler savaş ve çatışmalara kadar varıdırılmıştır. Demokratik ulus yerine hakim bir dini, dili, aşiret kültürünü hakim kılarak ulusu devletin hakimiyetine alarak tek tiplilik hakim kılınmıştır. Ulusu oluşturan binlerce yıllık toplumsal zenginlikleri iktidar ve devletten çıkarlarına uyarlamak, bu zenginlikleri iktidar ilişkilerine dönüştürerek bir biriyle çeliştirip çatıştırarak birini hakim kılmak, yaşamı fakir kılmaya yol açmıştır. Doğadaki renkliliğin yansıması ve onun toplumsal yaşamdaki karşılığı olan çok kültürlülük kapitalist modernite ile tek renkliliğe, griliğe dönüştürülmüştür. Bu kültürel katliamı çarpıcı olarak kültürün en etkileyici alanı sanat kolunda görmek mümkündür.

Sanat bir kültürün özgün ve özerk yanlarını en güçlü yansıtan bir alandır. Sanat maddi ve manevi kültürü kendi özgün dili içinde beraber işler. Sanata konu olan kültür değerleri sanatın dilinde yeniden üretilir. Bu özelliğinden ötürü kültür tarihi ile bağları en güçlü alan sanattır. Ancak kapitalist modernite sisteminde popüler kültür anlayışı sanatı kültür değeri olmaktan çıkardığı gibi onun tarih ile de bağını kopartarak güncellik içinde hapsederek her gün tüketilen bir nesneye dönüştürmüştür.

Sanat bir kültürün geçmişini, bugününün ve geleceğini beraber işleme ayrıcalığına sahip tek kültür alanı olmaktadır. Bir sanat ürününün etkili olmasına, kalıcılığın felsefik olarak da estetik olmasına kaynaklık eden onun bu yanındır. Sanat toplumsal yaşamın ve kültürün güzel olanı ile ilgilidir. Önderliğimiz "güzel olan ahlaki ve politiktir" dedi. Demek ki sanat toplumun en güzel işlerini arayıp bulma ve toplumsal işleri güzel yapma eylemidir. Bu özellikler sanatı yaratıcı kılan temel faktörlerdir. Kapitalizmde

sanat bu özelliklerinden kopartıldığı için yaratıcılıktan uzaklaştırılmış taklit ve tekrar temel tarz olmuştur. Sanat ayrı siyaset ayrı denilerek sanat toplumsal sorunlara karşı duyarsızlaştırılmıştır. Sanatın tarih-güncel-gelecek diyalektiği kopartıldığından kapitalist modernitede sanat içeriksizdir. Günümüzde sanat kendi kendini tekrar eden bir durumdadır. Bu tekrar aşırı biçimselliğin doğmasına neden olmuştur. Artık sanata konu, mesaj, arayı, yaratıcılık, eleştiri yol gösterme gibi temel özellikler mevzubahis olmamaktadır. İçerik yerine biçime yüklenilmiştir. Bu yaklaşım sanat gibi tümüyle manevi kültür alanı olan bir sahayı ruhsuzlaştırılmış canlılığını yitirmesine sebep olmuştur.

Sanatın bir işlevi de toplumsal yaşamı yeniden yaratma özelliğidir. Ancak kapitalizmde sanat hem kendisini hem de kendisi ile bütün yaşamı tüketmektedir. Yine bu sistemde bireyciliğin en çok derinleştirildiği toplumsal alan sanat alanı olmuştur. Sanatçıların bireycilik kültürü ile yaşaması sanatın tüketilen ve tüketen konuma düşürülmesi eski kutsallığı, gizemi, etkisini yitirmiş olması da kapitalist modernite ürünüdür. Tüm kültür değerleri gibi sanat eserleri de kapitalist modernite sürecinde hangilerinin daha çok sanatsal olduğuna değil hangilerinin devlet ve iktidara yaradığına bakılarak üretilmektedir. Bu realite sanat adı altında yapılan birçok işin zanaat olmasına yol açmıştır. Sanat gibi bir alan yaratıcılıktan uzaklaşmış ise nedeni kapitalizmde yapılanın sanat değil zanaatçı usulü tekrarlardır. Kültürlerin doğasında olan özerklik daha çok da sanat ve edebiyat sayesinde bunu sürdürmesi gerekirken kapitalist çağda bu özellikte tümüyle yitirilmiştir.

Sanat ürünleri toplumsal hafızayı zinde tutarak toplumsal yaşamı ve bu yaşamı geliştiren faaliyetleri her zaman hatırlatan bir özellikte yaratılırlar. Fakat günümüzde sanat insana kendi değerlerini unutturmak için yapılmaktadır. Günün birlik yaşamın temel fikrini topluma en çok aşıl原因 sanat olmaktadır. Kapitalist sistem özelliği olan tüketiciliğin sanata da hakim hale getirilmesi ile içinde bulunduğumuz çağda ekme alır gibi sanat ürünü denilen ürünlerde alınıp tüketilmesine tıpkı sakız gibi çiğnenip atılmasına sebebiyet vermiştir. Sanat bu biçimde kendine ters bir kulvara sürüklenmiştir. Kapitalist anlayışla yapılan sanat, çirkinlik üretmektedir. Bu biçimde yapılan gerçek manada sanat denilemez. Tüm bunlar toplumu kapitalist pazara açmak ve ona göre biçimlendirmek için yapılmaktadır.

Kaynağında kutsallık olan, toplumun beğendiği ve kendisine güzel dediği değerleri arayıp bulan, onları geliştiren sanat alanı kapitalist modernite hakimiyetinde toplumu çürüten bir tekrara girmiş ve yozlaşarak topluma yozlaştırma dayatarak sistemin yozluğunu en güzel olarak sunmakla görevli kılınmıştır. Bir sanat ürününün değeri ne kadar satıldığı ile ölçülmektedir. Çok satılan çok tüketilen olduğu için sisteme yarayan kendisine en çok ilgi duyulan anlamına getirilmiştir. Yapılanların ne kadar sanatsal olduğuna bakılmadan, ne kadar satıldığıyla ölçülen sanat eserleri hem

"Kapitalizm ulusları milliyetçi kültürle zehirleyerek kardeşlik köprüsü kültür sanat değerlerinin iktidar çıkarları için kullanılmasına yol açmıştır. Bu saptırma sonucu demokratik ulusun bileşenleri arasında çelişkiler yaratılmış bu çelişkiler savaş ve çatışmalara kadar varıdırılmıştır. Demokratik ulus yerine hakim bir dini, dili, aşiret kültürünü hakim kılarak ulusu devletin hakimiyetine alarak tek tiplilik hakim kılınmıştır"

kendini hem de toplumsal yaşamı pazarlamak için elinden gelen tüm hünelerini göstermektedir. Bu anlayışla yapılan sanat ile özü ayrı biçimi ayrı çelişkili bir tip hem yaratılmakta hem de ölçü olarak topluma sunulmaktadır. Sanat ile kapitalist sistemin çarkını çeviren kültür ve kişilik model olarak sunulup toplumun ve bireyin bu kültürü içselleştirmesi amacıyla yarış içine çekilmişlerdir.

Sanat aynı zamanda biçim verme işidir

Kapitalist sistemde sanatta yapılan en büyük kötülüklerden biri de hemen her şeyin topluma sanatsal olarak sunulmasıdır. Sistemde temel felsefe tüketicilik olduğu için, sistem ne kadar çok tüketim olursa kendini o kadar güçlü ve kabul edilir kabul etmektedir. Sanat üslubu tüm topluma ortak hitap edebilen bir karakter taşıdığı için satışı yapılan hemen her şey sanatsal olarak sunulmaktadır. Kapitalist modernite döneminde reklam sektörünün çok gelişmiş olması, her malın reklamla satışının yapılması, malların sanatsal tarzda sunumunun fazla satışlara yol açmasıyla ilişkilidir. Sanat aynı zamanda biçim verme işidir. Satışı yapılan tüm ürünlerin çok özel biçimlerle alıcıya çıkarıldığı bilinmektedir. Amaç, ihtiyaç olanı yaratmak ve toplumun hizmetine sunmak değildir. Artık amaç daha çok satmaktır. Reklamla yapılan aynı zamanda zoraki satıştır. İnsanların bir malı almaya zorlanması demek olan reklamcılığın temel yöntemi de sanatta yapılmaktadır. Bir alış veriş merkezindeki satış reyonlarının dizaynı, bu reyonlardaki malların dizilişi, ambalajlama biçimleri göz alıcı şekilde hazırlanmaktadır. Satışı teşvik eden desenlerden kullanılan renklere yine kullanılmış sloganvari sözlere kadar hepsinin bir estetikle hazırlandığı bunun bir meslek düzeyine çıkarıldığı bilinmektedir. Bu sanatın kültür değerlerini endüstrileşirmesi için son haddine kadar kullanılmasıdır. Artık ne "sanat sanat içindir ne de toplum içindir." Kapitalist modernite döneminde sanat kültürün satışı içindir. Yaşananların bu olduğunu inkar etmek mevcut duruma destek çıkmak onu onaylamaktır.

Sanat ürünlerinin etkileyciliği sanatçıların da toplumda örnek olmalarına yol açmaktadır. Geline aşamada sistem içinde sanat sadece yaratıcı tarzı, toplumu güçlü etkileyen yanlarıyla kullanılmıyor. Sanatçılar, toplumda kötü örnek haline getirildikleri halde en iyi, etkili, güçlü kişiler olarak topluma model insan diye sunulmaktadırlar. Tarihin hiçbir döneminde uygarlık sistemleri ile sanatçıların tümüyle uzlaştığı görülmemiştir. Sanatçıların tarih her döneminde sistemlere karşı tavır almış onları eleştirmişlerdir. Sanatın temel kaynaklarından dolayı sanatçıların sınıflı uy-

garlık sistemleriyle uzlaşmaları mümkün olmaz. Sanatçıların bu tarihsel özellikleri, varlık gerekçeleri kapitalist modernite içinde değişmiştir. Artık sanatçılar sistemle uzlaşan değil adeta sistemin sahipleri gibidirler. Günümüzde topluma sistemin propagandasını yaparak enjekte edenlerin başında sanatçılar gelmektedir. Tarihte ilk defa -özellikle kapitalist sistemin son altmış yetmiş yıllık döneminde- sanatçılar ile egemen sistem adeta kader birliği yapmıştır. Sistem sanatçıya kendilerine hizmet karşılığında maddi olanaklar vermektedir. Sanatın doğal bir sonucu olan toplumda sözüyle, saziyle duruşuyla etkili olma gerçeği sistem içinde şan, şöret, star kültürü olup çıkmıştır. Sanatçıların çok önemli bir kısmı bu saptırmadan maddi olarak beslenmekte bunun karşılığında da sistemin çirkinliklerini topluma güzel diye sunmaktadır. Toplum üzerinde kimi sanatçılarla sistem arasında bir paylaşım yapılmış gibidir. Bireyi ve toplumu sistemle uzlaştıran sanatçı anlayışı ile kapitalist sistem, doğayı da yıkıma götüren vahşetine perde çekmekte bu vahşeti müzik eşliğinde onaya sunmaktadır. Halkların yaşamından ve mücadelesinden uzaklaştırılan sanat, sistemin düşünce ve eylemleri için rol oynamaktadır. Kapitalist modernitede sanat toplumu çirkinliğe alıştırmak için bir uyuşturucu çevrilmiştir.

Birçok sanatçının milyon dolar servete sahip oldukları bilinmektedir. Sistem sanat alanını koca bir sektöre çevirmiştir. Kültür endüstrisi ağırlıkta sanat değerlerinin endüstri haline getirilmesidir. Milyon dolarlar harcanarak yapılan filmler, milyon dolar para kazandıran konserler ve sanatsal turnelerin olduğu biliniyor. Ulusal, uluslararası yarışmalar adı altında her yıl yapılanların ne kadar debdebeli oldukları gözler önündedir. Bu tür şatafatlı gösteriler sanatın kendini reklam etmesi ve kendine ölçü koymasındır. Böylece kapitalist modernitenin kurulmuş çarkı, dişlilerini yağlayarak yürüyüşüne hız katmaktadır.

Sistem tarafından kullanılmak amacıyla teslim alınmış sanat çağımızın en etkili araçlarından olan medya yoluyla günün her saatinde toplumu düşünmekten alı koyarak duygularıyla güdüleriyle oynayıp insanı adeta insanlığından çıkarmaktadır. Bu biçimde sistemin toplumu adeta güdülen gerçeklik haline getirmesi demek olan kitle kültürü yaratılmıştır. Kültür değerlerinin popüleriştirilmesi yolu ile halkların temel değerleri basitleştirilip pazara sunulmakta sınır tanınmamaktadır. Böylece temel değerler değersiz kılınıp satışı kolaylaştırılmış olmaktadır. Sistem bu iş için adeta bir starlar ordusu yaratmış ve bu ordusuyla toplumu bombardıman altında tutmaktadır. Bu saldırı öylesine yoğun ve ince yöntemlerle yapılmaktadır ki bireyin bırakalım düşünmesi nefes alışığı dahi zorlaşmıştır. Hemen herkese, toplumun her katmanına hitap edebilecek bir ayarlama içinde yapılan bu karşı saldırı ile toplum, refleksi bırakılmaktadır. Sonuçta ortaya çıkan şey alıklaştırmış birey ve toplum olmaktadır. Böyle bir bireye köleliğin her biçimini kabullendirmek ve her işe koşturmak sağlanmakta, toplum sistemin öngör-

düğü biçimde kolay yönetilir duruma getirilmektedir. Toplumsal zemin hem pazarlanmaya açılmakta hem de bu saldırı karşısında tepkisiz kılınmaktadır. Kapitalist sistemin istediği bireyci, bencil, tarihten kopmuş günün birlik yaşayan, nemelazımcı tipin hem yaratılmasında hem de yönetilmesinde sanatın verdiği olanakları başka hiçbir şey vermemektedir. Hem Atina uygarlık döneminde hem de Avrupa Rönesansı'nda görüldüğü gibi özgünlük yaratan yeni bir çağ başlatan sanatçı ve sanat kapitalizmde insanlığı karanlığa mahkum eden bir kapatma hareketi olmuştur. Artık onda toplumun canlı, dinamik kendini hep üreten dilini aramak nafiledir. Maneviyat, ahlak gibi büyük erdemler ise yanında geçmediği kavramlar olmaktadır. Oysaki toplumsal sorunların derinden yaşandığı ve hissedilmeye başlandığı dönemlerde sanat, toplumun dört nala koşan atısı rolü oynamıştır. Ancak bu gün kapitalizmin 'mahşer atısı'nın nalı görevini görmektedir. Sistemin kendini topluma kabullendirmesi için en etkili ideolojik propaganda aracı olan sanat çağımızın en büyük ideolojisi olan ideolojiksizliğin köşe taşı görevini de yapmaktadır. İşi düşünceden uzak, sorgulamayan bireyi hem yaratmak hem yönetmek olmuştur.

Kapitalist ideoloji ile yapılan sanata kadın temel cinsel bir meta olarak sunulmaktadır. Bu tür sanat eserlerinde kullanılan dil verilen mesajlar kullanılan argümanlar cinsiyetçi ve kadını seks nesnesi olarak sunmaktadır. Toplumu ve bireyi en çok etkileyen sinema, dizi filmler müzik kliplerinde kadın hep kullanılan bir meta konumunda tutulmaktadır. Bu alanla bağlantılı ele alınabilecek reklamlarda da durum aynıdır. Nasıl ki tüm reklamlar sanatsal bir tarz ile yapılıyorsa aynı biçimde reklamlarda değişmeyen temel bir figür de kadın olmaktadır. Hazırlanan her reklamda satılan bir mal bir de kadın vardır. Reklamlarda sanat ve kadın iç içe kullanılmaktadır. Yani günümüz sanatında cinselliğin istismarı ve reklamcılık yan yana sunulmaktadır.

Kapitalist sistemin kültürel sömürgeciliğini sadece sanata değil yaşamın diğer tüm alanlarında da aynı çarpıcı sonuçlarla görmek mümkündür. Toplumsal yaşamın maddi yanı olan ekonominin içinde bulunduğu durum yaşayan işsizlik her kesin etkilendiği, görüldüğü sonuçlardandır. 21 yüzyıl, kapitalizmin sürdürmezliğini artık gizleyemediği bir dönemdir. Bunun için önemli olan bu sisteme alternatifleri ifade eden maddi manevi kültürü geliştirmektir. Çağımızda toplumsal yaşam için zorunluluk haline gelen konu sistemden yakınmak değil ona her noktadan alternatif olan değerler geliştirmektir. Bu konuda Önderliğimizin çığır açan tespitleri perspektifleri tüm savunmalarında işlenmiştir. Özellikle son dört kitap çalışması mutlaka okunması ve pratikleştirilmesi gereken savunmalardır. Önderliğimiz insanlığın yeni bir toplumsal sisteme kavuşmasının yolunun kültür değerlerinin gücü ile olacağını belirtmektedir. Nedenlerini kapsamlı ele aldığı bu tespiti için yeni bir çıkışın genelde Ortadoğu, özelde de Kürt kültürü ve toplumsallığının öncülüğü ile geleceğini gelişmesi gerektiğini belirtmektedir.

"Kapitalist ideoloji ile yapılan sanata kadın temel cinsel bir meta olarak sunulmaktadır. Bu tür sanat eserlerinde kullanılan dil verilen mesajlar kullanılan argümanlar cinsiyetçi ve kadını seks nesnesi olarak sunmaktadır. Toplumu ve bireyi en çok etkileyen sinema, dizi filmler müzik kliplerinde kadın hep kullanılan bir meta konumunda tutulmaktadır"

“Kürdi olan evrenseldir”

Önderliğimiz, Ortadoğu kültürünün tarihsel toplumun kapitalist modernite dışında kalan tüm süreçlerine öncülük etmiş olması, Kürt kültürünün ve toplumsal yapısının da devletçi uygarlığı yaşamamasının özgür bir yaşamın yaratılması için insanlığa önemli olanaklar sunduğunu belirtmiştir. Kapitalizmde toplumsal sorunlara yol açan maddi ve manevi kültür en az beş bin yıllık devletçi uygarlık kültürüdür. Kapitalist uygarlık bu sorunlu kültüre kendi özgünlüklerini ekleyerek yaşamı çekilemez bir noktaya vardirmiştir. Bu sistem 2000'lerden sonra daha şiddetli bir tarzda Ortadoğu'ya müdahale ederek küreselliğin zirvesini korumak peşindedir. Bu kadar büyümüş kanser gibi her yeri sarmış bu sistem, 12. yüzyıldan itibaren Venedik, Cenova ve Floransa gibi şehirlerde temelleri atılmış, 16. yüzyılın sonlarında Londra ve Amsterdam merkezlerinde hakim hale gelmiştir. Bugün tüm dünyayı yutacak noktaya gelen bu sistemin de bir başlangıcının olduğu ve bir noktadan başladığı bilinmelidir. Bu toplumsal kültürlerin doğup büyümesi ilkesidir. Demek ki alternatif olacak yeni toplumsal model de bu ilke ile hareket edecektir. PKK olarak bu ilkenin yaşam bulması konusunda yaklaşımımız Önderliğimizin felsefik ideolojik tespitleri gereği özgür yaşamın Kürdistan coğrafyasında Kürt kültürü ve toplumsallığının gücü ve PKK öncülüğünde yaratılacağıdır.

Bu iddia her aklın ve duygunun pek de kolay kabullenebileceği bir tespit değildir. Çünkü dile getirilen husus sadece bir halkın veya dar bir bölgenin tarihsel veya güncel kimi sorunlarını çözmek değildir. Bu ideolojik tespitlerle sadece bir halkın devrimi yapılmıyor. Bütün insanlığa özgür, demokratik bir yaşam modeli sunuluyor. Bu modelin evrenselleşmesi için somutlaşacak yaşam projesinin insanlık tarihinden beslenmesi için insanlığın köklerine uzanması esas alınıyor. Milliyetçilikle kirletilmiş kültürler, bencil bireyci kılınmış insan bireyleri düşünüldüğünde yapılmak istenenlerin çok kolay olmadığı ancak bundan daha kutsal ve heyecan veren bir değer de olmayacağı ortadır.

Kürt toplumunun ve kültürünün tarihsel olarak analizi Önderliğimizin ele aldığı temellerde yapıp ayrıntılandırıldığında ileri sürülen iddiaların sadece Kürt olduğumuz için dile getirilmediği rahatlıkla görülecektir. Kürtler olarak mevcut örgütlülük düzeyimizin ve pratiğimizin bu büyük kutsal amaca denk düşüp düşmediği ayrı bir konudur. Toplumsal model olma bir yaşamın kendisini sürekli geliştirmesi ile zafer kazanacağı için Kürt kültürü için de insanlığın kurtuluşuna dayanak olabilecek değerleri temsil edip etmediği önemlidir. Önderliğimizin özellikle iki binlerden sonraki toplum, tarih ve kültür çözümleri bölge olarak Ortadoğu'nun halk olarak da Kürtlerin bu özellikler taşıdığını gösteriyor. Bilimsel tarihsel verilerle bu ispatlı olarak analiz ediliyor. Kısa ve ana tespitlerle bu özgünlüğün kültürel tarihsel dayanaklarına bakarak konuyu daha yakından görelim.

Günümüzde dünyada hakim kültür Aryen kültürüdür. Bu kültürün verimli hilalde mayalandığı burada büyüyerek olgunlaştığı ve tüm dünyaya yayıldığı her geçen gün daha çarpıcı argümanlarla kanıtlanmaktadır. Aryen kültürün bu üstünlüğünü yitirmesi Önderliğimizin deyimiyle "...doğal veya toplumsal bir afetle insan yaşamı ciddi oranlarda ortadan kalkmadıkça..." mümkün gö-

“Kürt kültürü komünal demokratik yaşamın başlatıcısıdır. Bugün özgürlük, demokrasi, eşitlik, adalet kardeşlik vb kavramlarla dile getirilen temel insanlık değerleri komünal kültürün kendisi olmaktadır. Kültür yaşamın zihniyeti beğeni ölçüsü ve dilidir. Bu kavramlarla ifade edilen özellikler Kürt kültüründe sonradan öğrenilen şeyler değildir. Bizzat yaşamın içinde yaratılmış ve yaşamın kedisini olmuştur”

rünmemektedir. Bu kültürün merkezi bölgesi giderek daha çok tespit edildiği gibi Kürdistan'dır. Bu kültürün çekirdek kültürü de Kürt kültürü denilen kültür olduğu giderek kabul gören bir bilimsel yaklaşımdır. Aryen kültür olarak evrenselliği yakalamış kültürün mayası Kürt kültürünün kendisidir. Bu noktaların her açıdan yeni tespitlerle desteklenmesi işi en başta Kürt aydın yazar sanatçıların da içinde olduğu entelektüel çevrelerin işidir. Fakat elde edilen veriler de Kürt kültürü için yukarıdaki tespitleri dile getirmeye yetecek kapsamdadır. Kürt toplumu ve kültürü, sorunların çözümü için kültür değerlerinin esas güç kaynağı olduğu bir dönemde neden özgür yaşama öncülük edebilir sorusuna en çarpıcı cevap bu nokta ile bağlantılıdır.

Kürt kültürü komünal demokratik yaşamın başlatıcısıdır. Bugün özgürlük demokrasi eşitlik adalet kardeşlik vb kavramlarla dile getirilen temel insanlık değerleri komünal kültürün kendisi olmaktadır. Kültür yaşamın zihniyeti beğeni ölçüsü ve dilidir. Bu kavramlarla ifade edilen özellikler Kürt kültüründe sonradan öğrenilen şeyler değildir. Bizzat yaşamın içinde yaratılmış ve yaşamın kendisi olmuştur. Bu değerler tüm insanlık için vazgeçilmezdir. Bu vazgeçilemezlerin ilk yaratıldıkları yer Kürtler olarak içinde yaşadığımız topraklardır. İnsanlık bu kutsal değerleri bu topraklarda olup bitenlerden tanıdı. Nasıl ki bir şey nerede kaybedilmişse orada aramak durumundaysa bir şey yeniden yaratılıp geliştirilmek isteniyorsa da ilk biçimini meydana getiren özünün esas alınması kaçınılmazdır. Kürt kültürünün evrenselleşmiş en önemli değerleri olan komünal insanlık erdemleri gelişip büyüdükçe yaşamın daha özgür ve anlamlı olacağına iddia ediyoruz. Bu konuda Önderliğimizin tarihsel, toplumsal, kültürel tespitlerine yardımcı olmuş birçok araştırma ve inceleme yapıldığı için konuyu daha ayrıntılandırmak yerine temel başlıkları veriyoruz. Ancak Sümer tabletlerinde köle kelimesinin yerine kullanılan işaretin

“dağlı kadın” anlamına da geliyor olması bununla da ifade edileninde Kürdistan toplumu olabileceği yine ilk yazılı tarih olduğu kabul edilen Sümer tabletlerinde özgürlük kelimesi marginin de “anaya kaçış, anaya dönüş” anlamına da geldiği hatırlanırsa belirtmeye çalıştığımız noktalar daha iyi anlaşılır. Bilindiği gibi Kürt kültürü Ana tanrıça kültürüdür. Ana kadının tüm özellikleriyle bir yaşam yaratması Kürt kültürünün özü olmaktadır.

Bu iki özgün özellik Kürt kültürünün evrensel karakterini izah etmektedir. Önderliğimiz “Kürdi olan evrenseldir” dedi. Evrenselleşme karakteri bu kadar güçlü olan bir toplumsal kimliğin özgürlük için atacağı her adımının tüm insanlığı doğrudan veya dolaylı etkilemesi kaçınılmazdır. Güncelde yaşadığımız sömürgeciliğin yaklaşımlarından kaynağını alan ve adına “Kürt sorunu” denilen durumlara dünyanın hatırı sayılır etkili tüm güçlerinin muhatap olmasının bir nedeni de bu ilkedir. Kürt toplumu ve kültürü, sorunların çözümü için kültür değerlerinin esas güç kaynağı olduğu bir dönemde neden özgür yaşama öncülük edebilir sorusuna en çarpıcı cevap bu nokta ile bağlantılıdır. Kürt toplumu ve kültürü, sorunların çözümü için kültür değerlerinin esas güç kaynağı olduğu bir dönemde neden özgür yaşama öncülük edebilir sorusuna en çarpıcı cevap bu nokta ile bağlantılıdır. Kürt toplumu ve kültürü, sorunların çözümü için kültür değerlerinin esas güç kaynağı olduğu bir dönemde neden özgür yaşama öncülük edebilir sorusuna en çarpıcı cevap bu nokta ile bağlantılıdır.

rinleştiren saldırıları karşısında Önderlik felsefesine ve ideolojisine göre “Kürtleşerek” cevap olunur denildiğinde basit bir söylem dile gelmiyor.

Apocu Kürtlük demokratik yurtsever Kürtlüktür

Kürt halkının PKK öncülüğünde kültüründen aldığı dinamizmle içinde yaşadığımız kapitalist modernite çağının sorunlarına cevap olmak için güncelde de sahip olduğu olanaklar vardır. Her şeyden önce Kürdistan halkı PKK'yle kendi geçmişi ile doğruya çok yakın bağlar kurmuştur. Kürt kültürü geleneği PKK'de belli oranda güncelleşmiş ve yeniden dirilmiştir. Kürt kadınının mücadeledeki duruşu, gerilla olarak dile gelen yaşam ve mücadele tarzı, hakların kardeşliğini temel bir siyaset ilkesi olarak kabul etmek, kökleri derinde olan bir kültürün güncellik kazanmasına birkaç örnektir. Kürtlerin tarihsel gelenekleri insani bir yaşamı yaratmak için yeni geleneklere dönüşerek kimlik oluyor. Bu kimlik her gün görüldüğü gibi Kürdistan halkını demokrasinin öncüsü yapmıştır. Dolayısıyla PKK kültürel bir olgu olarak ele alındığında anlamının binlerce yıldır Kürdistan topraklarında onca baskı ve zulme karşın yaşayan insanlık olduğu görülecektir. PKK'nin bu topraklarda yaşayan özgür insanın en son gur sesi olarak boşuna Kürt toplumsallığında ortaya çıkmadığını bilmek gerekir. Önder Apo bir kişilik olarak kendi kimliğinin oluşmasında bu realiteyi çok çarpıcı ifade etmiştir. PKK'nin halklaşan gerçeği Kürt kültürünün öncülüğe kavuşması anlamına gelir. Bir kültürün yaşaması ve gelişip sistem kazanması için temel dinamiklere ihtiyaç vardır. Kürt kültürü ve kimliği için bu dinamik PKK'dir. Bu açıdan PKK bir toplumsal olgunun evrenselleşmek için harekete geçtiği başlangıç noktası, ilk yaratıcı lahasıdır. Kürt kültürünün insanlık sorunlarına cevap olması açısından günceldeki en büyük şansı PKK'dir.

Kürtler halk olarak devletçi uygarlık baskısına inkar ve imhasına çok defa maruz kalmış bir halktır. Bu kendisiyle

toplumsal yaşamda birçok soruna yol açmıştır. Ancak Kürt kültürünün kendi iç dinamiği ile derin bir sınıflaşmaya izin vermemesi de bir avantajdır. Devletleşmemiş olmak gelecek için kazanımları olan tarihsel bir gelişmedir. Devletleşmemiş olmak Kürtlerin hem kendi coğrafyasında hem de komşusu olduğu halklarla tarihsel anlamda ciddi sorunlar yaşanmamasını sağlamıştır. Bu da içinden geçtiğimiz süreçte kardeşlik eşitlik ve demokrasi için Kürtlerin diğer halklarla daha kolay birlik içinde yaşamaya fırsat vermektedir. Kürt halkı bu tarihsel özgünlükten kaynaklı başta bölgemiz kadim halklarından olan Farslar, Ermeniler, Asuriler, Yahudiler ve Araplar olmak üzere bir çok halkla kolay kültürel alış veriş içine girebilir. Kürtler bu tarihsel özelliklerinden dolayı milliyetçi devletçi değil halklar arasında kültürel birlik ve kardeşlik geliştirme ve halkları birleştirmenin bölgesel dinamiğidirler. Kürt kültürünün köklü yerelliği ve aynı zamanda bundan güç alan evrenselliği diğer halkları egemenlerin tuzaklarından kurtaracak bir yol gösterebilme potansiyeline sahiptir. Bu konuda önemli olan Kürtlerin kendi kültür sanat değerlerini işlemesi ve diğer halkları etkileyecek eserler yaratmasıdır. Kürt kültür sanat değerlerinin köklü geçmişinden kopma yaşanmazsa Kürtlük adına işlenen her değer başta kadim komşu halklar olmak üzere diğer bölge halklarını da etkilemesi zor olmayacaktır. Zaten bölge halklarının kültür sanat değerleri içerik ve form olarak bir birine çok yakındır. Örneğin Kürt müziği ve govendleri ile Fars ve Ermenilerin müzik ve govendleri arasında çok çarpıcı benzerlikler vardır. Bu özellikler halkların birlik dayanışma köprüleridir. Yeter ki batı Avrupa merkezli kapitalist modernite hastalığına düşüp onu taklit etmeden bu yaratıcı saha geliştirilsin. Çünkü taklit, kültürleri bir birinden uzaklaştırır. Toplumların birbirleriyle tanışmasını engeller.

Kürt kültürünün ve sanat değerlerinin güncelde işlenmesi Kürtler için ve tüm bölgemiz için özgür yaşama doğru yol aldırarak bilinci ve enerjiyi verecektir. Kürt masal ve destanları, stran ve govend figürleri ve daha birçok kültür değeri demokratik komünal yaşamı başlatan sürecin temel özelliklerini taşıdıkları için bu değerler büyütüldükçe özgür yaşam büyüyecektir. Bu konuda Kürtlerin kendi kimlik değerlerinde ısrar etmeleri diğer halkların da Kürt kültür ve sanat değerlerini milliyetçiliğin inkarcı zihniyetinden uzak bir bilinçle tanımasını çok önemli bir konu olmaktadır. Bu yaklaşımla ele alındığında Kürt kültür sanat insanlarının tarihi görevlerle karşı karşıya olduklarını belirtmek gerekir. Bırakalım sömürgecilik ile Kürt özgürlük mücadelesi arasında kalmak ve Kürtleri inkarcı sömürgeci devletlerle tehdit etmelerini, özgünlüğümüzü işlememeleri bile çok büyük bir haksızlık olur. Hatta kültürel kırım ve sömürgecilğe hizmet etmek olur. Kürt halkının da yaşadığı uzun süreli asimilasyon ve inkarcılığın yarattığı olumsuzlukları bilerek daha çok Kürtleşmeleri tarihsel bir görevdir. Kürtleşmek diğer kültür ve halkları küçük görmek onları inkar etmek anlamına gelmez. Kürtlükten kastımız Apocu Kürtlüktür. Apocu Kürtlük demokratik yurtsever Kürtlüktür. Bu Kürtlük tarihin şafak vaktinde halklara öncülük eden Kürt ana ve atalarının günceldeki ifadesidir. Kendisi olduğu kadar Ortadoğulu, Ortadoğulu olduğu kadar dünyalıdır. Bu kimlikle güç olmak için başta Kürtçe'nin geliştirilmesi olmak üzere Kürt mitolojisinde hep işlendiği gibi kahramanların mücadelesini tıpkı gerillada olduğu gibi güncelleştirerek yürümek olmazsa olmazdır.

Türkiye'de demokratikleşme sorunları Kürdistan'da çözüm modelleri

YOL HARİTASI

Baştarafı sayfa 32'de

Açıkça tanımlanması gereken kavramların başında demokratikleşmenin kendisi gelmektedir. Demokratikleşme Türkiye'de en çok çarpıklaştırılan kavramdır. Benim değerlendirmemde kullandığım anlamıyla demokratikleşme sınıf kökenli değildir. Tüm toplumsal bağlamları kapsar. Herhangi bir sınıf veya tabakanın damgasını taşımaz. İster azınlık ister çoğunluk, farklı dil, din, etnisite ve ulusallıkları ne olursa olsun, tüm toplumsal kesimlerin aynı ifade ve örgütlenme özgürlüğünün ve bireysel hakların devlete karşı güvenceye alınmasını ifade eder. Ne devletin demokrasi ne de demokrasinin devlet içinde eritilmesi, etkisizleştirilmesi doğrudur. Her ikisinin rolü ve işlevi farklıdır. Devlet ve demokrasinin birbirini dengelemesi, demokratikleşmenin en hayati sorunlarından birisidir.

Önem taşıyan ve çözüme doğru gidilirken aydınlatılması gereken diğer bir kavram ikilisi 'cumhuriyet' ve 'ulus devlet'tir. Her cumhuriyet bir ulus devlet değildir. Örneğin Roma Cumhuriyeti böyledir. Kendine cumhuriyetim diyen her ulus devlet de cumhuriyet olamaz. Cumhuriyet kavramı demokrasiyle ilgili olup, halkın da içinde yer aldığı toplumsal kesimlerin oligarşik tekelci elitlere takılmadan temsili yönetimini ifade eder. Ulus devlet ise açık örneği faşist İtalya, Nazi Almanya'sı ve Japonya'da gözlemlendiği gibi devlet = millet özdeşliğine dayanır. Millet içinde farklı çıkar gruplarını hak ve özgürlükleriyle birlikte kabul etmez. Devlet ve millet içindeki grupların çelişkili ve farklı çıkarlara sahip olmalarına imkan tanımaz. Özünde diktatörlüktür. Şekli demokratik örtüler bu niteliğini değiştirmez. Dolayısıyla Türkiye'de demokratik çözüme gidilirken cumhuriyet ve ulus devlet kavramlarını doğru tanımlamak ve kavramak önem taşır. Örneğin Kürt sorunu cumhuriyet içinde çözümlenebilir, ama cumhuriyetin inkarı anlamına gelen ulus devlet içinde çözümlenemez.

'Ortak vatan' ve 'millet' kavramlarının aydınlatılması da çözüm açısından hayatidir. Farklı kültürlerden halkların aynı coğrafyayı ortak vatan olarak kabul etmeleri gayet mümkündür ve tarihte sıkça karşımıza çıkan da budur. Örneğin eskiden Anadolu ve Mezopotamya denilen ve bugün genel olarak Türkiye ve Kürdistan olarak adlandırılan coğrafyalar, birçok halkın -Türklerin, Kürtlerin, Ermenilerin, Asurilerin, Arapların, Yahudilerin, hristiyanların, Rumların, birçok Kafkas kökenli grubun- ortak vatanıdır. Yalnız Türklere ve Kürtlere vatan kılmak adil ve gerçekçi değildir. Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet sınırları olarak buraları kapsamaması, bu coğrafyaların tek başına Türk etnisitesine aidiyetini doğurmaz.

'Ortak millet' kavramı için de benzer bir tanım geliştirilebilir. Millet sadece tek tek vatandaşlardan oluşmaz; ayrıca ve daha önemlisi, bu vatandaşların mensubu oldukları halkların, hatta milletlerin milleti olarak da anlaşılmalıdır. Eğer 'ortak vatan' kavramında anlaşılırsa, o zaman bu kavram dahilinde

olan ve aynı devletin sınırlarında yaşayan tüm halkların ve milletlerin ortak milleti, o devletin milleti olur. Nasıl Türkiye Cumhuriyeti, Türkiye Büyük Millet Meclisi diyorsak, Türkiye milleti demek de demokratikleşme açısından daha çözümleneyici bir kavram olacaktır.

'Kimlik' kavramına açıklık getirmek çözüme katkı sunacaktır. Kimlik toplumların herhangi bir nitelikteki dini, millî, etnik, kültürel, cinsi vb aidiyetini ifade eder. Fakat bu konuda önemli olan, kimliklere ucu açık ve esnek mi, yoksa ucu kapalı ve katı mı yaklaştığımızdır. Ucu açıklık ve esneklik demokratik çözümlere muazzam katkı sağlar. Ucu kapalılık ve katılık ise çözümleri çok zorlaştırır. Kimliklerin birbirleriyle melez ilişkiye girmelerine zenginlik olarak yaklaşmak mümkündür. Önemli olan, sentezle bir kimliğin diğeri içinde erimesinin çok farklı ve çelişkili yaklaşımlar olduğunu kavramaktır.

Kavramsal sorunlara ilişkin olarak en önemli husus, kavramları fetişleştirmektir; herhangi bir toplumsal olguyu dar bir kavramın abartılı, gerçekliğini aşan şoven bir değeri halinde sunmamaktır. Örneğin ulus, ülke, din, dil vb gibi değişken ve soyut olan bazı kategorileri temel dogmatik değerler olarak dayatmak, demokratik çözümlerin ruhuna aykırıdır.

B- Kuramsal çerçeve

Demokratikleşmeye ilişkin bazı kuramsal çerçevelere açıklık getirmek çözüme katkıda bulunacaktır. Ulus devlet kuramıyla demokratik ulus kuramı arasında açık seçik ayırım yapmak başta gelen en temel husustur. Ulus devlet tek dilli, tek etnisiteli vatandaş homojenliğini esas alır. Ayrıca bu vatandaş aynı resmi inanca bağlayarak aynı ritüelleri gerçekleştirmeye koşullandırır. Bahsedilen inanç vatansızlık değil, şoven milliyetçilik ve dinciliktir. Ulus devlet ilişkisi ve çelişkileri içinde toplumsal farklılıkları kabul etmez. Her grubun diğerleriyle özdeşliğini

esas alır. Bunun faşist ideolojiye uygun bir ulus kuramına denk düştüğü açıktır. Demokratik ulus kuramı oldukça farklıdır. Çok dilli, dinli, etnisiteli, uluslu, kültürlü, çıkarları farklı gruplar ve bireylerden oluşan bir ulus tanımına sahiptir. Vatandaş ve grup ayrıntısını esas almaz. 'Devlet = ulus' tanımını kabul etmez. Her ikisinin farklı oluşumları olduğu gerçeğini esas alır. Devlet ve demokrasi, üzerinde hassasiyetle durulması gereken farklı iki alandır. Önemli olan, bu iki alanın birbirinin meşruiyetini tanıyarak denge içinde varlık kazanmasını anayasanın en temel hükmü haline getirmektir. Demokratik ulus kuramı vatandaş kadar grup, cemaat ve sivil toplumun da önemli olduğunu varsayar ve varlıklarını anayasal güvenceye kavuşturur. Soyut vatandaş kavramının bir liberal lafazanlık olduğunu, vatandaşın ancak grup, cemaat veya sivil toplum mensubiyetiyle somut bir anlam kazandığını düşünür.

Diğer önemli bir kuramsal sorun anayasaya ilişkindir. Anayasa kuramının temelinde yatan "devlet mi, birey mi esas olmalı?" sorusu çok tartışılmış bir husustur. Devleti düzenleyen kuralların bütünlüğü olarak anayasa kuramı ile bireyin devlet karşısında hak ve özgürlüklerini düzenleyen anayasa kuramları arasında büyük fark vardır. Aynı şey kolektif hak ve özgürlükler için de geçerlidir. Demokratikleşme kuramında esas alınması gereken anayasa kuramı, açık ki, bireysel ve kolektif hakları ve özgürlükleri devlete karşı koruma anlayışına dayanır. Azami örgütlenmiş iktidar olarak devletin korunmaya ihtiyacı yoktur. Zaten varlığı korunmayı ifade eder. İşleyişini temel kurallara bağlamak demokratik anayasa kuramına ters düşmez.

Demokratikleşme kuramı açısından iyi kavranması gereken bir husus da toplumsal sorunların devletçi çözüm kuramıyla, demokratik çözüm kuramları arasındaki çok önemli ayırımdır. Devletçi kuram toplumsal sorunların

çözümünü her şeyin devletleştirilmesinde görür. Örneğin din gibi metafizik felsefeyi ve inancı ilgilendiren bir konu bile devletleştirilerek, çözümden ziyade sorun haline getirilir. Hemen hemen diğer birçok ekonomik, sosyal, kültürel, ulusal sorunlar devletleştirilerek veya devlet güdümüne alınarak çözümlendiği zehabına kapılır. Açık ki bu kuram sorun çözmez, sorunları ağırlaştırır ve çoğaltır. Demokratik çözüm kuramı sorunların sahibinin devlet değil toplum olduğunu, dolayısıyla çözümünün de ilgili toplumdaki gelmesi gerektiğini esas alır. İlgili toplum birimi kendini ne kadar özgür ifadeye ve örgütlenmeye kavuşturursa, bunun kendi çözümüne de o kadar yol açacağını ifade eder. Devletçi kuram ilgili topluma hep kural dayatırken, demokratik kuram ilgili toplumun kendi inisiyatifinin önem taşıdığını ve kendisini belirleme ve inşa etme hakkına sahip olduğunu söyler. Devlette ilişkinin birbirini ya tamamen reddetmesini veya tersini içermez. İlişki ve çelişki içinde gerginlikler yaşasalar da, uzlaşma ve barış içinde bir arada yaşamalarını öngörür. Bu meyanda demokratik çözüm barışla da bağlantılıdır. Her barış demokratik çözüm ekseni olmayabilir, ama her demokratik çözüm 'onurlu barış' dediğimiz her varlığın gelişim hakikatini sağlama alır. Onurlu barışlar birbiriyle barışan güçlerin birbirlerinin varlığını ve gelişim hukukunu tanımlarıyla gerçekleşir.

Devletçi kuramların diğer bir sakıncası, sorundan etkilenen karşısındaki güçleri de devletçiliğe yöneltmesi, yani tek çözüm yolu olarak kendi ulus devletini dayatma riskine sokmasıdır. Bir nevi devlete karşı devlet zihniyetine götürür. Demokratik kuramın yüksek çözümleyicilik şansı ne devlet sınırlarından ayrılmayı, ne de karşı ulus devlete yönelmeyi gerekli ve zorunlu kılmamasıdır. Devlet olmayan, devleti hedeflemeyen, ret ve inkar da etmeyen esnek bir çözüm öngörmesi demokratik kuramların büyük şansıdır.

Temel kuramsal bir sorun da bireysel ve kolektif haklar kuramına ilişkindir. Bu konuda muazzam bir spekülasyon vardır veya geliştirilmiştir. Liberal bireycilik anlayışının saptırdığı bir konudur bu. Sosyal bilimin asgari bir kavranışı bile bireysel olanın toplumsal, toplumsal olanın da bireyseli içerdiğini; birinin diğerini içinde taşıdığını yani içiçeliğini gösterir veya anlamlandırılmamızı sağlar. Toplumsallık olmadan bireyselliğin asla yaşanmayacağı, bir insanı tek başına bir haftalığına bir yere bıraksak hemen anlaşılır. Ayrıca toplumun bireysel çabalar ve ilişkilerden oluştuğu da bilge olmayı gerektirmeyen sağduyulu bir anlayışla rahatlıkla kavranabilir. Sorunun ağırlaştırılması liberalizmin homojen ulus ve vatandaş yaratmak için grup, cemaat ve sivil toplum hukukunu reddetmesinden kaynaklanır. Bu kolektivitelerin özgürlükleri ve hakları ne kadar budanırsa, sermaye ve ulus devlet tekellerinin azami sömürü ve iktidar şansları o kadar artar. Bireysel haklardan bahsedip kolektif haklardan bahsetmemek, hatta daha da ileri gidip kolektif hakları reddetmek faşist yaklaşımla ilgilidir. Bireyin mensup olduğu kolektiviteye hak ve özgürlük tanınmadan, bireysel hak ve özgürlük tanımının hiçbir kıymeti yoktur. Ayrıca kuramsal olarak bu mümkün de değildir. Burada tam bir 'Ali Cengiz oyunu' oynanmaktadır. "Birey olarak islami yaşayabilirsin, ama toplumsal olarak yaşayamazsın" demek hem bir faşist demagoji, hem de bir eliyle verip diğer eliyle alma kurnazlığıdır. Bireysel ve kolektif haklar ve özgürlükler etle tırnak gibi birbirini bütünleyen haklar ve özgürlüklerdir. Elbette bu konuda bireyi inkar eden her tür aşırı cemaatçilik ve kolektivistçilikle toplumu inkar eden her tür aşırı bireyciliği reddetmek, bireysel ve kolektif haklar ve özgürlükler kuramının en temel kriterleridir.

Demokratikleşme sorunlarının çözümünde kuramsal çerçeveyi geliştirirken, en önemli bir sorunun da Avrupa ve özellikle Fransa merkezli pozitivist

sosyal bilimcilikten kaynaklandığını çok iyi kavramak gerekir. Beşinci Cumhuriyet deneyimi yaşamasına rağmen Fransa'nın hem halen laiklik, yurttaşlık ve cemaatçilik nedeniyle sorunlar yaşamasında, hem de Britanya İmparatorluğu karşısında dışta, tüm Avrupa'da ve dünyada hegemonik ideasını kaybetmesinde pozitivist sosyal bilimciliğin belirleyici payı vardır. Türkiye Cumhuriyeti ve daha önceki Tanzimat ve her iki Meşrutiyet deneyimi esas olarak Fransız Üçüncü Cumhuriyet deneyimini kendilerine temel aldıklarından, ayrıca modernite ideolojisi olarak Fransız pozitivistini benimsediklerinden, bunun günümüzde yaşanan demokratik sorunlardaki payını araştırmak ve sonuçlarını netleştirmek büyük önem taşır. Açıkçası eğer cumhuriyet doksan yıldır demokratikleşme yönünde kaplumbağa hızında bir yürüyüş bile gerçekleştirememişse, Fransız pozitivistinin teorik ve cumhuriyetçi deneyimlerinin bundaki pratik etkisini açığa çıkarmadan başarılı çözümler geliştirmek yine de zor olacak, eski sorunsallıklar devam edecektir. Fransız pozitivistini ve cumhuriyetçilik deneyiminin tüm etkilerinin reddinden bahsetmiyorum. Ama 1950'ler sonrasının bilimsel devriminden ve demokrasi kuramındaki büyük gelişmelerden yararlanıp olumsuz etkilerini aşmazsak, büyük bir demokratikleşme ve fikir özgürlüğü şansını iyi kullanmamış olacağız.

Teorik ve pratik bağlamdaki Fransız etkisi günümüz için de büyük önem taşımakta ve çözümlenmeyi gerektirmektedir. Genel olarak Avrupa merkezli sosyal bilim de günümüzde büyük eleştiri aldığı bilinmektedir. Ortadoğu'ya ilişkin oryantalizmin maskesi giderek düşürülmektedir. Özcesi şunu demek durumundayım: Ortadoğu'nun 15.000 yıldan beri kanıtlanmış kültürel öncülük değerlerini, özellikle son 5.000 yılı aşkın merkezi uygarlıkların başat olmuş kültürel değerlerini, ondaki çözüm olanaklarını hepten göz ardı edip, çoğu da Ortadoğu kültüründen aşırılaşmış Avrupa'nın son beş yüz yıllık kaba maddeci pozitivist yaklaşımlı kültürüyle sorunlarımıza, temel toplumsal sorunlara anlam yükleyebileceğimizi ve bu sorunları çözebileceğimizi pek zannetmiyoruz. Bu kültür esas alınarak varılacak çözümler daha hastalıklı yapılanmalara yol açabilir. Doğru olan, Avrupa merkezli ideolojik hegemonyadan kurtulmak, Ortadoğu ve diğer Doğu geleneğindeki muazzam insani değerleri ve toplumsal sorunların çözümü yaklaşımlarını gündemleştir-

mektir. Eğer bir Türkiye veya Ortadoğu modelinden bahsedilecekse, bu modelin ancak bu büyük tarihsel ve toplumsal gerçekliklerden kaynaklanması gerektiği gayet açıktır.

Pozitivist felsefenin en önemli sonuçlarından biri, idea ettiğinin aksine dogmatizmin en katı biçimine yol açan niteliğidir. Bilimsellik adı altında modernite dogmatizmini meşrulaştırmış, dinden daha katı bir inanç fanatizmine yol açmıştır. Örneğin ulus, ülke, devlet, sınıf, toplum vb kavramlara yüklenen anlam allah kavramına yüklenenden daha kesin niteliktedir. Bu kavramlar tanrıdan da güçlü tanrısallıklar halinde yüceltilmiş olurlar. Dolayısıyla hem bu kavramlar gerçek içeriklerini yitiriyorlar, hem de genelleştirilerek hakikat kapsamını yok ediyorlar. Nesnelleştirme özneliştirmeden daha tehlikeli bir dogmatizme götürüyor. Dünyadaki son beş yüz yılın savaş gerçeğinin ve günümüz dünyasının birçok alanda sürdürülemezlik sınırlarına dayanması pozitivist materyalizmle yakından bağlantılıdır.

Nesnel dogmatizmden kurtulalım derken öznel dogmatizmi yeğlemiş olmuyoruz. Batı'nın ideolojik hegemonyasından kurtulmak önceliğimiz olmalıdır. Ancak o zaman toplumsal sorunları ve bunlardan en önemlisi olan demokratikleşmeyi kendi toplumsal doğasına uygun olarak gündemleştirebiliriz. Kalıcı demokratikleşme tam bir fikrinsel özgürlük içinde kendi toplumsal doğasına uygun olarak tartışıldığında çözümünü bulabilir. Avrupa merkezli sosyolojik kavram ve kuramlarla başta islam kültürü olmak üzere muazzam bir katmanlar bloğu teşkil eden kültürel miras güncelleştirilemez, çözümlenemez. Son iki yüz yıllık oryantalist uygulamalar bu gerçekliği yeterince kanıtlamıştır. Tek başına 'İsrail-Arap' anlaşmazlığı bile nasıl bir çözümsüzlük yaşandığını gösterdiği gibi, İsrail ve Arap kavramlarının (pozitivist ulus kavramları) kendi başına birer sorun üreten mekanizma olduğu da bu kanıtlamanın örnekleri olarak sunulabilir. İsrail ve Araplığa ne kadar gerçeklik yüklersen, sorunu o kadar içinden çıkılmaz hale getirirsin. Çünkü hem Arap, hem İsrail kavramları idea edilen gerçeği taşıyamaz, hakikatini ifade edemez.

Benzer bir uygulamayı Türk ve Kürt kavramları için de önerebiliriz. Türk'e ve Kürt'e ne kadar gerçeklik yüklenirse, bu durum bu kavramlar etrafında oluşan sorunların o denli ağırlaşmasına yol açar. Kürt ve Türk kavramları en çok da son yüzyılın zayıf bir olgusallık

kazanmış gerçekleridir. Bu zayıf olgusallıkların tersine çok abartılan hakikatler düzeyine yükseltilmesi, altından çıkılmaz sorunlara yol açmışlardır. Pozitivist din olarak milliyetçilik, toplumsal sorunları geleneksel dinlerden daha çok ağırlaştırmaktadır. Özcesi demokratikleşme kuramları nesnel ve öznel dogmatizmden kurtulduğu oranda gerçekçi çözümlere katkı sunar.

Tarihsellik ve güncellik arasındaki ilişki

Kuramsal bağlamda ele alınması gereken diğer bir konu "tarih ve şimdi" veya "tarihsellik ve güncellik" arasındaki ilişkidir. Pozitivistinden esinlenmiş nesnel dogmatizm etkisini en çok tarih ve şimdi arasındaki anlam üzerinde gösterir. Ya şimdiki tarihin katı determinist bir nicelik birikimi olarak kabul eder, ya da tarihi şimdinin geriye doğru uzanmış bir nicel birikimi sayar. Aslında tarih ve şimdi arasında bir fark görmemektedir. Dolayısıyla tarih reddedilmiş olmaktadır. "Şimdi neyse tarih odur" demek korkunç bir hatalar ve yanlışlıklar yumağını oluşturur. Kaldı ki, şimdinin pozitivist inşası yüzde doksan hakikatin inkarı üzerinedir. Tarihe yansımaya ya muazzam nitelikte bir inkara ya da tersine bir abartmaya götürür.

Doğru olan, tarihin şimdikiyi nasıl koşullandığını titiz bir araştırmayla belirlemedir. Hiçbir toplumsal sorun tarihten kopuk veya ters olarak ele alınıp çözümlenemez. Tarihini yansıtmayan bir şimdiden bahsedilemez. Şimdiki tarihte aramak ne kadar doğru bir yöntemse, tarihi de biraz şimdide aramak o kadar doğru bir arayış yöntemidir. Ama bundan tarih = şimdi sonucu çıkarılamaz. Aralarında koşullandırma kesindir. Tehlikeli olan, koşullandırmayı doğru ölçmeden aynılaştırma. O zaman kadere boyun eğilmiş olunur ki, ne bir sorunun anlaşılma gereği kalır ne de çözüm şansı doğar. Şimdiki bir özgürlük, çözüm fırsatı olarak görmek, ama koşullarını tarihsel hakikatlerde aramak kaydıyla. Aralarındaki sıkı koşullandırmayı görmek ne kadar önemli ve gerekiyorsa, farkı görmek de o kadar doğru ve çözüme katkı sunucu niteliktedir.

Kuramsal çerçeveye ilişkin son bir katkıyı din ve ahlak eksensiz düşünce ve pratiklerde aramak gerekir. Demokratikleşmeyi sadece bir siyasal kuram çerçevesinde çözmek ne adil ne de vicdandır. Toplum sadece siyasi

bir gerçeklik değildir, ahlaki ve dini bir gerçekliktir. Din ve ahlak birlikte binlerce yıl mensup oldukları toplumların sorunları üzerinde en fazla durmuş ve çözüm üretmiş olan kurumlardır. Bu tarihsel, vazgeçilmez kurumları göz ardı ederek, sadece ekonomik ve siyasal gerçeklerle analiz yapmak ve çözüm üretmek kaçınılmaz olarak eksik kalacak, dolayısıyla yanlışlıklara açık olacaktır. Bir yönüyle sorunlar çözülmeye çalışılırken, diğer yönleriyle sorunların daha da ağırlaşmalarına yol açılmış olacaktır.

Pozitivistin toplum üzerindeki yıkıcı etkilerinden biri de dini ve ahlaki hakikatlerin sorun çözmedeki rollerini asgariye indirmesidir. Din ve ahlak yargıları, özellikle Doğu ve Ortadoğu kültürlerinde binlerce yıllık toplumsal deneyimlerden süzülmuş, sorunları adalet ve vicdan ölçütlerinde çözümlenme ve çözmenin sonuçlarıdır. Başvurulmayı şart kılar. Oryantalizm bu geleneksel çözüm yollarını etkisiz kılmakla toplum üzerindeki despotik baskıları artırmış, demokratik sorunları ağırlaştırmıştır. Adalet ve vicdan olmadan toplumsal yaşam sürdürülemez. Sadece sermayenin buz gibi soğuk hesaplarına indirgenmiş katı determinist, ekonomist ve iktidarçı yaklaşımlarla olsa olsa çığırından çıkmış kaotik bir duruma yol açılır ki, yaşanan gerçeklik de çoğunlukla böyledir.

Devasa boyutlara tırmamış toplumsal sorunların demokratik çözümünde adalet ve vicdana dönüş kaçınılmaz bir değer hükmündedir. Örneğin Ermeni, Asuri gibi halkların yaşadıkları trajedileri aşmak için ne ekonomik ne de politik askeri güçleri yeterlidir. Ancak Ortadoğu kültüründe tarih boyunca yaşanmamış kapitalist modernitenin tuzağına düşürülmüş olmanın sonucu olarak, bu halkların yaşadıkları trajediyi aşmalarına yardımcı olmak, yine bölge kültürlerinde her zaman var olmuş dinin ve ahlakın vicdani ve adil yargılarına başvurmakla mümkündür.

C- İlkesel çerçeve

İlkesel çerçeve kuramsal çerçeveye bağlı olarak geliştirilmek durumundadır. Geliştirilecek demokratik çözümlerin güncel ve konjonktürel olmanın da ötesinde yapısal olmaları kalıcı olmalarını da beraberinde getirir. Sorunların çözümü günü kurtarmaya değil, ya sistemi kurtarmaya ya da yeniden inşa etmeye hizmet etmelidir. Fonksiyonel devlet ve toplumun kalıcı

istikrarı bu tip çözümleri gerekli kılar. Demokrasi bir devlet ve toplum sistemi olduğuna göre, demokratikleşme adımları sistemli olmak durumundadır. Daha da geliştirilmeleri mümkün olan aşağıda sıralayacağımız ilkelerin demokratik sistem için kalıcı bir çerçeve tesis etmenin asgari koşullarını sağlayıcı nitelikte olduğu kanısındaayım.

1- Demokratik ulus ilkesi

Bütünlük sağlayıcı ulusallık, devlet ulus olarak değil, demokratik ulus olarak inşa edilmeli veya var olan ulusallıklar demokratik ulus olarak dönüşüm yaşamayı hedeflemelidir. Ucu açık kimlik ve esnek ulus anlayışı bu hedef için yeterli bir başlangıç oluşturabilir. Burada önemli olan, içinde bütünlülecek ulusun iktidar zoruyla değil, demokratik gönüllülük temelinde inşa edilmesi veya dönüşümle sağlanmasıdır. Demokratik ulusta hem bireysel hem de kolektif hak ve özgürlükler bir madalyonun iki yüzü gibi birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Sadece vatandaş içermez; farklı sivil toplum, cemaatler ve halk gruplarını da kolektif birimler olarak bir zenginlik kaynağı sayar. Vatandaşlar ne kadar fonksiyonel bir kolektivitenin unsuru olurlarsa o kadar güçlü bir konum teşkil ederler.

2- Ortak vatan (demokratik vatan) ilkesi:

Ortak vatan (demokratik vatan) anlayışı esas alınmalıdır. Yani sadece tek dilli bir etnisiteye ve tek dine ait olmayan, çok dilli, çok uluslu ve çok dinli vatandaşlardan oluşan bir vatan anlayışı en gerçekçi olanıdır. Dolayısıyla bütünlük ve kardeşliği daha çok karşılar, yaşar. Sadece bir etnisiteye aidiyet hissi veren vatan anlayışı, vatandaşların büyük bir kısmını ötekileştirir. Kutuplaşmayı artıran ötekileştirme asıl bölücü rol oynayan anlayıştır. Aynı tornadan çıkmış vatandaş anlayışı açık ki faşizmden kaynaklanır. Farklılık hem doğanın hem toplumun yaşam zenginliğini ifade eder. Vatanserverlik duygusunu şovence ve ırkçı olarak değil, toprağa, ekolojiye ve gelişime duyulan bağlılık olarak yaşamak en doğrusudur.

3- Demokratik cumhuriyet ilkesi:

Devletin şekli olarak cumhuriyeti ulus devlet olarak yorumlamak, özellikle katı bir ulus devletçilik biçimi, ötekileştirmenin diğer bir etkenidir. Cumhuriyet için ideal olan devlet rejimi ulus devlet değil, demokratik devlettir. Bir devlet hem ulus devlet hem demokratik devlet olamaz. Bu iki sıfat birbiriyle çelişir. Demokratik devlet demokratik sisteme açık olan, onunla uzlaşan devlettir. Ulus devletin böyle bir hedefi olmayıp, bilakis demokratik toplumu kendi içinde asimile eder. Demokratik çözüm ilkesi cumhuriyetle uyuşur, ama aynı uyuşumu ulus devlet biçimiyle sağlayamaz. Önemli olan, cumhuriyeti demokratikleşmenin çatı örgütü olarak düşünmek ve inşa etmektir. Devlet biçimini veya cumhuriyeti ideolojikleştirmemem, bir etnisiteye ve dine bağlamamak demokratik çözüm için önemlidir. Cumhuriyet kavramını, tüm vatandaşların demokratik çatı örgütü olarak bir hukuki tanımla geliştirmek en doğrusudur. Yani cumhuriyeti tüm vatandaşların demokratik hukuk örgütlenmesi olarak tanımlamak büyük önem taşır. Böylelikle sosyal ilke ve laiklik ilkesi de en özlü şekilde cumhuriyet tanımına içerilmiş olur. Cumhuriyeti böylece açıkça tanımlanmış olarak bir etnisiteye, dine, ideolojiye bağlamamış oluruz. Örneğin etnisite ve soy içeren 'Türk' ve 'Kürt'

"Hiçbir toplumsal sorun tarihinden kopuk veya ters olarak ele alınıp çözümlenemez. Tarihini yansıtmayan bir şimdiden bahsedilemez. Şimdiki tarihte aramak ne kadar doğru bir yöntemse, tarihi de biraz şimdide aramak o kadar doğru bir arayış yöntemidir. Ama bundan tarih = şimdi sonucu çıkarılamaz. Aralarında koşullandırma kesindir. Tehlikeli olan, koşullandırmayı doğru ölçmeden aynılaştırma. O zaman kadere boyun eğilmiş olunur ki, ne bir sorunun anlaşılma gereği kalır ne de çözüm şansı doğar"

Abdullah Öcalan

Türkiye'de demokratikleşme sorunları: Kürdistan'da çözüm modelleri
(YOL HARİTASI)

“Yenilenmiş demokratik uygarlık açılımlarına hazırlanmış Kürtlerin ve demokratik dönüşümlünü sağlamış PKK'nin KCK hamlesi, savaşın değil onurlu barışın ve demokratik siyasetin en uygun aracıdır. Bu temel niteliği Demokratik Türkiye'nin sağlam güvencesi olma anlamına da gelmektedir. Anadolu ve Mezopotamya'nın tarihsel ittifakı, günümüzde Demokratik Türkiye ve Özgür Kürdistan ittifakı olarak yeniden gerçekleştirilmesinin sanelerini yaşamaktadır. İç ve dış bozgunculara fırsat vermemek için kulağımızı biraz tarihe dayamak yeterlidir. Tarih duymasını bilenler için gereğin sasmaz pusulasıdır. Demokratik ve özgür ülkenin toplumuna ve halkına dayanmak ise, çalışmasını bilenler için süreklî güç ve ilham kaynağıdır”

Wesânê Serxwebûn
151

kavramlarıyla din ve diğer ideolojik ifadeler olan islamiyet, hırıstiyenlik ve sünnilik sıfatlarını eklemeyen ifade edilmesi daha kapsayıcı ve bütünlük sağlayıcı olur.

4- Demokratik anayasa ilkesi:

Demokratikleşme siyasi bir hareket olmasına rağmen, toplumsal bir konsensüsle oluşturulmuş bir anayasaya dayanmadan kalıcı ve sistematik bir yönetim rejimi haline gelemez. Demokratik anayasalar demokratik toplumla devletin uzlaşmasını ifade eder. Bireysel hak ve özgürlükler ancak demokratik toplumla anlam kazanabilir. Aksi halde muazzam güç yoğunluğu olan devlet karşısında bu hakların korunması mümkün değildir. Devleti de sürekli problem oluşturan ve ağırbaşlıran bir kurum olarak değil, uzmanlık ve tecrübe birikimi olarak çözüm sağlayıcı bir etken halinde tutmak için demokratik anayasa vazgeçilmez bir araçtır. Demokratik anayasa, devleti hem işlevsel kılan hem de tecrübe ve uzmanlık birikimi halinde tutan niteliğiyle toplum ve devleti bir arada tutan tutkal durumundadır.

5- Demokratik çözüm ilkesi:

Demokratik çözüm ilkesi, daha çok devlet olmayı hedeflemeyen, devletin uzantısı da olmayan sivil toplumun demokratikleşmesini, yani demokratik toplumu esas alan çözüm modelidir. Devletin bünyesinde temel biçim değişikliklerine yönelmekten ziyade, toplum bünyesinde işleyen bir demokratik rejim arayışına yönelir. Devlete ilişkin olarak en çok demokratik bir anayasa talep eder. Tabii ki demokratik anayasanın oluşumu için teorik ve pratik çabalar tatminkar olmalı, bu anayasa devletten çok toplumsal esenliği esas almalıdır. Demokratik çözüm ilkesinin zıttı iktidarcı devletin çözüm zorlamalarıdır. İlke olarak demokratik çözüm iktidar paylaşımıyla uğraşmaz, hatta iktidardan uzak durur. Çünkü iktidar ne kadar yoğunlaşırsa, demokrasiden o kadar uzaklaşır yaşanır. Yalnızca hükümetler veya devletler adına toplumlar düzenlenirse, ortaya çıkan düzen anti-demokratik olur. Çünkü toplumsal güçler için içine dahil edilmemiştir. İktidar ve hükümet düzenlemeleri olumlu yönde olursa belki demokratikleşmenin önünü açar, ama demokratikleşmenin kendisini oluşturmaz. Demokratik çözümlerin hedefi de iktidar veya devlet olanaklarını paylaşmak olamaz. Devlete tutunmak, devletin bir bloğunu teşkil etmek, demokratik çözümün hedefi olamaz.

Demokratik çözüm ilkesinde temel husus, demokratik kurumlarla devlet kurumlarının barış içinde bir arada yaşamlarının anayasal güvence al-

tına alınmasıdır. İki kurumsal varlık arasında yasal bir meşruiyet vardır. Varlıklarını birbirlerinin inkarına dayandırmazlar. Ne demokrasi adına devletin tasfiyesi gereklidir ne de devlet adına demokrasi eritilmelidir. Batı sistemindeki aşırı iç çelişik, ulus devlet içinde demokrasinin göstermelik bir kuruma dönüşmesine yol açar. Demokratikleşmenin en güncel sorunu, bu iç çelişkiyi aşan iki kurumsal varlığın bir arada yaşamasını yeniden düzenlemektir. Demokrasinin devleti sınırlaması ne kadar vazgeçilmez bir ilkeyse devletin de tecrübe ve uzmanlık birikimi olarak demokrasiyi çatı işlevi görmesi o kadar ilkeseldir. Tarihi süreç içinde galip çıkacak olan demokratik toplum olacaktır. Özcesi devletle demokratik kurumların barış içinde ama gergin duruşları rekabete yol açan bir durumu ifade eder ki bundan gelişip güçlenecek olan demokratik toplumun kendisi olacaktır.

6- Bireysel ve kolektif hak ve özgürlüklerin birlikteliği ilkesi:

Demokratikleşme sorunlarının çözümünde hayati bir rol oynayan hak ve özgürlükler ilkesinin uygulanmasında bireysel ve kolektif ayrıma gitmenin kendi başına çözümden çok sorunları daha da ağırlaştırdığını ve içinden çıkılmaz hale getirdiğini dünyadaki sayısız deneyimden öğrenmek mümkündür. Ayrıca bu ayrım toplumların doğasına da aykırıdır. İnsan toplumunda birey hiçbir zaman ve mekanda haklı veya haksız, özgürlüklü veya özgürlüksüz olarak topluluksuz yaşamamıştır. Zaten insanın özelliği, en gelişmiş toplumsal hayvan olmasıdır. Dolayısıyla bireyin elde ettiği veya yaşadığı hiçbir hak ve özgürlük, aidiyetini yaşadığı topluluklarla paylaşmadıkça hiçbir anlam ifade etmez. Toplumdan soyutlanmış birey ne kadar anlamsızca edindiği hak ve özgürlükler de o kadar anlamsızdır ve uygulanma yeteneğinde değildir. Tersi de doğrudur: Bir topluluğa tanınan hak ve özgürlükler, mensubu olan bireylere yansıtılmadıkça hiçbir değer ifade etmez. Hak ve özgürlükler bireysiz yaşanmaz. Bireyleri hak ve özgürlüklerden yoksun bırakmak, mensup olduğu toplumu aynı duruma düşürmekle mümkün olduğu gibi toplumu, kolektiviteyi hak ve özgürlüklerden yoksun bırakmak da mensubu bulunan bireyleri aynı duruma düşürmek demektir. Özcesi hak ve özgürlükler, ne bireysiz ne de toplumsuz; birlikte olmadan, paylaşılmadan yaşanacak değerler değildir.

7- İdeolojik bağımsızlık ve özgürlük ilkesi:

Bu ilkenin temelinde daha çok kapitalist modernitenin dünya çapında egemen olduğu kaba materyalist nitelik taşıyan, özünde ise idealist olup 'pozitivist bilimci' geçinen ideolojik hegemonyacılığının kurtulmadıkça, demokratikleşmenin ve özünde var olan özgürleşmenin sağlanamayacağını kavramak yatar. Pozitivist bilimcilik, Avrupa hegemonik uygarlığının başat ilkesidir. Bu ilkeyi hegemonik kılmadan, diğer temel unsurları olan kapitalizmi, endüstriyalizmi ve ulus devletçiliği dünya çapında kendine bağımlı olarak inşa edip yürütemez. İdeolojik hegemonya Ortadoğu'da oryantalist bilimle zihinleri fetheder. Bunun ardından veya bununla birlikte diğer temel unsurlarla fetih, işgal ve sömürcülüğünü çok çeşitli biçimlerde gerçekleştirir. Eski despotik yerel unsurlarla doğası gereği hep işbirliği içinde olan yeni sömürcü, demokratikleşme sorunlarını daha da ağırlaştırır. Buna karşı gelişen her tür direniş demokratik bir yan taşır. Bu demokratik yanın gelişip güçlenmesi ve kendisini ayakta duracak ve sistematize edecek biçimlere taşıyabilmesi için hegemonik ideolojiden kopması gerekir. Alternatif ideolojik seçeneklerin anlamlı olması için yerel, kentsel, bölgesel, çoklu ulus ve ortak vatan kategorilerini içermesi gerekir. Aksi halde başka bir ideolojik hegemonyaya gelişim gösterebilir.

Geleneksel dinci ve ırkçı görüşler de en az kapitalist modernite ideolojisi olan pozitivist hegemonyacılık kadar hegemoniktirler. Bahsedilen ana kategorilerde özgürlükçülüğe dayanan ideolojik çıkışları özgürlük ideolojileri olarak değerlendirmek mümkündür. Ancak bu özgürlük ideolojileriyle demokratikleşme sorunları ve çözüm yolları anlaşılır kılınıp uygulanabilir. İdeolojik özgürlük olmadan demokratikleşme adımları her an tökezleyebilir, hegemonik ideolojilerin kontrolüne girer. İdeolojik özgürlük toplumsal doğanın hakikatiyle bağlantılı olup, demokratik toplumun gerçekleştirilmesi ve yaşanmasıyla kendini daimi olarak ifade eder. Toplumsal hakikat, demokratik toplum gerçeklerinin öz-gürce ifadesidir.

8- Tarihsellik ve şimdilik ilkesi:

Demokratikleşme sorunları ve çözüm olasılıkları tarihsellik ve şimdilik arasındaki ilişkilerin doğru kurulmasıyla yakından bağlantılıdır. Tarihte ilgili sorunları ve çözüm olanaklarını göz ardı eden, sansürleyen bir zihniyetin sadece demokratikleşme sorunlarını değil, tüm toplumsal sorunları kavramak şurada kalsın, daha da ağırlaştırıp içinden çıkılmaz bir hale getirmesi, kriz, çatışma ve savaşlara dönüştürmesi kaçınılmazdır. Tarihte olup bitenler şimdiki belirleyen en temel koşullardır. Şimdi veya güncel olan, tarihin kendini sorun ve çözüm olanaklarıyla sunma halinden ibarettir. Tek fark şudur: Geçmiş müdahale edemeyiz, ama şimdiye, güncel müdahale edebiliriz. Müdahalenin fikri temelleri ve maddi gücüyle bağlantılı olarak günceli değiştirebiliriz. Değişimi hızlandırabilir, farklı yöne çevirebilir, özgür kılabilir veya daha çok köleleştirebiliriz. Bu tamamen müdahale güçlerinin konularıyla bağlantılı bir husustur. Önemli olan, "Geçmiş, tarih ana halkasıyla şimdiye nasıl yansıtılmalı?" sorusuna verilecek yanittir. Şimdiki tarihin özellikle ilgilendiğimiz sorunlarıyla ilgili alanlarının ifadesi olarak çözümlenmek, toplumsal sorunların çözüm anahtarıdır. Bu anlamda tarih kavrandıkça en büyük güç kaynağımız olacaktır. Tarihini doğru kavrayamayan ve yazamayanların, şimdiki doğru kavrayıp özgürleştirilmeleri ve demokratikleşmeleri çok zayıf bir olasılıktır. El yordamıyla yaşanacak özgürlükler ve demokratikleşmeler kalıcı olamazlar; nasıl elde edilmişlerse öyle elden kaçabilirler.

Çok iyi bilmek gerekir ki, toplumun kendisi en gelişmiş tarihtir. Kendisi bir tarih olan toplumu bu yüzüyle, hakikatiyle tanımadıkça, onu sorunlarından kurtarmak, demokratik çözümlere ve yaşam tarzına kavuşturmak pek olası değildir. Bunun içindir ki despotların ilk yaptıkları eylem, toplumsal hafızayı yok etmektir. Demokratların da yapmaları gereken ilk şey, toplumsal hafızaya yani tarihe olanca doğrularıyla sahip çıkmaktır. Kapitalist modernitenin en büyük tahribatı insanlık hafızasını yok edici darbelerle maruz bırakması ve şimdiki sonsuzmuş, daha doğrusu tarihin sonuymuş gibi sunmasıdır. Ona göre her şey sıkışmış şimdiden iba-

rettir. Bireycilik denilen hastalık bu anlayışla bağlantılıdır. "Kendini yaşa, gerisi boştur" bireyciliği tarihsel toplumun inkarıyla ilişkilidir. Böylesi bir zihniyeten toplumsal hakikat ve onun ifadeye kavuşacağı demokratik toplumsallık beklenemez. Bu açıdan liberal bireycilik demokrasinin inkarıdır. Tarihte anı, anda tarihi görmek sosyal bilimin doğru ilkesidir.

9- Ahlak ve vicdan ilkesi:

Batı sosyolojisi vicdan ilkesini tanımaz. Analitik zeka olarak işler. Vicdan, duygusal zekaya gereksinim duyar. Analitik felsefe olarak başlayan modern sosyoloji, günümüzde bir yönetim tekniğine dönüşmüştür. Halbuki vicdan toplumsal kuruluşu var eden ilkelerin başında gelir. Vicdan toplumun adil yargısı olarak işlev görür. Yok sayıldığında toplum en tehlikeli canavar makinesi olarak işler. Vicdan dinin ve ahlakın özü de sayılabilir. Eğer kuru gelenek olarak din ve ahlakı bir tarafa bırakırsak, bu iki kurumdan geriye kalanın toplumsal vicdan olduğu görülecektir. Toplumsal vicdan siyasi, askeri, ekonomik gücü olmayanın sığınacağı tek alandır. Bu alan tahrip edildiğinde toplumda sadece güç ilkesi işler ki o zaman herkes herkesin kurdu olur.

Demokrasi, vicdansız işleyecek bir rejim değildir. Tekelci güç ve sermaye sistemleri vicdanın inkarı üzerine kuruludur. Demokratikleşme, özünde bu vicdan inkarını geçersiz kılma ve toplumsal vicdanı kazanma hareketi olarak da tanımlanabilir. Güç ve sermaye tekelinin dışındaki devasa toplum ancak vicdan hareketiyle savunulabilir. Günümüzde toplumsal mücadele bir anlamda yitirilmiş vicdanı kazanmaktır. Demokratikleşme yitirilmiş olan vicdan değerlerini edinme hareketi olmadıkça tam anlamına ulaşamaz, birey ve azınlıklar haklarını ve özgürlüklerini kazanamaz. Tüm bu gerçekler demokratikleşme sorunlarının çözümünde dinin ve ahlakın süzülmesi toplumsal değeri olan vicdan ilkesinin mutlaka devrede olmasını gerektirir.

Soykırım gerçekleri vicdan devreye sokulmadan çözümlenemez. Kapitalist modernitenin tüm cinayetleri ve soykırımları ancak vicdan ilkesi hareketi geçirildiğinde itiraf edilebilir ve adalete yol açabilir. Modernite tüm toplumsal sorunlarda güç ilkesini esas alır. Gücü olan kazanır veya halleder, olmayan ise kaybeder ve gerçeklik olmaktan çıkar. Modernitenin temelindeki en büyük hastalık budur. Toplum bu ilkeyle ancak taş devrini bile aratacak bir cangıla döner. Eğer köklü toplumsal sorunlara ve bunların başta gelenlerinden olan demokratikleşmeye kalıcı, adil yanıtlar bulmak istiyorsak, güç ilkesi yerine mutlaka vicdan ilkesine yer vermeliyiz. Doğu kültürü bu ilkeye yabancı değildir. Tersine tüm sorunlarında bu ilkeye baş yeri vermiştir. Kapitalizmin, gücün buzdan hesapları uğruna bu ilkeyi vazgeçemeyiz. Türkiye'nin demokratikleşme sorunlarına çözümler geliştirirken, diğer tüm ilkelerin baş köşesinde vicdan ilkesine yer vermek ve bu ilkeye başvurmak durumundayız.

10- Demokrasilerin özsavunma ilkesi:

Tek hücreli canlıdan cansız zannedilen ama öyle olmadığı ve dahası tüm canlılık ilkesinin temeli olduğu anlaşılmalı atom altı parçacıkların yaşamına kadar özsavunmasız varlığın olmadığı bilinen bir hakikattir. Bu bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. İnsan toplumu gibi son derece zekalı ve

"Demokrasinin devleti sınırlaması ne kadar vazgeçilmez bir ilkeyse devletin de tecrübe ve uzmanlık birikimi olarak demokrasiyi çatı işlevi görmesi o kadar ilkeseldir. Tarihi süreç içinde galip çıkacak olan demokratik toplum olacaktır. Özcesi devletle demokratik kurumların barış içinde ama gergin duruşları rekabete yol açan bir durumu ifade eder ki bundan gelişip güçlenecek olan demokratik toplumun kendisi olacaktır"

esneklik düzeyi yüksek varlıkların öz-savunmasız olamayacakları her yaşam anında ve mekanında rahatlıkla gözlemlenmektedir. Savaşlar bile uygarlık sistemlerinin çarpıklaştırılmış özsavunma anlayışlarıyla yakından bağlantılıdır. Demokratik toplumlar ve özgür bireyleri, sınıflı uygarlıklar döneminde kendilerini korumak için büyük yük savunma sorunlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Hatta ilkel komünal toplumlar, uzun dönemli yaşamlarında, kendi aralarında yaşadıkları çelişkilerin yanı sıra, doğanın canlı ve cansız oluşumlarından kaynaklanan ölümcül tehlikelerle de karşı karşıya kalmışlar ve özsavunmayı her anın ve her mekanın birincil görevi yapmışlardır.

Kapitalist modernite unsurlarının (ulus devlet, kapitalizm ve endüstriyalizmin) ekonomik, ekolojik ve demokratik toplumlarla özgür ve eşit bireyleri üzerinde yürüttüğü tekelci baskı ve sömürsüne karşı özsavunma sorunları hayati konuların başında gelmektedir. Özsavunmasız yaşam sadece ücret köleliğiyle sonuçlanmamakta, her türlü işsizlik, hastalık ve yozluklara da yol açmaktadır. Daha da kötüsü, çok sayıda fiziki ve kültürel soykırımları da beraberinde taşımaktadır. Modernite sistem olarak genelde toplumu ve bireyleri, özde daha şiddetli olarak demokratik toplumları ve özgür bireyleri zorunlu olarak varlıklarını savunmakla karşı karşıya bırakmaktadır. Özsavunmayı başaramamaları halinde, sadece özgürlükleri değil, varlıkları da soykırım tehlikesine uğramaktadır. Modernitenin tekelci unsurları kendini sürdürebilir kılmak için toplumun ve bireyin özgürlüğünü ve varlığını tehdit altına almakla yetinmemekte, geç dönemlerinde yaşam için vazgeçilmez olan ekolojik koşulları da tüketmektedir. Ekolojik koşulların tüketilmesi, uzun vadeye yayılmış ve tüm yaşam üzerinde yürütülen bir nevi soykırım olmaktadır.

Demokratik toplum ve özgür birey, devrimci ve evrimci gelişmeler kadar, onlarla birlikte özsavunma sorunlarına da çare bulmak zorundadır. Modernitenin yapısal krizinin son dönemi öz-savunmayı tüm sorunların başına yerleştirmiştir. Her topluluk ekonomik, ekolojik ve demokratik bir birim olmak kadar, özsavunmalı bir birim olarak da yaşamak durumundadır. Aynı zamanda her eşit ve özgür birey ekonomik, ekolojik ve demokratik bir veya daha çok birimde yaşamak kadar, birlikte o denli bir veya çok sayıda öz-savunma biriminde de yaşamak durumundadır. Tüm canlılar için geçerli olan beslenme, üreme ve korunma, en çok da insan toplumu için geçerli, vazgeçilmez üç yaşam koşulu'dur.

"Tek hücreli canlıdan cansız zannedilen ama öyle olmadığı ve dahası tüm canlılık ilkesinin temeli olduğu anlaşılmalı atom altı parçacıkların yaşamına kadar özsavunmasız varlığın olmadığı bilinen bir hakikattir. Bu bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. İnsan toplumları gibi son derece zekalı ve esneklik düzeyi yüksek varlıkların özsavunmasız olamayacakları her yaşam anında ve mekanında rahatlıkla gözlemlenmektedir"

O DERİNDEN AKARDI

Adı soyadı: **Mehmet CAMKILIÇ**

Kod adı: **Ali**

Doğum yeri ve tarihi: **Maraş**

Pazarcık-Ortadelhiz Köyü, 1974

Mücadeleye katılım tarihi: **1989 sonu**

Şehadet tarihi ve yeri: **15 Ağustos**

1994, Xurşit Dağı İslahiye

1990'larda Önderlik Sahası'nda yım. Pazarcık alanından Önderlik Sahası'na kalabalık bir genç grup gelmişti. Hepsinin gözleri birer ateş parçası gibi parlıyordu. Cıvı cıvıldılar. Hani "namlunun ağzındaki fişek gibi" denir ya, aynen öyle. Hepsinin belirgin ortak özelliği, deli dolu, kabına sığmaz olmalarıydı. Ama bir tanesi biraz daha ağır başlı, olgundu. İsmi Merdan, Pazarcık Pirikanlı (Vietnam olarak da bilinir.)

Ben ise onlardan sonra gelmişim Önderlik Sahası'na. Yaşça da hepsinden daha büyüktüm. Ali yoldaşla burada tanışmıştık. Birlikte ülkeye yönelecek grubun içerisinde yer alıyorduk. Bunun için Önderlik Sahası'nda aynı planlama grubunda bulunuyorduk. Bizde gelenektir, mücadele sahasına gitmeden önce, gidilecek yere ve alana ilişkin özel eğitimler verildi. Alanın özgünlükleri, düşmanın durumu, halkın durumu, aşiretler, arazi şartları vb birçok konuda eğitimler verilerek gruplar hazırlanırdı.

Ali yoldaş burada biraz daha yakinen tanıdım. Oldukça genç bir yoldaş. En fazla 16-17 yaşlarında ya var ya yok. Merdan da o yaş civarlarındaydı. Salman hepimizden büyük, aynı zamanda evliydi. Ali oldukça sessiz, göze batmıyor. Ama canlı, atik, çalışkan, emekçi, sevimli. Konuşkan değil, konuşurken de oldukça kısa cümleler kullanan bir üsluba sahip.

Yaklaşık 45 gün süren planlama ve eğitimlerden sonra, Önderlik bizi çağırdı ve hazır olup olmadığımızı sordu. Grup hazır. Güneybatı'ya acil gitmemiz gerekiyordu, alanda bulunan güçlerimizden şehitler vardı. Boşlukları doldurmalıydık.

Önderlik Sahası'nda ayrılmadan önce son defa Önderlikle bir araya

geldik. Birlikte yemek yedik. Önderlik, yemek esnasında bize son uyarılarını yaptı, perspektiflerini verdi. Daha sonra oldukça duygusal bir atmosferde Önderlikle vedalaşıp, yola düştük. Önce Şam sonra Halep derken Afrine ulaştık. 17 Haziran günü de sınırı geçtik.

Akşam üstüydü, hafiften ay ışığı süzüyor, hilale çalıyordu. Kalabalık bir gruptuk. Toplam 31 kişiydik.

Geçiş zor olmadı, ancak saatler ilerledikçe ovayı geçip kendimizi atacağımız dağa yetişip yetişmeyeceğimiz kuşkulu. Bizi götürecektir kuryeler yok. Bizde yol bilen de olmayınca arkadaşların çoğu da yeni olduğu için gerillacılığı bilmediği için, biraz kaygılıydık. Fakat her şeye rağmen ovaya vurduk. Grubumuz yer yer zorlansa, parçalansa da, ovayı aşmayı başardık.

Ama bazı kaçışların yaşanması, bizi oldukça zorladı. Özellikle yönetim kademesinde yer alan Lezgin isimli unsurun kaçarak düşmana teslim olması, grubumuz, yapacaklarımız, yol hattımız konusunda ayrıntılı bilgi vermesi oldukça zorlayıcı oldu bizim için. Zaten kısa bir süre sonra operasyon çıktı ve henüz alana gelişimizin 12. gününde çatışmaya girmek durumunda kaldık. Bu çatışmada, Salman yoldaş şehit düştü ve grubumuz dört parçaya bölündü. Ben 18 kişinin bulunduğu ana gruptaydım, komutanımız ise Abuzer yoldaş.

Ali yoldaş bu çatışmada 4 arkadaşla birlikte ayrı bir yöne gitmişlerdi. Grubun en genci Ali olmasına rağmen, en inisiyatifli davranan da o olmuştu. Grubun öncülüğünü yapmış, hiç bilmediği arazide grubu sapa sağlam Pazarcık'a kadar getirmişti. Daha sonra Armutlu köyü civarında tesadüfen arkadaşlarla karşılaşıp, yanımıza dönmüştü.

Ali yoldaşla birlikte Engizekler'de yapılan ikinci eyalet konferansına delegeler olarak katılmıştık. 1991 Ağustos'unda konferans görevlendirilmesi olarak Adıyaman alanına düzenlendi. Adıyaman o dönemler eyaletin en zor alanıydı. Fakat Ali yoldaş bunun da üstesinden gelmeyi bilecekti.

1991-92 kışı oldukça sertti. Kış öncesinde eyalette birkaç eylem yapıldığı

için (ki bu eylemlerde, bazı düşma subayları da vurulmuştu) ciddi bir yönelim beklentisi vardı. Kış bitmeden Besni alanına geçmemiz gerekiyordu, izimizi kaybettirmek için.

Besni deyip geçmemek gerek, gerilla için oldukça güzel ve elverişli bir araziye sahipti. Biz aslında Gölbaşı ile Besni arasında Suvarlı'ya yakın bir yerde konumlanmıştık. Buralarda kuryelik yaptığım için alanın güzelliğine birçok defa şahit olmuşum.

Besni'de tekrar buluşmuştu Ali ve Zınar yoldaşla. Her ikisi de büyümüş, olgunlaşmıştı. Bir süre birlikte kaldıktan sonra tekrar eyalet konferansı için Engizeklerle çıktık. Yapılan konferansta Zınar yoldaş bölge yönetimine alındı.

Bir süre ayrı yerlerde de kalsak, hatta Ali yoldaş bir ara bazı arkadaşları Güney'e götürecektir kurye grubunun içinde de yer alsın, birkaç ay sonra tekrar bir araya gelmiştik. Ben Pazarcık alanına düzenlenmişim, ısrarlı önerilerimle Ali yoldaş da bu gruba dahil olmuştu. Birlikte tekrar Engizekler'e çıkmıştık.

Bir doğa harikası olan Engizeklerin kuzeyinde Koç dağları bulunur. Nasıl ki bir koç görkemli boynuzlarıyla kafasını kaldırırsa şaha kalkar, Koç dağları da aynen öyledir. Bir şaha kalkışı vardır, batısında bükülmez başıyla dik ve heybetli Berit durur. Güneybatısında Ağır dağları mevcuttur. Engizeklerin güneyi ise 3000 metreye yaklaşan yüksek dağ silsilesiyle Pazarcık'ın kuzeyine düşen Kandil dağı bulunur. Hemen güneydoğusuna Bozdağları düşer. Sinan Cemgillerin şehit düştüğü yer işte buradadır.

Güneydoğusunda Gölbaşı ve Doğanşehir'e açılan dağ silsilesi vardır. Özcesi etrafı yüksek dağlarla örülü Engizekler bir ova görünümündedir. Sık ormanları, volkanik arazi yapısı, irili ufaklı vadileri, içinden fıskıran Gökusu, Aksu ve Tute sularıyla bir cennettir. Bu yüzden her yıl yaylacılara ev sahipliği yapar Engizekler. Tabii Engizekleri anlatıp da Yılan ovasını anlatmadan geçmek olmaz. Koç dağlarının dibinde yemyeşil uzanır Yılan ovası Engizeklerin biraz da göz kamaştırıcı güzelliğidir.

Biz Ali yoldaşla işte böylesine görkemli bir araziden ovaya, yani Pazarcık ovasına indik. Ali yoldaşla o kış birlikte çalıştık. Sessizliği kitle çalışmasında çabuk kırıldı.

Ali arkadaşla kışı böyle geçiriyoruz. Hareketli bir kıştır. Ovaların soğuğu bilinir. Ayazları meşhurdur Narlı ovasının. İnsanı derinden etkiler. Kemiklerini sızlatır. Dondurur adamı. Buna birde ev barsızlık eklenirse durum daha iyi anlaşılır.

Biz bahara doğru Pazarcık merkezde bir Newroz serhildanı planı yaparken Engizeklerde yaşanan Terzi Cemal tasfiyesiyle sarsıldık. Tüm serhildan hazırlıkları boşa çıktı. Halbuki tüm kış hazırlığımız bu serhildanı örgütlemek, gençleri bir araya getirerek sporsal etkinlikler düzenlemek ve dağa gidecek gençleri hazırlamak olmuştu. Ancak bir çırpıda hepsi boşa gitmişti.

Oldukça zorlu bir süreci yaşıyorduk. Önderliğin "tarihle oynuyorsunuz" dediği yıllardır bunlar. Hiç beklenmedik bir

zamanda tüm gündemimiz alt üst olmuş, çalışmalarımız durmuştu. Derinlikli olmayan militan yaklaşımlarımız sonucu özel savaş oyunlarına gelerek, Önderlik gündeminde uzaklaşarak savunma pozisyonuna geçmiştik. Önderliğin özel çabalarıyla adım adım yeniden bir toparlanma ve gelişme yaşanacaktı, ancak onca emek heba olmuş ve onca değerli yoldaşın şehadeti yaşanmıştı.

1993 baharında yaşanan Terzi Cemal tasfiyesi ardından ben Binboğalar'a, Ali arkadaş ise Adıyaman'a geçti. Uzun bir süre görüşmedik. 93 yılının sonlarında Önderlik Sahası'na doğru giderken Ali arkadaşla Pazarcık'ta hem de onun köyünde tekrar karşılaştık. Uzun uzun konuştuk o görüşmemizde. Önce Sabri arkadaşları Engizeklerle çıkarmış, peşinden Adıyaman, Pazarcık, İslahiye derken birçok alanı dolaşmış. Ve giderek alanın en güvenilir kuryesi olmuştu.

Daha sonra da önerisi çerçevesinde tekrar Önderlik Sahası'na gitmesi kararlaştırılmıştı. Önderlik Sahası'nda bir süre Önderliğin güvenliğini yapıp eğitim görmeyen yanı sıra, grupları Güneybatıya götüren kurye olarak da çalışmalarını sürdürüyordu.

Onunla son kez burada görüştük. Yeni bir grup hazırlanmıştı Güneybatı için. Kurye de yine Ali yoldaş. Grup giderken duygulu bir vedalaşma yaşamıştık. Ali yoldaş grubu olarak gitmişti. Daha sonra öğrendiğimiz kadarıyla grup sınırı geçmekte zorlanıyor, düşma her tarafı tuttuğu için bir süre geçemiyorlar. Sonra İslahiye'den vurarak geçmeye çalışıyorlar. Hürşit dağına ulaşmadan da fark ediliyorlar. Grup kalabalıktır. Çatışmaya girmek zorunda kalıyorlar. Araziye tek tanıyan da Ali yoldaştır.

Fakat ovada kaldıkları için oldukça zorlanıyorlar. Çatışma uzun sürüyor. Ve tarih 1994 yılının Ağustos ayını gösterirken, yaşanan çatışmada Ali, 15 yoldaşıyla birlikte şehadete ulaşıyor. Ali ve birliktir şehadete ulaştığı 15 yoldaş mücadelemizde yaşayacaktır. Anıları mücadelemizde önderdir.

Türkiye'de demokratikleşme sorunları Kürdistan'da çözüm modelleri YOL HARİTASI

Bu değerlendirmeyi Türkiye'de demokratikleşme tartışmalarının yoğunlaştığı ve bu tartışmaların temelinde yer alan Kürt sorununun çözümünde 2009 yılının bizzat Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'ün deyişiyle "ya çözülecek, ya çözülecek" derecesinde önem arz etmesi ve taşıdığı sorumluluk nedeniyle sunmak durumundayım. Ayrıca devlet güvenliğiyle ilgili bütün temel kurumların sorunların çözüm aciliyetleri konusunda gösterdikleri açıklayıcı tavırlar, kamuoyunda şahsımla ilgili değerlendirmeler ve çağrılar nedeniyle sunuş daha da önem kazandı.

Aynı konuda 1990'ların başında dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Turgut Özal'ın, 1997'de Başbakan Sayın Necmettin Erbakan'ın sözlü ve yazılı dilekleri, aynı dönemde Ordu Toplumsal İlişkiler Bölümü'nden gelen bilgilendirme notları, 1999'da tutuklanma döneminde on günlük tutuklanmayla ilgili soruşturma sırasında ve soruşturma sürecinden sonra bazı yetkililerle yapılan görüşmeler, yine çeşitli makamlara yazılı olarak sunduğum mektuplar ve değerlendirme yazılarıma ilaveten Türkiye Cumhuriyeti'nin eğiliminin biraz daha belirginlik kazanması bu sunuşta etkili olmuştur.

I. BÖLÜM

Giriş

Demokratikleşme sorunları tarihte hep var olagelmıştır; çokça yansıtılmaya çalışıldığı gibi Avrupa modernitesiyle ortaya çıkan bir olgu değildir. Toplumların doğasında demokratik eğilimler her zaman mevcuttur. Demokrasi özünde her varlıkta gözlemediğimiz kendisine ilişkin inisiyatif ve yönelim, yönetim olgularıyla bağlantılıdır. Bunun evrensel bir görünüm olduğu kanısındayım.

Uygurlık tarihinde özellikle Sümerlerde başlangıç dönemlerinde tarım toplumu ve kent halkının sözcülerinden oluşan meclis kurumlarının önemli rol oynadıkları kanıtlanmaktadır. İlk gözlemlenen demokratik kurumların Grek-Atina'da değil, Sümer kentlerinde olduğu inkar edilemez bir gerçekliktir. Süreç içinde yönetimde rahip, politik yönetici ve askeri yetkilinin ağırlığının artmasıyla demokratik kurumlar ikinci plana düşmüşler ve yönetimdeki önemlerini yitirmişlerdir. Tanrı krallar çağı olan Nemrutlar ve Firavunlar döneminde tüm halk 'yaratılmış kullar' olarak anlandırdığından, artık demokratik kurumlardan bahsetmek mümkün değildir. Benzer süreçler hemen hemen tüm uygarlıklarda yaşanmıştır. İlkçağda bunun son örneğini Atina ve Roma'nın demokrasi ve cumhuriyet deneyimlerinde görmekteyiz.

Ortaçağda hıristiyanlığın ilk dönemlerinde, yani henüz Bizans İmparatorluğu'nun resmi dini olarak kabul görmediği dönemde ve islamiyetin ilk yıllarında demokratik unsurlar önem kazansa da, güçlü olan imparatorluk geleneği hızla bu unsurların etkilerini tasfiye etmiş ve katı merkezi yönetimlerle varlığını sürdürmüştür. Avrupa kıtasında 1000'li yılların başında yükselen yeni

kent kuruluşları uzun süre demokratik geleneklerle yönetildiler. Kentler uzun süre feodal otoritelere karşı bağımsız ve demokratik kurumlarını savunmak zorunda kaldılar. Gelişen krallık rejimlerine karşı prenslerin ve bağımsız köy (kırsal) toplumlarının direnişlerinde de demokratik unsurlar önemli rol oynadılar.

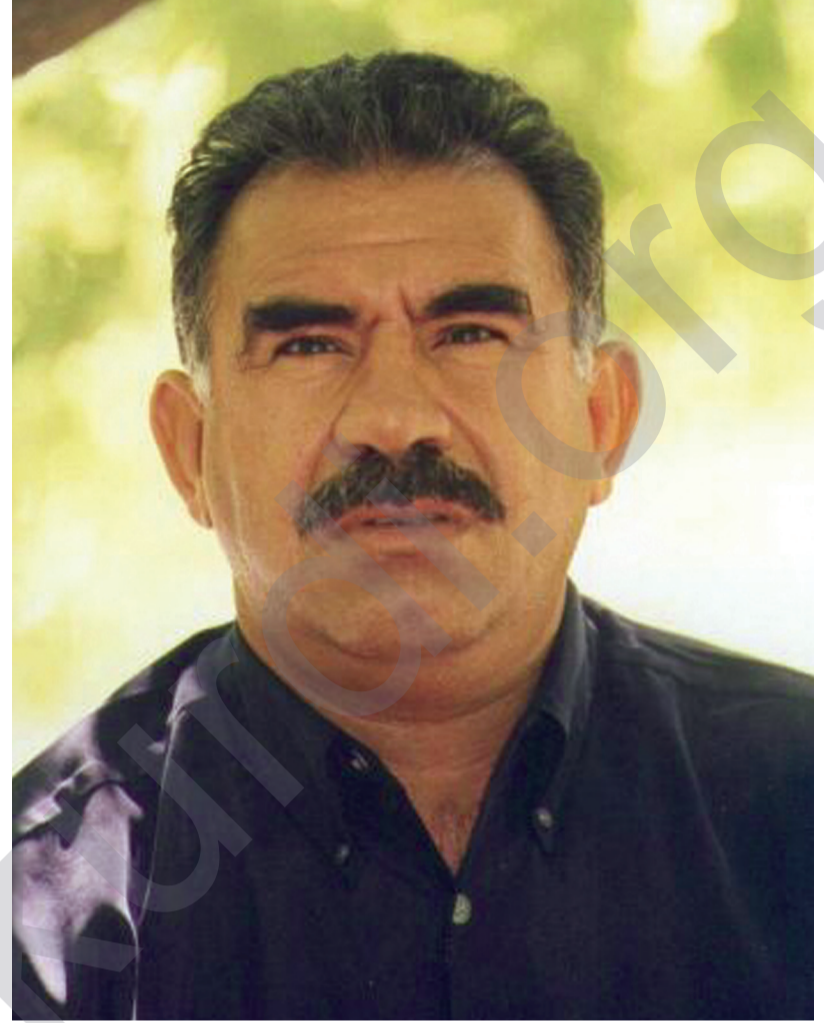
15. yüzyıldan itibaren mutlak monarşilere dönüşen krallıklar, geleneksel uygarlıklar gibi demokratik kurumları da büyük oranda devre dışı bıraktılar. Sadece Britanya Adası'nda 1216'da krallığa karşı resmen kabul ettirilen Magna Charta, demokratik bir gelenek olarak varlığını korudu. 1789 Büyük Fransız Devrimi, mutlak monarşiye karşı bir halk devrimi olarak başlamasına rağmen, süreç içinde burjuvazinin diktatörlüğüne dönüştü. Bu diktatörlük ulus devlet olarak örgütlenip, kendini mutlak monarşinin çok daha üstünde bir otoriteyle donattı. Britanya İmparatorluğu'nun böl yönet politikasıyla çoğalan küçük ulus devletlerle Avrupa'da bir denge statüsü inşa edildi. Ulus devlet dahilinde yürürlükteki rejimler, tüm liberal ideallerine rağmen, elitlerle icra edilen oligarşik rejimler niteliğindedir. Var olan parlamenter kurumlar oligarşik elitlerin egemenliğini hiçbir zaman tasfiye edemediler. Şüphesiz kent ve kır halkının uzun süreli mücadelesine dayanan demokratik kurumlar da hiçbir zaman tamamen tasfiye edilemedi. Dolayısıyla günümüze kadar Avrupa'da geçerli olan demokrasi, burjuvazinin oligarşik güdümü altında halkçı içeriği sınırlı olan bir sınıf demokrasisidir. 1950'lerden sonra AB (Avrupa Birliği) olarak ulus devleti aşan bir demokratik birlik konfederasyonu teşkil etme çabasına rağmen, ulus devletlerin oligarşik tekeli kırılmamaktadır. Deneyim önemlidir, ama başarı şansı kesin değildir.

Tüm dünyada yaşandığı gibi, Osmanlı İmparatorluğu da endüstri devrimi temelinde 19. yüzyıldan itibaren hegemonyasını kesinleştiren Britanya İmparatorluğu başta olmak üzere Avrupalı büyük güçlerin etkisine girdi. Eski Ortadoğu devlet geleneğine dayalı olarak inşa edilen imparatorluk, ulus devletçi akımların hızla gelişimi karşısında çözülmek için kendini bürokratik temelde yenileyip daha sıkı bir merkezi Osmanlı ulus devletine dönüştürmek istedi. Gelişen iç isyanlar sertçe bastırılmak istendi. Sonuçta Anadolu ve Kuzey Mezopotamya'da ağırlıklı olarak Türk ve Kürt milliyetleriyle çok sayıda etnik gruptan oluşan ve bugünkü Türkiye Cumhuriyeti olarak inşa edilen varlık, imparatorluktan miras olarak kaldı. Bunda belirleyici rolü Britanya İmparatorluğu oynadı. Süreç içinde 20. yüzyılın başlarından itibaren kendini İttihat ve Terakki Partisi olarak devlet içinde örgütleyen ve karışık milliyetlerden oluşan ismen Türk burjuvazisi, çok katı bir milliyetçilikle önce İkinci Meşrutiyet döneminde, sonra cumhuriyet rejiminde diktatörlüğe gitti. Başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere bazı karizmatik liderlere rağmen, devlet içindeki bürokratik oligarşik diktatörlük günümüze kadar varlığını korudu. Sağ sol, laik dinci ayrımı yapılmaksızın kurulan devlet odaklı legal

ve illegal birçok siyasi parti ve cemiyet, oligarşik diktanın kurumsal ve ideolojik etkisini yaşayıp yaşatmaktan kendilerini alıkoyamadılar. Günümüzde yürütülmeye çalışılan Ergenekon yargılamaları, son yüzyılın devlet içindeki bu oligarşik dikta geleneğiyle ilgili olup, sonuçları açısından demokrasinin kaderini belirleyecek denli önemli bir yargılama olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'de demokrasi meşrutiyetten, hatta tanzimattan beri tartışılan bir konu olmasına rağmen, kuram ve kurum olarak gelişemedi; özellikle demokrasinin demosu, halkı olan tabana indirgenemedi. Daha çok taşra eşrafı ile devlet bürokrasisine dayanan oligarşik iki seçkin grup arasında oynanan bir oyuna dönüştü. Gerçekten halkın çıkarlarıyla ilgili olabilecek her şey iki seçkin oligarşik grup tarafından ortaklaşa bastırıldı, ezildi. Sistem kendini halka karşı ekonomik, ideolojik, politik, askeri ve kültürel olarak çok sıkı ve kapalı bir biçimde inşa etti ve pekiştirerek günümüze kadar sürdürdü. Fakat gelişen toplumsal yapı ve halk mücadeleleri bu yapıyı kuruluşundan beri ve en çok da günümüz koşullarında sarsmaktan geri kalmadı. Demokratikleşme sorunları bu gelişmelerle bağlantılı olarak gelişti. Rejimin içe kapalı karakteri ve katı milliyetçi, dinci, cinsiyetçi ve pozitivist bilimci diğer ideolojiler nedeniyle sorunlar, tartışma alanında bile doğru bir tanımlanmaya kavuşturulamadı. Hukuk, devlet kuralları olmaktan öteye gitmedi. Birey ve halkın hukukuna asla fırsat tanınmadı. Verilen izinler de güdümlü olmaktan ve sık sık darbelerle kesilmekten kurtulamadı. Ne anlamlı bir ifade özgürlüğü ne de örgütlenme özgürlüğü tanındı. Belli bir toplumsal konsensüse dayanmayan ifade ve örgütlenme özgürlüğü bu nedenle sıkça tasfiyeye uğramaktan kurtulamadı. Temel ifade ve örgütlenme özgürlüğü tanınmayınca, bunun için gereken toplumsal konsensüs oluşmayınca, başlıca demokratikleşme alanları olan ezilen sınıflarla dinsel cemaatler ve halklar için yeterli ifade ve örgütlenme özgürlüğü yaşama geçirilemedi. Bu konuda var olduğu idea edilen her hak, atılan her adım ya hiç uygulamaya geçirilmedi ya da darbeler veya yazılan ve yazılmayan bazı tuncan yasalarla yaşamsal olmaktan alıkonuldu.

Kürtler ve Kürdistan'a ilişkin olarak da bu yazılan ve yazılmayan tuncan yasalar en katı tarzda geçerli kılındı. En katı yasalar Kürt ve Kürdistan gerçekliklerine ilişkin olarak acımasızca uygulandı. Fiziki cezalandırmalarla birlikte çok derinden ve kapsamlı asimilasyonist programlarla Kürtlük ve Kürdistanlılıkla ilgili ne varsa ya tasfiye edilerek, yasaklanarak ya da birlikte resmi ideoloji içinde eritilerek yok edilmek istendi. Bu politikalara ve yasalara karşı çıkan birçok grup gibi, kendini sol gelenek içinde ve PKK adıyla tanımlayan bir grup insanın 1970'lerde başlattığı direniş, çeşitli aşamalar halinde, büyük acılar ve kayıplar pahasına günümüze, 2009'lara gelip dayandı. Bu direniş yol açtığı gelişmelerle demokrasi sorunlarının açığa çıkmasında ve çözüme kavuşturulmasında büyük rol oynadı.

Bu koşullar altında dışta ABD ve AB'nin de oligarşik dayatmalara eskisi gibi başvurmadan uzak durmaları ve kendi çıkarlarını da zorlayan gelişmeler nedeniyle demokratik çözümlere açık olmaları, Türkiye politik ortamında ilk defa demokratik çözüm şansını artırmaktadır. Bu meyanda yeni ve toplumsal konsensüse dayalı bir sivil anayasa ihtiyacı çözüm için başta gelen şart olmaktadır. Bu temelde tüm toplumsal kesimlerin konsensüsüyle garanti altına alınacak temel bireysel ve toplumsal haklarla ifade özgürlüğü ve demokratik örgütlenme hakları belirleyici önem kazanmaktadır. Bireysel ve toplumsal özgürlükler ve haklar üzerinde yükselcek bir anayasa, Cumhuriyet'in demokratik, sosyal, laik ve hukuki niteliğini gerçek anlamda işlerliğe ve güvenceye kavuşturacaktır.

Bu anayasal çerçevede diğer toplumsal sorunlarda olduğu gibi Kürt sorunu da çözüm yoluna konulabilecektir. Katı ulus devlet gömleğini esneten bir cumhuriyet, Kürtlerin bireysel ve toplumsal haklarını kazanması sonucunda, bölünmek şurada kalsın, tarihte hep kurucu unsur olarak rol oynamış temel bir direğin daha da sağlamlaştırılmasıyla gerçek ve kalıcı bir demokratik bütünlüğe kavuşmuş olacaktır. Bu temelde yaşadığı ağır travmalardan, sonu gelmez mal ve can kayıplarından, acı ve göz yaşlarından kurtulmuş olacaktır. Böylelikle ülke ve milletin güvenliği, kalkınması ve mutluluğu kalıcı kılınacaktır.

II. BÖLÜM

Kavramsal kurumsal ve ilkesel çerçeve

Türkiye somutunda demokratikleşme ve Kürt sorununa çözüm için bazı kavramların açıkça tanımlanmasına, muhtemel çözümlere gidilirken temel varsayımlara, kuramsal çerçeveye ve

bağlı kalınması gereken ilkelere ihtiyaç vardır. Sorunlar günlük ve dönemsel olmaktan yapısal olmaya kadar değişik süre kavramlarının açıklanmasını gerektirir. Günlük ve dönemsel çözümler, yapısalı içermediğinden sorunların yeniden nüksetmelerine yol açabilir. Örneğin bazı sorunlar yönetmelikler ve yasalarla çözümlenebilir, ama yapısal anayasal sorunlar yönetmelikler ve yasalarla çözülemez. Yapısal sorunlar anayasal sistemle ilgilidir ve o çerçevede çözüm gerektirir.

A- Kavramsal çerçeve

Türkiye'de yakın geçmişte adını koymak dahi bazen yasaklandığından, sorunlar kavramsal düzeyde bile tıkanabiliyordu. 'Kürt' kavramı, yine daha önceleri sol literatürün birçok kavramı yasaklanmıştır. Halen 'Kürdistan' kavramından çekinilmekte ve resmi çevrelerde kullanılmamasından kaçınılmaktadır. Kürdistan kavramının bilimsel gelişmesine değinmek yerine, bunun bölge halkının niteliğinden kaynaklandığına, yani Selçuklu ve Osmanlı yönetimince 'Kürtlerin diyarı' anlamında yoğunca kullanıldığına ilişkin çok sayıda kanıt ortaya koymak mümkündür. Cumhuriyet'in kuruluşunda 'Kürdistan Mebusu', 'Kürdistan Meclisi', 'Kürdistan Vilayeti' gibi kavramlar bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından bolca kullanılmıştır. İnkarcı, asimilasyonist dönemde Kürt ve Kürdistan kavramlarının yasaklanmış olması geçerliliklerini yok edemez. Çözüme gidilirken Kürt ve Kürdistan adlarının kullanımına yasak getirilmesi baştan çözümsüzlüğe götürür. Ayrıca ad olarak kullanılması yanlış ve kabul edilemez durumlar ortaya çıktığında, ilgili yargıyla birlikte taraflardan kimilerince reddedilir.